

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS MŰSZAKI KAR

Nyugat-magyarországi Egyetem
Természettudományi és Műszaki Kar

XXIX.

**ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI
KONFERENCIA**

TANTÁRGYPEDAGÓGIAI ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIAI SZEKCIÓ

ELŐADÁSAINAK ÖSSZEFOGLALÓI

Szombathely, 2009. április 8-10.

XXIX. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Tantárgypedagógiai és Oktatástechnológiai Szekció
előadásainak összefoglalói

Nyugat-magyarországi Egyetem
Természettudományi és Műszaki Kar

Szombathely

2009

XXIX. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA

TANTÁRGYPEDAGÓGIAI ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIAI SZEKCIÓ

előadásainak magyar nyelvű összefoglalója

TAGOZATOK:

1. A Gazdaságtan és a Technika Tanításának Pedagógiája
2. A Mentálhigiéné Alkalmazott Pedagógiája
3. A Sajátos Nevelési Igényűek Pedagógiája
4. A Természettudományok Pedagógiája 1.
5. A Természettudományok Pedagógiája 2.
6. Anyanyelv-pedagógiai
7. Dráma-, Irodalom- és Művészetpedagógiai
8. Felsőoktatás- és Szakképzés-pedagógiai
9. Idegennyelv-pedagógiai
10. Informatika-pedagógiai és Pedagógiai Informatikai
11. Környezeti Nevelési és Fenntarthatóság-pedagógiai
12. Matematikapedagógiai
13. Óvodapedagógiai
14. Projektpedagógiai
15. Tananyag-fejlesztési és -elemzési

Szombathely, 2009. április 8-10.

Felelős szerkesztő:

Dr. Balogh Imre PhD

Szerkesztők:

Dr. Poór Zoltán

Lesku Katalin

Holecz Anita

Farkas András

Tarr Márta

Borítóterv, tördelés:

Horváth Krisztina DTP

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Gadányi Károly

NymE SEK

9700 Szombathely, Károlyi Gáspár tér 4.

A kiadványt támogatta:

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Felsőoktatási és Tudományos Szakállamtitkár

Dr. Manherz Károly

Készült 300 példányban

A XXIX. ORSZÁGOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
TANTÁRGYPEDAGÓGIAI ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIAI SEKCIÓJÁNAK
TÁMOGATÓI*

Szinva Net Informatikai Kft, Miskolc
Euro One Számítástechnikai Zrt, Budapest
Nyugat-magyarországi Egyetem Rektora
Nyugat-magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központja
Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kara
Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara
Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kara
Kossuth Kiadó
Pauz-Westermann Könyvkiadó
Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület
Selye János Egyetem
Csíkszeredai Sapientia EMTE
Modern Iskola folyóirat
Csengőszó folyóirat
Rézangyal Pálinkaház Kft
Írókéz Kft

Köszönetünket fejezzük ki minden Támogatóknak a segítségéért, amivel hozzájárult a konferencia megrendezéséhez, a hallgatók díjazásához!

* A felsorolás csak azon támogatók nevét tartalmazza, akik a kiadvány nyomdába adásáig bejelentették támogatási szándékukat.

A KONFERENCIÁN RÉSZTVEVŐ INTÉZMÉNYEK

BCE-TK	Budapesti Corvinus Egyetem Társadalomtudományi Kar
BMF-KVK	Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
DE-HPFK	Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Pedagógiai Főiskolai Kar
DE-TTK	Debreceni Egyetem Természettudományi Kar
EKF-GTK	Eszterházy Károly Főiskola Gazdaság- és Társadalomtudományi Főiskolai Kar
EKF-TTK	Eszterházy Károly Főiskola Természettudományi Főiskolai Kar
ELTE-BTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
ELTE-TÓFK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
ELTE-TTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
EMTE-GHTK	„Sapientia” Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdasági és Humántudományok kar
KE-CSPFK	Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar
KF-GAMFK	Kecskeméti Főiskola Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolai Kar
KF-TFK	Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
KRE-TFK	Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kara
KTIF	Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
MPANNI	Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete
NYF-TTFK	Nyíregyházi Főiskola Természettudományi Főiskolai Kar
NYME-AK	Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar
NYME-BPFK	Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar
NYME-MNSK	Nyugat-Magyarországi Egyetem Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Kar
NYME-TTMK	Nyugat-Magyarországi Egyetem Természettudományi és Műszaki Kar
PPKE-BTK	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar
PTE-BTK	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudomány Kar
PTE-TTK	Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
RFKMF	II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

SZE-MTK	Széchenyi István Egyetem
	Műszaki Tudományi Kar
SZTE-JGYPK	Szegedi Tudományegyetem
	Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
SZTE-TTIK	Szegedi Tudományegyetem
	Természettudományi és Informatikai Kar
TSF-PFK	Szent István Egyetem
	Pedagógiai Kar
UE	Ungvári Nemzeti Egyetem

TARTALOMJEGYZÉK

Szalay László – dr. Szalay Anna

Korszerűsítési törekvések Szombathelyen, különös tekintettel az oktatástechnológiára

Dr. Benedek András

Tanulás és tudás a digitális korban

1. A Gazdaságtan és a Technika Tanításának Pedagógiája Tagozat

Szekeres Tünde (EKF-GTK)

Vállalkozásra fel! (Gazdaságismereti társasjáték középiskolások részére)

Barcza Attila (NYME-TTMK)

A kreativitás és konstrukciós képesség fejlesztésének pedagógiai jelentősége, kompetenciafejlesztő értéke és indokoltsága a technika órákon konstrukciós játékokkal végzett tevékenységek során

Kálmán László Miklós (SZTE-JGYPK)

Gyártási folyamatok technológiai fejlődése a híradástechnikában (ipari robot bemutatása)

Baksa László (PTE-TTK)

Robotfejlesztés és innováció a Technika oktatásában

Horváth György (NYME-TTMK)

Technikatörténeti emlékek alkalmazása a technika tantárgy tanításában

Magyar harckocsi fejlesztés svéd licenszek alapján az 1930-as, 1940-es években

2. A Mentálhigiéné Alkalmazott Pedagógiája Tagozat

Fodor Orsolya (TSF-PFK)

A gyermeki jogok napjainkban

Süle Noémi (NYME-MNSK)

Füstölő tinik

Földhádi Titanilla – Misik Tímea (TSF-PFK)

A kiegészítő pedagógus betegség? (burnout-szindróma)

Bohonya Réka (PTE-BTK)

A tanári kommunikáció tartalma és jelentősége – ahogyan a tanári mesterszakra orientálódó hallgatók látják

Takács István Károly (SZTE-TTIK)

Előítéletek és sztereotípiák a homoszexualitásról – Felmérés 14-20 éves középiskolások körében

3. A Sajátos Nevelési Igényűek Pedagógiája Tagozat

Tóth Nóra – Bálint Judit (TSF-PFK)

Korai tehetségfelismerés és differenciált gondozás az óvodában

Földi Anett – Keszeli Kitti (TSF-PFK)

A matematikai tehetség azonosítása és fejlesztése kisiskolás korban

Szabó Diána (SZTE-JGYPK)

Hátrányos helyzetű és roma gyermekek mentorálása

Serkédi Zsuzsanna (NYME-MNSK)

Az egészség-magatartás vizsgálata a tanulásban akadályozottak körében

Vágner Judit (MPANNI)

A testmozgás szerepe a központi idegrendszeri sérült gyermekek nyelvi kommunikációjának fejlesztésében

Gyömörei Szilvia (NYME-TTMK)

Megváltozott munkaképességűek tanítási lehetőségei

4. A Természettudományok Pedagógiája 1. Tagozat

Kiss Ramóna – Saflánszky Sarolta – Takács Annamária (NYME-AK)

A Duna-Ípoly Nemzeti Parkban megszervezett terepverseny tanulságai

Rácz Barbara (NYF-TTFK)

A BISEL program alkalmazása a középiskolában a természet védelméért

Agárdi Sándor (NYF-TTFK)

Kreatív szemléltetőeszközök a környezetismeret a természetismeret és a biológia tantárgyak kompetencia alapú oktatásához

Guzmits Viktória (DE-TTK)

Kompetencia fejlesztés a biológiai ismeretek tanítása során

Greiner Júlia (NYME-TTMK)

A kommunikáció, mint a kompetencia fejlesztése a biológia tanórán

Kriska Ádám (ELTE-TTK)

Rendszertani fák informatikai sokszínűsége

5. A Természettudományok Pedagógiája 2. Tagozat

Darázs Barbara (SZTE-TTIK)

Megújító törekvések a természettudományos oktatásban

Szalai Mihály (NYF-TTFK)

A környezettudatos szemlélet megjelenése az ásványtan oktatásában

Asztalos Emese (SZTE-TTIK)

A kérdések szerepe a földrajzoktatásban

Koppányné Mátray-Vozár Hajnalka (SZTE-TTIK)

Nyomozások fizika és kémia órán

Molnár Milán (SZTE-TTIK)

A művészetek használata a fizika tanításában

Hajdú Csaba (SZTE-TTIK)

Modern fizikai kísérletek a középiskolában

6. Anyanyelv-pedagógiai Tagozat

Messel Emese (KF-TFK)

Az aktív szókincs fejlesztési lehetősége az alsó tagozatban, személyre szabott csoportmunkával

Szántó Anna (ELTE-BTK)

Az anyanyelvi hallásértés és fejlesztésének lehetőségei

Gonda Zsuzsa (ELTE-BTK)

Egy új anyanyelv-pedagógiai paradigma az IKT tükrében

Suhajda Emese (ELTE-BTK)

A művészeti és az anyanyelvi nevelés integrációjának néhány lehetősége

Szeitz Kata – Szabó Mátyás (KF-TFK)

Multidiszciplináris eszközök alkalmazása egy helyesírási probléma feldolgozásában

7. Dráma-, Irodalom- és Művészetpedagógiai Tagozat

Szabó Hajnalka (TSF-PFK)

Olvasás és szabadidő (motivációk 10-14 éves korban)

Herczog Krisztián (NYME-AK)

Drámapedagógusként az olvasóvá nevelés szolgálatában

Kálmándi Anita (NYF-TTFK)

Mesefeldolgozás RJR modellben harmadik osztályban

Kléber Eszter (ELTE-TÓFK)

Mítoszok és teremtéstörténetek tanításának lehetőségei az 1-6. évfolyamon

Kulcsár Bettina (ELTE-TÓFK)

Az ének-zene tantárgy motivációs hátterének vizsgálata

Szakonyi Andrea (KF-TFK)

Az emberi figura képei

8. Felsőoktatás- és Szakképzés-pedagógiai Tagozat

Pernekker Kitti (KE-CSPFK)

A Térségi Integrált Szakképző Központok szerepe a magyarországi szakképzésben

Horváth Kristóf Ákos – Vajda András (SZE-MTK)

Megértést segítő eljárások a szakmai alapozó tárgyak oktatásában

Dömötör Zénó (KF-GAMFK)

CPLD bevezetése a digitális technika oktatásában

Szarka László (SZE-MTK)

AutoCAD 3D oktatócsomag

Csurcsia Péter Zoltán (BMF-KVK)

A Budapesti Műszaki Főiskola elsőgenerációs kredites képzésben résztvevő villamosmérnök hallgatók eredményeinek analízisa matematikai és társadalmi szempontból

9. Idegennyelv-pedagógiai Tagozat

Rudan Erzsébet (ELTE-TÓFK)

Általános iskolai angoltanárok szerepének és feladatainak változása és alakulása a mai közoktatási rendszerben

Beke Kinga – Kopacz Erika Mária (EMTE-GHTK)

Nyelvtanulás és motiváció (A román és angol nyelvek elsajátításának motivációs háttere a romániai magyar tannyelvű iskolákban)

Zeffer Szandra (ELTE-TÓFK)

The Eralier, the Better?

Jobb korábban...?

Kocsis Julianna (PPKE-BTK)

Hogy mondják ezt az Óperenciás-tengeren túl?

Nagy Enikő (RFKMF)

Az autentikus történetek szerepe a fiatalok nyelvutatók kommunikatív kompetenciájának fejlesztésében

Barna Marianna (NYME-AK)

Die Sprachspiele im Deutschunterricht

Nyelvi játékok a nyelvoktatásban

Béni Zsuzsanna (ELTE-TÓFK)

Coursebooks Used In Primary CLIL Contexts

Tankönyvek az általános iskolai magyar-angol két tanítási nyelvű oktatási programok számára

Altrichter Zsolt (NYME-AK)

Die musische Erziehung

A zenei nevelés

10.Informatika-pedagógiai és Pedagógia Informatikai Tagozat

Kovács István (SZE-MTK)

Excel feladatok automatikus ellenőrzése

Szabó Péter (DE-HPFK)

Táblázatkezelő használata a természettudományos tantárgyak oktatásában

Kató Diána Eszter (TSF-PFK)

A szövegértés fejlesztésének lehetősége számítógép segítségével

Sirkó Dóra (NYME-TTMK)

Matematika oktatásának informatikai támogatása az általános iskola 1-2. osztályában

Handó János László (BMF-KVK)

Az e-learning kialakulása és használata napjainkban

11.Környezeti Nevelés és Fenntarthatóság-pedagógiai Tagozat

Tóth Tihamér (NYME-BPK)

A tervezett cigándi erdei iskola szakmai programjának természetvédelmi szempontú fejlesztése

Lonsták Nóra (NYME-BPK)

Nagybörzsönyi fafaragó és famegmunkáló erdei iskola megvalósítása

Karácsonyi Katalin (SZTE-TTIK)

Hazánk nemzeti parkjainak szerepe a környezeti attitűd fejlesztésében

Török Bettina Katalin (ELTE-TÓFK)

Az élmények szerepe a fenntarthatóságra nevelésben

Szabados Dóra (ELTE-TÓFK)

Környezettudatosság a tanításban

Somogyi-Kiss Ágnes (NYME-TTMK)

Fenntartható fejlődésre nevelés

Szabó Adrienn (NYME-TTMK)

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés az osztályfőnökiórák keretében

12. Matematikapedagógiai Tagozat

Pocsai Gyöngyi (TSF-PFK)

Tanulási stratégiák fejlesztése a matematika tantárgy keretén belül

Merkovics Erzsébet (EKF-TTK)

Matematikai társasjáték „Tudom-ám!”

Kemény Csaba (SZTE-JGYPK)

A sakk hatása a matematikai képességek fejlődésére

Gosztonyi Katalin (ELTE-TTK)

A matematikatörténet felhasználásának lehetőségei a matematikaoktatásban – Egy tábor és a tapasztalatok

Karsai Emese (KTIF)

Síkgeometriai fogalmak alakulása kisiskolás korban

Dancs Mónika (KTIF)

A területfogalom előkészítését és tanítását segítő tevékenységek és munkaformák az általános iskola 5. és 6. osztályaiban

Zsebe Dániel (EKF-TTK)

Pithagorasz plusz háromszögekkel és négyszögekkel kapcsolatos tételek dinamikus bemutatása

Buza Viktória (EKF-TTK)

A középszintű matematika érettségi a tanulók és a tanárok szemszögéből

13.Óvodapedagógiai Tagozat

Maczelka Anett (TSF-PFK)

Képességfejlesztés lehetőségei az óvodában

Góg Csenge (ELTE-TÓFK)

A megtévesztő viselkedés elemei a tárgyelrejtő játékokban

Dévai Nikoletta (KRE-TFK)

„Rögtönözne minden gyermek, ha hagynák...”

Németh Alíz (NYME-BPFK)

Kompetencia alapú kétnyelvűség óvodai csoportokban

Ráb Tímea (DE-HPFK)

Számítógép-használat óvodáskorban

Oriskó Kitti – Tölgyes Irén (KF-TFK)

Tévé nézési szokások, reklám, fogyasztás

14. Projektpedagógiai Tagozat

Bakos Bettina Kitti – Kovács Éva – Végh Dorottya (KF-TFK)

A láthatatlan létező

Tihanyi Lajos (NYME-TTMK)

Nézz fel a csillagokra! – pedagógiai projekt

Molnár Tímea – Nagy Ágnes (KF-TFK)

Nélkülük nem élhetünk: víz és tűz...

Kőrösi Éva – Szalai Renáta – Szénási Rita Aranka (KF-TFK)

Csepp vagyok és óceán – A víz témakör feldolgozása projektekkel kisgyermekkorban

Szalay Veronika (NYME-TTMK)

A projektmódszer alkalmazása az alsó tagozatos angol nyelv oktatásában

15.Tananyag-fejlesztési és –elemzési Tagozat

Engi Georgina (UE)

Tankönyv, korszellem, szöveginterpretáció a vajdasági magyartanításban

Kovács Zsófia (PTE-BTK)

Az ókori Egyiptom világa- Oktatási programcsomag

Halmi Gábor (SZE-MTK)

Interaktív multimédiás tananyag készítése a vetületi ábrázoláshoz

Kiss Gergely (BMF-KVK)

Esettanulmány a „Belvárosi séta Gyulán” című multimédiás alkalmazás fejlesztésének folyamatáról, a kezdetektől a kiadásig

Kádár Kinga Mária (ELTE-TTK)

A Sulinet Digitális Tudásbázis biológia anyagainak elemzése szakmai és szakmódszertani szempontok alapján

Tímár Sára (BCE-TK)

Calibrate- egy európai tananyag-portál bevezetésének első tapasztalatai

Hodoli Tamás József – Novinics Ferenc László –Trunk Attila (PTE-TTK)

eXperiment digitális tananyag

Szalay László

*Nyugalmazott Tanszékvezető Főiskolai Tanár,
Főigazgató,
OOK Miniszteri Biztos*

Dr. Szalay Anna

*NyME –MNSK
Főiskolai adjunktus*

Korszerűsítési törekvések Szombathelyen, különös tekintettel az oktatástechnológiára

Az 50-es 60-as években igen jelentős változások következtek be az ország politikai életében. Megkezdődött az „olvadás”, a nyugati világhoz való közeledés, a felzárkózás és tapasztalatszerzés időszaka. A „vasfüggöny” egy ideig még megmaradt, de az „elhasználódás” jelei már megmutatkoztak rajta.

Gazdasági kulturális és tudományos együttműködések létesültek (három ország - Magyarország, Szlovénia, Ausztria - találkozik itt). Fejlődött a szellemi kishatárforgalom. Nagy hatást gyakorolt az emberek informáltságára és a kultúrára az az ablak, amit a nyugati tv-adók jó vételi lehetősége nyitott, illetve teremtett meg.

A kapcsolatok létrehozásában mintaszerűen vett részt a Szombathelyi Felsőfokú Tanítóképző Intézet. Azt vallotta, hogy a határmezsgyén élők közös erőfeszítése teszi csak lehetővé, hogy a hidat két irányba építsük.

A szorult szórványmagyarság anyanyelvének megtartása, kultúrájának fejlesztése érdekében kiemelkedő szerepet vállalt. Lektorokat biztosított, magyar tanszéket létesített Mariborban. Szlovén Tanszéket hozott létre Szombathelyen. Megkezdte a burgenlandi magyar nyelvtanárok képzését. Szervezte, évtizedeken át segítette a Svédországban élő magyar nyelvű tanárok anyanyelvi oktatását.

A nyugati világhoz való közelítést, a jó tapasztalatok átvételét a szombathelyi intézmény kiemelt feladatának tekintette. Arra törekedett, hogy az együttműködés, a barátság fázisát a tettek kora váltsa fel.

Nemzetközi tudományos konferenciák sorát rendezte meg (II. Magyar Anyanyelvi Konferencia, Hungarológiai Napok, Szlavisztikai Napok, Közművelődési, Testnevelési, Oktatástechnológiai Nemzetközi Tudományos Ülésszakok). Rendszeresen jelentek meg a Tudományos Közlemények és Évkönyvek.

Lényegesen javult a megyei és városi vezetők utazási lehetősége a nyugati országokba. Jobban meglátták, felismerték lemaradásunkat, és ez ösztönözte őket a gyorsabb felzárkózásra.

Igazolódott számukra az a tény, hogy pl. Graz tucatszámú egyetemmel, főiskolával rendelkezett, ezzel szemben nálunk Vas és Zala megyékben egyetlen felsőoktatási intézmény sem volt. A kellő szellemi koncentráció hiányára az ország vezetői is felfigyeltek.

Különös hatást váltott ki az Egyesült Európa Alapító Okirata. Szorgalmazta:

- a nemzeti kultúra megtartását és ápolását,
- az élet végéig tartó tanulás szükségességét,
- a legkorszerűbb technika napi alkalmazásának szélesítését a tudás, az informáltság érdekében,
- a határok nélküli együttműködés megvalósítását,
- a határok mindkét oldalán élő nemzetiségek segítségét, anyanyelvi oktatását.

Igazolódtak a Szombathelyi intézmény törekvései.

A hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején ***nyilvánvalóvá lett, hogy a nyugat-magyarországi régió nem nélkülözheti új felsőoktatási intézmény létrehozását.***

Egy ötödik főiskola a pécsi, az egri, a nyíregyházi, a szegedi mellett szóba sem jöhetett.

Meg kellett lelni, meg kellett ragadni azt a történelmi pillanatot, amikor egy új főiskola létrehozása szakmai és társadalmi okokból halaszthatatlanná válik.

Megleltük:

- nagy volt a képesítés nélküli pedagógusok száma,
- háromezer helységben épült művelődési ház, illetve könyvtár, de nem voltak képzett szakemberek, főleg népművelők,
- a fejlődő technika megtorpant az iskolák kapui előtt a tanítók, tanárok felkészültségének hiánya miatt,
- a vasfüggönyön túlra szakadt magyaroknak és a környezetünkben élő nemzetiségieknek nem volt anyanyelvet tanítani tudó pedagógusa.

A megye, a város, az oktatási kar, az ifjúság, fogott össze, hogy létrejöjjön egy új, önálló arculatú tanárképző főiskola, és erősítse az annyira kíváncsok szellemi koncentrációt, az Európa felé haladást.

Tudtuk, hegymenet következik. A régi aforizma jegyében indult a munka:

„Hogy érek, hajh a hegyre fel?

Ha hágsz, és nem töprenkedel!”

Itt akkor senki nem töprenkedett, senki nem tétovázott.

Az új főiskolához megfelelő infrastruktúra kellett.

Sajátos stratégiát dolgoztunk ki: az építkezéseknél mindig Vas megye és Szombathely tette meg az első lépést saját költségvetésből. Új oktatási épületek, kollégiumok, gyakorló iskolák épültek.

A legkorszerűbb technika alkalmazásának feltételei az építkezéssel egy időben teremtdtek meg. (Stúdiók, speciális oktatótermek létesültek.) Itt alkalmaztuk a pedagógusképzésben országosan először a mikrohullámú adót, a képrögzítést és továbbítást. Az előadótermeket központilag láttuk el AV-centrumból és médiatárból videofelvételekkel.

Olyan oktatókat kellett meghívni a város gimnáziumaiból, akik a legjobbak voltak. Olyan egyetemi, főiskolai tanárokat kellett megnyerni az ország

felsőoktatási intézményeiből, akik ott az oktatói hierarchia miatt - humorosan szólva – „NB2-esek” voltak, de egy új főiskolán „NB1-esekké” válhattak, és az újszerű követelményeknek szakmai ismereteik, elhivatottságuk alapján eleget tudtak tenni.

- ***Szombathelyen született meg a népművelő- és könyvtárosképzés,*** nemzetközi és hazai tapasztalatok nélkül. Később valamennyi intézmény átvette ezt a szombathelyi kezdeményezést, de az új szakma megteremtésében továbbra is megmaradt Szombathely vezető szerepe.
- ***Újszerű kísérlet, kutatás kezdődött a legkorszerűbb technika pedagógiai alkalmazása érdekében.*** A fiatal intézmény - az egyetemeket is megelőzően - hazai és nemzetközi segítséggel a pedagógiai technika és technológia elméletének és gyakorlatának kialakításában vezető szerepet vállalt. Azzal a céllal, hogy a hallgatók megismerjék, és alkalmazni tudják azokat az audiovizuális és elektronikus (oktató) eszközöket, amelyek tantárgyaik tanításához illeszkednek. Fontosnak ítéltük, hogy hallgatónk képesek legyenek oktató és szemléltető információhordozók (dia, videó) tervezésére és készítésére is. Kezdeményezésünket az egyetemek és a főiskolák is átvették, több helyen speciális kollégiumokat is indítottak (Videotechnika haladóknak, A multimédia-fejlesztés elmélete és gyakorlata, Internet és pedagógia, Online tananyagok készítése stb.).
Szombathelyen kezdődött meg országosan elsőnek tantervi keretek között az oktatástechnológusok képzése.
- ***A művelődési miniszter feladatunkká tette az oktatástechnika és technológia országos irányítását.*** Ennek keretében terveztük meg, építettük föl az Országos Oktatástechnológiai Központot Veszprémben (OOK-t). Feladata lett az oktatástechnikai és technológiai kutatás, oktatás, fejlesztés, gyártás, képzés és információelosztás hazai koordinációja, taneszközök fejlesztése és gyártása. A központ vidéki bázisait az egyetemeken és főiskolákon hoztuk létre. Feladatunk lett a 250 fős apparátus kiépítése tanárokból, mérnökökből, technikusokból. Olyan kiváló kutatókat, oktatókat is sikerült megnyerni, mint pl. Báthory Zoltán, Dúzs János, Falus Iván, Füle Sándor, Nádasi András, Nagy Andor, Nagy József, Nagy Sándor, Orosz Sándor, Poór Ferenc, Rohonyi András, Tompa Klára stb. Segítségükkel rendkívül gyorsan valósult meg a központ kiadói tevékenysége is.
- ***Négy évig képviseltük Magyarországot Párizsban az UNDP irányításával működő UNESCO-ban.*** Feladatunk lett az említett intézmények és a magyar kormány között létrejött megállapodás alapján megvalósult Oktatástechnológiai Projekt irányítása. Lehetővé vált, hogy a magyar felsőoktatási intézményeink vezetői számára kaput nyissunk Európára és a világra. Nemzetközi forrásból 350 hónapra küldhettünk ki magyar szakembereket nyugati egyetemekre és kutatóintézetekbe, és 350 hónapra fogadhattunk nemzetközi szakembereket a magyar oktatástechnika fejlesztése érdekében. Az UNDP által nyújtott másfél

millió dolláros támogatásból a legkorszerűbb technikai eszközöket biztosítottuk az ország számára.

A nemzetközi támogatást azzal viszonyozta intézményünk, hogy a szerzett tapasztalatokat UNESCO konferenciákon publikálta. Különös érdeklődést tanúsított Párizs a Szombathelyen folyó kutatások iránt. Az UNESCO székházban tartott előadásunkon 68 ország képviseltette magát. Nagy megtiszteltetés volt az is hogy Franciaország köztársasági elnöke Mitterrand úr is részt vett a rendezvényen.

- ***Az ifjúság is mintaszerűen kapcsolódott be a fejlesztésekbe.*** Önkéntes gyakorlatokat vállaltak.

Új színfoltot jelentettek a kórusok, az irodalmi színpad, a színjátszó együttes, a sportolók országosan is kiemelkedő aktivitása és sikerei. Két országos ifjúsági orgánunk is volt: a Jelentkezünk és a Kilátó.

Hadd idézzem Nagy Gáspár Kossuth-díjas költőt, volt hallgatónkat: „Itt kaptam az első útravaló biztatást és nyomdafestéket. Lélekben örökre Jelentkezünk-ös maradtam. Itt számoltak velem.”

A tudományos munkában is elsőik közé küzdötte fel magát a fiatal intézmény ifjúsága. Hallgatónk főleg közművelődési, tantárgypedagógiai, oktatástechnológiai témákban jeleskedtek. A Diákköri Tanács állásfoglalása szerint: „A legtöbb közművelődési témájú dolgozat Szombathelyről érkezett, a főiskolán kialakult tudományág hegemoniája a későbbiekben is megmaradt.”

A tudományos diákkörben kiemelkedő és szereplő hallgatók a diploma megszerzése után is feltűnő helytállásról, szakmáhúségről, szorgalomról, tenni vágyásról tettek tanúságot. Feltűnően sokan maradtak a pályán, kerültek fontos vezető funkcióba, és kaptak magas kitüntetések, elismeréseket (Kossuth-díjat, Állami Díjat, Pulitzer-díjat, Táncsics Mihály-díjat stb.).

A Szombathelyi Főiskola fejlődési íve bizonyítja, hogy sajátos úton folyamatos korszerűsítéssel, nagy összefogással a lehetetlennek látszót is el lehet érni.

A fejlődés fontosabb szakaszai:

- 1959. Kőszegről és Pápáról érkezett kiváló oktatókkal megnyílik a Felsőfokú Tanítóképző Intézet
- 1961. létrejön országosan először a népművelő-könyvtár szak
- 1970. Korszerűsítés a pedagógusképzésben címmel UNESCO konferencia nyílik Szombathelyen
- 1971. megkezdí munkáját a pécsi főiskola szombathelyi tagozata
- 1972. elkészül Veszprémbe az OOK székháza
- 1973. létrejön, sikeresen zárul Párizsban az Oktatástechnológiai Projekt
- 1974. létrejön az önálló Szombathelyi Tanárképző Főiskola, az úgynevezett „szombathelyi modell”
- 1983. a főiskola felveszi Berzsenyi Dániel nevét

- 2008. január 1. az ország 6. legnagyobb egyetemének részeként Savaria Egyetemi Központ néven emelkedett egyetemi rangra.
- 2008. október megjelenik az Iskola a láthatáron. A Szombathelyi Felsőfokú Tanítóképzőtől a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskoláig (az első negyedszázad) címmel Szále László könyve.

A felsorolt fejlődés sajátos. Az intézményt a társadalmi igényekre való érzékenység és gyors reagálás, a korszerűségekre való törekvés, a szórványmagyarság megsegítése, Európára és a világra való kapunyitás igénye és vállalása vitte előre.

Mit adott nekem a Szombathelyi Tanárképző Főiskola létrehozása?

Adott egy életre szóló tanulságot az emberi összefogás nagyszerűségéről.

Arra tanított meg, milyen hatalmas erőforrás a közösség ereje, lehetetlennek látszó munkára is képessé tesz, ha a célt mindenki ismeri és azonosul azzal. Hatalmas erő van az emberekben, ha értelmét látják annak, amit kérnek tőlük.

Tanulás és tudás a digitális korban

Ez az összefoglaló a 2006-2008 között folytatott, az MTA Jövőkutató Bizottsága által ösztönzött vizsgálódás, irodalomkutatás és fejlődéstörténeti elemző munka alapján, egy rövid, a főbb megállapításokat tartalmazó írás. Az eredeti szándék az összegzés, de ha lehetséges úgy, hogy a felvetett kérdésekről való meditáció egyben orientációt is kíván adni a további kritikai és megújító jellegű eszmecseréknek, melyek a felsőoktatási TDK tevékenységek minden korra jellemző sajátosságai.

Történelmünkben viszonylag rövid időn belül, s a nevelésügy fejlődése szempontjából különösen gyorsan jutottunk el *a tanítás-tanulásban az ember-gép interaktív kommunikáció* megjelenésétől *az ember kommunikációs lehetőségeiben a térbeni függetlenség létrejöttéig*. E két jelentős, pedagógiai szempontból újabb és újabb kihívásokat megfogalmazó fordulópont képletesen olyan küszöbök is szimbolizál, amelyek közül az egyiket átléptük és a másik előtt toporogva nézünk szemben az oktatás világának minden eddigénél összetettebb átalakulásával. A formális oktatás kereteiből kilépve, egy tágabb kontextusban és életkori populációban megállapíthatjuk, hogy az új technológia kiszélesíti a tanulási lehetőségeket és megváltoztatja a tanulási módszereket. Világszerte megfigyelhető, hogy ebben az új info-kommunikációs pedagógiai paradigmában viszonylag jól megtalálják a helyüket azok a progresszív intézmények is, amelyek, ha megfelelő forrásokkal is rendelkeznek, akkor relatíve alacsony fajlagos költségekkel sokak számára teszik a tudást elérhetővé.

Oktatáselméleti szempontból evidencia, hogy a szemléltetés során egy „tárgy” megértéséhez további „tudásokra”, információkra és struktúrákra, tevékenységmintákra is szükség van. Ezért a világban egyre több múzeum, könyvtár és levéltár digitalizálja gyűjteményét, ezek az intézmények a „digitális tárgyak” vagy tartós digitális források tárházaivá válnak, így jelentős kulturális tartalmat, üzeneteket hordozó „tanulási tárgyak” válnak tanulási célokká.

Ez a közeg valóban egy olyan szerves tanulási környezetnek tekinthető, amelynek jellemző tulajdonsága a virtualitás. Ezért is tekinthetjük az info-kommunikációs környezet egyik differencia specifikumának ezt az új *a virtuális tanulási környezetet*, ami egyre inkább képes rendszerezni és közvetíteni a „tanulási tárgyakat”, továbbá megszervezni a kommunikációt a pedagógusok és a tanulók/hallgatók között.

Ezek a törekvések arra hívják fel a figyelmet, hogy tanár és tanuló számára egyaránt tágul az a „tér”, melyben a tanítás-tanulás mozzanatai: *érdeklődés felkeltése, ismeretek átadása-megszerzése, szemléltetés-tapasztalás-kísérlet-kutatás-gyakorlat, következtetés, rendszerezés* valamiféle didaktikai rendszerben mereven elhelyezhetők, s kötött algoritmusok szerint szervezhetők. A változás érthetően hatással van a pedagógusra is, hiszen térben – különösen, ha iskolai oktatásról van szó – kell, hogy megtalálja és kialakítsa a különböző eszközök (hagyományosan a tanterv-tananyag-tankönyv, de újszerűen az „új környezetben” megszerezhető tudás lehetőségét) használatának harmóniáját. De sajátos helyzetben van a tanuló is, aki egyfelől nyitott az új információkra, másfelől a fejlődés jellegéből adódóan az orientáció és fejlesztés lehetőségeit is igényli.

Az oktatás és tanulás szempontjából az interaktivitás és a multimédia komplex egyénre „méretezett” együttese lényeges új vonásokkal rendelkezik. A jövő, éppen a mobil információs technikai eszközök hatására formálódó, tanulási paradigmájának sajátossága, hogy az interaktivitás és a multimédia komplex egyénre „méretezett” együttese jöhet létre. Manuel Castells szerint „... a multimédia talán legfontosabb vonása az, hogy saját fennhatósága alá von szinte minden kulturális megnyilvánulást, azok teljes sokszínűségében. A multimédia beköszöntése egyet jelent az audiovizuális és a nyomtatott média elkülönülésének vagy akár megkülönböztethetőségének a megszűnésével, a populáris kultúra és a magas kultúra, a szórakozás és a tájékozódás, az oktatás és az indoktrináció közötti különbségek eltűnésével. Minden kulturális kifejeződés – a legrosszabbaktól a legjobbakig, az elitistától a populárisig – összetalálkozik ebben a digitális univerzumban, amely egy óriási, történelmietlen hipertext keretében összekapcsolja a kommunikatív elme múltbeli, jelenlegi és jövőbeli megnyilvánulásait. Ezzel a bűvészmutatvánnyal a multimédia új szimbolikus környezetet teremt: a virtualitást a valóságunkká teszi.”¹

Ha az oktatás technológiai környezetének várható változásait szemléljük, úgy a hagyományos iskolaszemléletünket alapjaiban változtatja meg a következő években az a lehetőség, hogy a szélessávú adatátvitel fizikai jelenlét nélkül képes a szemléltető eszközöket – írásvetítő, videoprojektor – virtualizálni, vagy éppen az oktatás szervezője által élővé, real-time jellegűvé tenni. Merész hasonlattal a „*jövő tantermében*” a szem számára is egyre *kellemesebb, nagy interaktív felületek lehetnek alkalmasak a multimédiás tudásközvetítésre*².

¹ Manuel Castells, „*A hálózati társadalom kialakulása*”, Az információs társadalom klasszikusai. Az információ kora. Gazdaság, társadalom, kultúra I. kötet. Gondolat – Infonia, 2005. 489.p.

² A Columbia Pictures 2006-tól forgalmazott filmjének nyitó képsorai a *Da Vinci kód*-ban egy multimédiás előadás keretében jól szemlélteti, hogy milyen képi hatások vihetők be az előadótermek világába.

De sokakat foglalkoztat ezzel kapcsolatban az a kérdés is, hogy egy ilyen térre fizikai értelemben valóban szükség van-e, vagy a virtuális lehetőségek megteremthetik-e mindezen funkciók térben és időben mobilizált, személyre szóló pedagógiai megoldásait is?

A virtuális valóság és az új – mobil kommunikációs eszközök által multifunkcionális – tanulási tér problematikáját elemezve Nyíri Kristóf újragondolásra ajánlja³ John Dewey klasszikus tézisét, mely szerint szükségünk van iskolákra, mesterséges oktatási környezetekre, amelyben a fiatalok mintegy a felnőttek világába belenőve spontán tanulnak. Azzal érvel, hogy jelenünkben megváltoznak a tudás megszerzésének jellemző mintázatai: uralkodóvá válik az egész életen át tartó tanulás, ismét elhalványul a gyermek és a felnőtt közti éles – merőben újkori – fogalmi megkülönböztetés, a formális iskolai intézményeket pedig egyre inkább fölváltják a nyitott művelődés virtuális környezetei. A mobil kommunikáció jóvoltából a ma tanulására jellemző az a közeg, amelyben a gyermekek játszanak, kommunikálnak és tanulnak, egyre inkább azonossá lesz azzal a világgal, amelyben a felnőttek kommunikálnak, dolgoznak, üzletelnek és szórakoznak. Az internet és a mobiltelefonok világa félreismerhetetlenül egyfajta *szerves tanulási környezetté* válik.

A szerves tanulási környezet kialakításának éppen a társadalmi hatásai olyan mértékűek, hogy kikényszerítik a pedagógiai szemlélet és az oktatásszervezési gyakorlat megváltozását. Ma már egyre több diák rendelkezik lappal, és szinte valamennyien mobil telefonnal. Szemben a PC és internet penetráció során tapasztalható társadalmi esélykülönbségek által fékezett folyamatokkal, *a mobil telefon „demokratikusabban” elterjedt a fiatalok körében.* Pedagógiai szempontból különösen az a figyelemre méltó, hogy azok körében is jelentős mértékben elterjedt, akiket a társadalmi kirekesztés veszélye fenyeget, akiknek nem sikerült beilleszkedni az oktatási rendszerbe, és akik most sem vesznek részt a tradicionális oktatásban vagy képzésben, esetleg munkanélküliek, a képességeiknek nem megfelelő munkakörben dolgoznak, vagy hajléktalanok. Kutatói becslések szerint a közeljövőben a PDA (Personal Digital Assistant) és iPod⁴ használata is egyre tömegesebbé válik, ami még nagyobb rugalmasságot jelent majd és az eszköz nagy mennyiségű tartalmat képes tárolni. A PDA

³ Enciklopédikus tudás a 21. században” című előadásában Nyíri kifejti, hogy az új tanulási környezetben a tudás jellege megváltozik: multimediálissá, transzdiszciplináris és gyakorlatias lesz. Nyíri Kristóf, 2004, *Enciklopédikus tudás a 21. században*, in Hitseker Mária – Szilágyi Zsuzsa (szerk.) *Mindentudás Egyeteme* 3. <http://origo.hu/mindentudasegyeteme/nyiri/20031215nyiri.html>

⁴ Az iPod zenei számok és videók lejátszására alkalmas, hordozható készülék, melyet az Apple Inc. tervezett és hozott kereskedelmi forgalomba. Az első generációt 2001. októberében dobták piacra. 2008-ra a termékkínálatban helyet kaptak a merevlemez iPod classicok, az érintőképernyős iPod touch, a videólejátszásra is képes iPod nano,

használható múzeumban, galériában, levéltárban, könyvtárban, külső terepen vagy kulturális örökségi helyszínen, valamint összekapcsolható az oktatók, vagy a kulturális intézmény által készített tanulási modullal. Segítségével online szemináriumokat vagy konzultációkat tarthatnak valamennyi diák és a tanár összekapcsolásával.

Az internetes, mobilkommunikációs és multimédiás technológiák körében végbemenő fejlődés hatására átalakultak azok a tevékenységek, amelyek a fiatalok iskolán kívül szabadidejét jellemezték. A mobil kommunikáció – s erre elég az, ha nyitott szemmel az utcákon, parkokban, közterületeken sétálunk – hatással van arra, ahogyan a fiatalok, s természetesen a felnőttek is, játszanak, ahogyan kapcsolataikat barátaikkal és családjukkal ápolják, illetve, ahogyan szórakoznak.⁵

Az info-kommunikációs környezet jövőbeli hatásának elemzése során a pedagógiai jellemzők közül a következő komplexitást célszerű kiemelni: *virtuális tanulási környezet – mobil tanulási tér – hálózati kommunikáció*, s ezeket az adott előrejelzés keretei között részletesen is megvizsgálni. A mobil kommunikációs eszközök jóvoltából a felhasználók (tanulók) számára egyre inkább személyre szólóvá formálható a tanulás, s az a „tér”, amelyben ez a tevékenység végbemegy. Ebben a virtuális tanulási térben nem érvényesülnek a formális tanulásra jellemző, és számos gátlást okozó kötöttségek. Arra a kritikára, hogy az individualizált tanulás – vagy tágabban a munkatevékenység (utalhatunk itt a távmunkára) – a közösségi lét hiánya miatt szociális zártságot okoz, formálódik egy komoly válasz. Eszerint napjainkban a rendszerek fejlődésének egyik fő iránya éppen az, hogy a résztvevők a netmeeting szoftverrendszerek segítségével jelentős szociális kohézióval jellemezhető informális csoportokat hoznak létre az érdeklődés és érdekazonosság alapján.

Ha az emberkép változása felől közelítünk, úgy joggal feltételezhetjük, hogy létrejön egy, az online képzések iránt elkötelezett felhasználókból álló új generáció. Ez a nemzedék a mai generációknál könnyebben mozog majd az info-kommunikációs térben és egyre tájékozottabbá, szervezettebbé válik. Ezzel a tudással az emberek több információhoz és támogatáshoz jutnak egymástól, mint a különböző intézményektől. Ezért, s ezt viszonylag egyszerű a jövőre kivetíteni: *növekszik a tanulói közösségek szerepe*. Ezeket az új

⁵ A jövőben jelentős informális tanulási igényeket fogalmaznak meg az internet használóinak változó szokásai. A felhasználók nagyon gyorsan magukba szívják az információt, képekből és filmekből csakúgy, mint szövegből, egyszerre több forrásból, azonnali reakciót és visszajelzést várva. Előnyben részesítik a rendszertelen, igény szerinti média hozzáférést, nagy valószínűséggel saját médiumokat alakítanak ki (vagy letöltenek) ahelyett, hogy megvennének egy könyvet vagy egy CD-t. Elvárják hogy állandó kommunikációs kapcsolatban legyenek a társaikkal - akik éppúgy lakhatnak a szomszédban, mint a világ túlsó felén.

közösségeket elsősorban az azonos érdeklődési kör jellemzi, ahol a tanuló személyek kölcsönhatásba kerülnek egymással, együtt tanulnak és a tudásforrások megosztott készletét hozzák létre. Ez a formálódó gyakorlat egyébként nem mond ellent a felsőoktatás megújuló szervezeti formáiban rejlő tanulási lehetőségeknek. Ebben a dinamizált „tanulási térben” szinte alig érzékelhetők a klasszikus szerepek (tanár-diák), mivel a netnek ezt a megváltozott, kollektív tudásmegosztáson és tartalomgeneráláson alapuló architektúrájának és az egyszerű kezelői felületnek köszönhetően potenciálisan minden letöltő feltöltővé is válik.

Az info-kommunikációs technológia és az *e-tanulási* formák fejlődését a „mindenhol jelenlévő számítástechnika (*ubiquitous computing*)” jellemzi, ahol számolnunk kell a virtuális valóság által kialakult tanulási tér műszaki és társadalmi adottságaival. Ebben a térben, mint szerves tanulási környezetben a tanulás oktatásméleti alapjait az elektronikus tanulás (*e-learning*) kínálja, amelynek alaptulajdonsága a számítógépre alapozott képzés (*Computer Based Training*). Az új tanulási paradigma differencia specifikumává vált az interaktivitás, a tér-idő kezelésének lehetősége, az aszinkron tanulás.⁶ Az elvi lehetőség valójában a gyakorlat számára az ezredfordulóra az internet alapú képzés (*Web Based Training*) elterjedésével vált konkréttá, s egyre tömegesebbé. Ehhez először új *cross-curriculum*, illetve az általános informatikai „tudás” igazolása⁷, később a felsőoktatásban, majd a felnőttképzésben és a szakoktatásban virtuális szemináriumok, oktatási intézmények, formális és informális csoportosulások kapcsolódtak. Mindez érthetően egyre inkább feszíti a formális oktatás-képzés tradicionális, esetenként az osztálytermek zárt világában évtizedeken át változatlanságra kényszerített tanítást-tanulást.

Pedagógiai szempontból az előzőekben bemutatott virtuális valóságban korlátozott hatékonysággal érvényesül a mobil kommunikáció akkor, ha a klasszikus tantermi-tanórai struktúrákban gondolkodunk. A képiség és mobil kommunikáció eszköztára azonban életszerűbb megoldásokat nyújthat, mint a csupán írott szövegben közvetített tudás, mivel a szöveg mindig csak dekontextualizált információt közvetít. Bár az osztálytermi oktatásban a

⁶ Programme for the Effective Integration of Information and Communication Technologies (ICT) in Education and Training Systems in Europe (2004 - 2006)

<http://elearningeuropa.info/doc.php?lng=1&id=4552&doclng=1>

⁷ European Computer Driving Licence. <http://www.ecdl.com/main/index.php>

személyes (person-to-person) kommunikáció a kontextusba helyezés gyakorlati képességét hivatott fejleszteni a tanulóknál – s nem szembe állítva a formális és non-formális tanulást – valójában a rögzített kontextus és a rögzített helyszín összefügg, azonban a hálózatba kötött számítógépek és mobil kommunikációs eszközök képesek egy, az osztályterem korlátaitól független közös – virtuális tanulási – teret létrehozni.

Ebben a tanulási térben az egyén valójában nem feltétlenül magányosan keresi saját útját, mivel a hálózati kapcsolatok a tanulás új, tartalmi és módszertani lehetőségeit is potenciálisan megteremtik. *Stephen Downes* napjainkban felvázolt hasonlata a tanulási hálózatot egy ökoszisztémának felelteti meg, amelyben az egyének semmilyen módon nincsenek csoportosítva vagy rangsorolva, inkább szabadon tevékenykednek, és természetüket a bennük rejlő tulajdonságaik mellett az egymásra való hatásuk is meghatározza.⁸ Ezek a *tanulási objektumok* nem rendezetten, hanem véletlenszerűen, rendezetlenül jelennek meg. Nem osztálytermekben és iskolákban működnek, hanem azokban a környezetekben, ahol a tanulók maguk megtalálhatók mindennapi tevékenységük során: az otthonaikban és a munkahelyeiken. A tanulási objektumok ezen értelmezés szerint nem csak szövegek, képek és tesztek, azok vagyunk mi magunk is, ide tartozóak blog hozzászólásaink, publikációink és beszédeink, valós idejű beszélgetésekben elhangzó gondolataink.

Nehezen megítélhető ugyanakkor a *hazai e-learning eddigi története*. Bár ennek alkalmazási lehetőségei a vállalati képzési rendszerekben mutatnak figyelemreméltó eredményeket, azonban a felsőoktatási, felnőttképzési alkalmazási jelentőségük a jövőben erősödni fog. Az e-learning kezdeti, gyors bevezetésének ellentmondásai, és a társadalmi fogadtatás megingatta a közvélemény hitét a technológiák ígérte elektronikusan közvetített tanítás valódi értéke és a piac elfogadási készsége tekintetében. A hazai bevezetés ellentmondásos eredményeit elemzők szerint az e-learning szárnyakra kapott, még mielőtt az emberek egyáltalán tudták volna. Kétségtelenül egy évtizeddel ezelőtt még hiányzott a megfelelő terjedelmű, igazolt tudásbázis, ami meggyőzhette volna az oktatókat arról, hogy a bevezetés szükséges.

A tanulás szempontjából *a web*⁹ *tipikusan az elosztott környezet példája*. Nem létezik központi szerver, a források és a hozzáférések szét vannak szórva a világban, a kapcsolódó

⁸ Stephen Downes: *Public Policy and Online Learning*. Association for Computing Machinery online August 19, 2003. Publications in Trade Journals. (<http://www.downes.ca/post/60>)

⁹ Mielőtt a World Wide Web domináns médiummá vált volna, az online hozzáférést általában a szolgáltató központokkal történő kapcsolatfelvétel és az azokon keresztüli centralizált kommunikáció jellemezte, a felhasználók betárcsáztak és bejelentkeztek a szolgáltatások eléréséhez.

webszerverek és internet-szolgáltatók hálózatai fizikailag egymástól elkülönülnek. A felhasználók hozzáférései el vannak osztva, mivel internet-szolgáltatókon keresztül érik el azt. Még a szoftverek is el vannak elosztva, az online szolgáltatásokhoz és forrásokhoz csatlakozva a webkeresők helyben a saját gépeken futnak. Ha ezt a technikailag jól szemléltethető képet a tanítás és tanulás tradicionális paradigmájára rávetítjük, akkor látható, hogy a pedagógus centralizált szerepét (legyen szó ismeretközlésről vagy a megszerzett tudás ellenőrzéséről), az osztott rendszerek léte, s az abban létrejövő potenciális kommunikáció alapvetően képes erodálni. Ezt egyszerűen a tanulás szempontjából lényeges asszociációs képességet fejlesztő kísérlettel is szemléltethetjük, mely a tananyag (tankönyv) által nyújtott ismeretek és a tanár által közölt kiegészítő információk közötti összefüggések kiemelését összeveti a kereső szoftverek által folyamatosan finomítható információk mértékével.¹⁰

Az oktatási rendszerek relatíve zárt világa sokáig azért is tartotta magát távol e jelenségtől, mert az osztályterem falai képletesen és fizikailag is zárttá tették a formális tanítás-tanulás folyamatát. A mobil kommunikációs eszközök által jelenleg formálódó új praxis jóvoltából éppen a fiatalok körében a kommunikáció lényegi eszközévé vált, a mindennapi tudás megszerzését és megosztását olyan hatékonysággal szolgálva, ami már a pedagógiai gondolkodás konzervatív burkát is képes szétrepeszteni. Különösen az egész életen át tartó tanulás fiatalokat és felnőtteket azonos keretbe foglaló rendszerében kap sajátos jelentőséget a mobil kommunikáció és az általa formálódó tanulás. S ezen a ponton a fiatalok és a felnőttek közötti különbségtételnek nincs sok értelme, a tanulás – mobil – formái ugyanis egyaránt kialakíthatók és alkalmazhatók életkortól függetlenül.

A tanulási diverzifikációja és a technikai lehetőségek robbanásszerű bővülése napjainkban sajátos szinkront mutat. Az egyénre jellemző tanulás technikai feltételrendszere az informatika térhódításával, a szélessávú [internet](#) és [mobil hálózatok](#)hoz való hozzáférés bővülésével minőségében is átalakul. A tradicionális pedagógiai gondolkodás számára a következő évtizedekben a legjelentősebb kihívást a non-formális tanulás térnyerése jelenti. Általános a fejlett országokban az a tendencia, hogy ez a tanulási forma egyre jelentősebb szerepet kap az intézményes oktatással szemben. Így van ez akkor is, ha ezt a tanulási formát nem jellemzik a diplomák és kvalifikációk, bár ez esetben is lényeges a tanulási cél és tartalom. A mobil tanulási forma egyre nagyobb teret kap az alapozó oktatásban, s a későbbi tanulási időszakban is a tanulók, hallgatók életében.

¹⁰ Az az információs háttér, melyet a nagy keresőrendszerek, például a Google biztosít ma bárki számára, az nagyságrenddel felülmúlja például az előrejelzés – 15-20 év – időtávjával azonos időszakkal ezelőtti (80-as évek második fele) tudományos adatbázisaiban, például ERIC, akkor nyújtott lehetőségeket.

Az egész életen át tartó tanulás színterei között egyre nagyobb hangsúllyal jelennek meg az iskolán kívüli helyszínek: a helyi közösség, a munkahely, az otthon. A nem formális körülmények között megszerzett ismeretek és képességek (tájékozottság, munkatapasztalat, szervezési rutin, számítógép felhasználói jártasság, nyelvtudás) növekvő jelentőséggel bírnak a foglalkoztatásban, s világszerte terjednek az előzetes tanulási teljesítmények elismerése (PLA – *prior learning assesment*). A fejlett országokban (különösen Kanadában, Egyesült Államokban, Egyesült Királyságban) már évtizedes hagyományokkal rendelkező, elsősorban a felnőttképzésben alkalmazott értékelési és fejlesztési módszerek a hazai pedagógiai kultúrában elvi szinten vannak jelen, a gyakorlatban csupán részlegesen működnek. Mivel az EU országokban – az észak-európai államoktól Portugáliáig – egyre általánosabbá válik e módszerek bevezetése, ezért az OECD ösztönzésére a hazai fejlesztések centrumában is feltételezhetően megjelenik ez a törekvés.¹¹ Erre azért indokolt felhívni a figyelmet, mert az info-kommunikációs eszközök éppen a differenciált tanulási módok elterjedésének időszakában igénylik és lehetővé is teszik az egyének számára a tudámszerzésén túl annak értékelését, hogy az adott tudásban milyen szintre jutott el, milyen módon léphet tovább. Ehhez szakmai támogató keretet, korszerű és hatékony szolgáltatásokat feltételezhetően az oktatási rendszer intézményei nyújthatnak.

Az info-kommunikációs környezetben megvalósuló tanulás jellemzője a személyi használatra szolgáló készülékre összpontosított figyelem, ugyanakkor az állandó törekvés az interaktivitásra és a hálózati működésre. Az elmúlt évtizedben az ember fejlődési történetében először került egy olyan hordozható, kisméretű (s egyre inkább megfizethető) készülék(ek) birtokába, mely funkcionalitásában minden eddig alkalmazott nagyrendszerek kommunikációs lehetőségeit a multimédia szintjén képes integrálni, s a személyi használat részére biztosítani.

A tradicionális modell esetében – s ezt még ma is sokan hiszik – a technológia nélküli tanulás győzedelmeskedhet a technológiai alapú tanulási formák felett, s így a hagyományos, előadásra épülő, tantermi tanulás újra uralkodóvá válhat. A másik esetben a tanulók lehetősége, hogy kapcsolatba tudnak lépni egymással, mind virtuálisan, mind pedig fizikailag, vágyat ébreszt az új technológiák iránt és elősegíti a közösségek és a szocializáció új formáinak a felemelkedését.

¹¹ A Nemzeti Fejlesztési Terv, a jelenleg formálódó Új Magyarország fejlesztési program, annak operatív programjai csupán implicit tartalmaznak erre utalásokat, azonban joggal feltételezhetjük, hogy 2010 és 2020 között az egyik kiemelkedő és más alprogramok (szakképzés, felnőttképzés, társadalmi koherencia fejlesztése) koordinatív kerete lehet a PLA-megközelítést alkalmazó szemlélet.

Irodalom

Benedek András (2007), *Tanulás és tudás a digitális korban*. In: Magyar Tudomány, 2007. 9. sz. "A jövőről a jelenben" Vendégszerkesztő: Nováky Erzsébet, 1159-1162.p.

Benedek András (2007). *Digitális pedagógia, mobil tanulás és új tudás*. Szakképzési Szemle, 2007. 1. sz., 7-19.

Forgó Sándor – Hauser Zoltán – Kis-Tóth Lajos (2001). *Médiainformatika – a multimédia oktatástechnológiája*. Líceum Kiadó, Eger.

Kovács Ilma (2005). *Új út az oktatásban? A távoktatás*. OKKER, Budapest.

Paul Levinson (2004). *Cellphone: The Story of the World's Most Mobile Medium and How It Has Transformed Everything!* Palgrave Macmillan, New York.

Manuel Castells-Mireia Fernández-Ardevol-Jack Linchuan Qiu-Araba Sey (2007). *Mobile Communication and Society: A Global Perspective*. The MIT Press, Cambridge.

Nyíri Kristóf (ed.) (2001). *Mobil információs társadalom: Tanulmányok*. MTA Filozófiai Kutatóintézete, Budapest.

Nyíri Kristóf (ed.) (2003). *Communications in the 21st Century. Mobile Learning. Essays on Philosophy, Psychology and Education*. Passagen Verlag, Vienna.

A dolgozatok bemutatásának rendje a Szekció felhívásában közzétettek szerint alakul:

15 perc pályamű bemutatása, előadás

5 perc vita

10 perc technikai átállás, felkészül a következő résztvevő

A Gazdaságtan és a Technika Tanításának Pedagógiája Tagozat

Április 9.

Helyszín: „C” 111-es terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Tóth Béláné Dr. *egyetemi tanár* (Budapesti Műszaki Főiskola - Tanárképző és Mérnökpedagógiai Központ, Budapest)

Tagok: Dr. Gion János főiskolai docens (Szegedi Tudományegyetem – Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged)
Stumpf Zsoltné *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)
Dr. Palkovits István *főiskolai docens*, (NymE-TTMK Műszaki, Informatikai és Gazdaságtudományi Intézet, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Szekeres Tünde	Vállalkozásra fel! (Gazdaságismereti társasjáték középiskolások részére)
9:00 – 9:30	Barcza Attila	A kreativitás és konstrukciós képesség fejlesztésének pedagógiai jelentősége, kompetenciafejlesztő értéke és indokoltsága a technika órákon konstrukciós játékokkal végzett tevékenységek során
9:30 – 10:00	Kálmán László Miklós	Gyártási folyamatok technológiai fejlődése a híradástechnikában (ipari robot bemutatása)
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Baksa László	Robotfejlesztés és innováció a Technika oktatásában
11:00 – 11:30	Horváth György	Technikatörténeti emlékek alkalmazása a technika tantárgy tanításában. Magyar harckocsi fejlesztés svéd licenszek alapján az 1930-as, 1940-es években

Vállalkozásra fel! (Gazdaságismereti társasjáték középiskolások részére)

Szekeres Tünde

Eszterházy Károly Főiskola

Dr. Kádek István

PhD fokozat

főiskolai tanár

Pályamunkámban az általam készített társasjátéknak és módszertani jelentőségének bemutatását tűztem ki célul.

Pedagógusként szeretném elérni, hogy a gyerekek szeressék a gazdaságismeretet, amely nem lesz számukra idegen, ha játékokat alkalmazunk a tanításában.

Szeretek olyan módszereket, eszközöket bevenni az iskola falai közé, melyek játékosak, mégis megfelelő tudást biztosítanak a gyerekeknek. Hiszen a játszva tanítás, tanulás során a cél, melyről nem szabad megfeledkeznünk, az, hogy a diákokat motiváljuk, tevékenykedtessük, így válik biztosabbá a tudásuk.

Ezért készítettem a Vállalkozásra fel! elnevezésű társasjátékot, mely új ismereteket biztosít; a már megtanultakat gyakoroltatja; tanulásra motivál, mely spontán módon történik; felkelti az érdeklődést; tevékenykedtet; továbbá pontosságra, fegyelemre, problémamegoldásra, együttműködésre nevel és kommunikációra ösztönöz.

A társasjáték a vállalkozás témakörre építkezik. A játékdoboz tartalmazza a játéktáblát valamint kérdésekkel vagy információkkal ellátott kártyákat is. Ezek segítségével lehet játékpénzt szerezni, és így tehetnek szert különböző eszközökre, berendezésekre, alkalmazottakra. Az nyeri a játékot, aki elsőként építi fel saját vállalkozását. A dolgozatomban mindezek részletezésre kerültek.

Szeretném, ha a pályamunkám nem csak a szakmabeliek számára lenne izgalmas olvasmány.

Ezen munkálatok kidolgozásához többféle információs forrást használtam fel. A szakkönyvek tanulmányozásával kezdtem a téma kutatását, igénybe vettem az interneten fellelhető információkat, tanítási gyakorlaton gyűjtöttem tapasztalatokat, fejlesztő szakemberrel interjút készítettem és beválási vizsgálatot végeztem.

A kreativitás és konstrukciós képesség fejlesztésének pedagógiai jelentősége, kompetenciafejlesztő értéke és indokoltsága a technika órákon

konstrukciós játékokkal végzett tevékenységek során

Készítette: Barcza Attila

*Nyugat-magyarországi Egyetem - Savaria Egyetemi Központ
Természettudományi és Műszaki Kar, Műszaki Tanszék*

Témavezető: Dr. Birosné Mórítz Zsuzsanna tanszéki mérnök

I. A dolgozat célja: A kutatás a konstrukciós játékokkal, ezen belül elsődlegesen a legóval végzett tevékenység személyiség- és kompetenciafejlesztő hatásainak feltárására irányul.

II. Hipotézis: A dolgozat hipotézisei alapján a konstrukciós játékokkal végzett tevékenységek a számítógépes játékok túlsúlya ellenére népszerűek, a személyiség széleskörű képességeinek, kompetenciáinak fejlesztését segíthetik elő.

III. Kutatási módszerek: A konstrukciós játékokkal kapcsolatos attitűdöt vizsgáló 119 fős kérdőíves felmérés. Másodlagos forráskutatással történt a hazai és nemzetközi szakirodalom áttekintése, a technika tanításának aktuális problémáival összefüggésben.

IV. Eredmények: A felmérések igazolták a hipotéziseket. A konstrukciós játékokkal, ezen belül a legóval végzett tevékenység, lehetővé teszi változatos konstrukciós képességek (nyelvi, gondolkodási, manuális technikai és technológiai, közösségi, interakciós) és kompetenciák fejlődését. A feltárt problémák és jelenségek közé tartozik a gyermekek virtuális tevékenységének túlsúlya, a tényleges manuális tevékenységek időkeretének lecsökkenése és tárgyi feltételeinek problémái, társadalmi szinten a fizikai munkavégzéssel járó szakmák iránti érdeklődés csökkenése. A dolgozat személyes tapasztalatok alapján javaslatként fogalmazza meg, hogy a „normál” és oktatási célra kifejlesztett Lego Didact készleteinek nagyobb arányú alkalmazása a technika órákon, előnyös tulajdonságaik révén – tartósság, sokrétű felhasználás, életkorhoz alkalmazkodó technikai problémák megoldása (a kreatív építéstől a programozott működő robotok tervezéséig) - egy lehetséges módszer lehet a kompetenciafejlesztés és közvetetten a jelzett kedvezőtlen folyamatok egyes hatásainak mérséklésére. A javaslat anyagi támogatását az oktatási témájú pályázatok, elvi támogatását a szakmai fórumok, mint az OTDK jelenthetik, hogy a technika tanítása, és ezen belül a konstrukciós képességek fejlesztése, a korszerű nevelésben, oktatásban értékének megfelelő megítélést kaphasson.

Gyártási folyamatok technológiai fejlődése a híradástechnikában

(Ipari robot bemutatása)

Kálmán László Miklós

*Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar*

Témavezető: Dr. Benkő Zsolt

A dolgozatom témája olyan technológiákat ismertet, amelyeket leginkább a híradástechnikában használnak a gyártás során. A gyártási folyamatokhoz szükséges gépeket, robotokat egy adott prototípuson keresztül mutatom be. A robot alkalmazásának egyik fő feladata hogy, a munkadarabot vagy a gyártási anyagot pozícionált helyre mozgassa.

A mozgatót manuálisan vagy számítógéppel vezérelt módon is lehet irányítani. A számítógéppel történő vezérlést egy VisualBasic nyelven megírt programmal kívánom megvalósítani.

A témaválasztásomnak fontos célkitűzése, olyan szemléltető modell megtervezése, a prototípus elkészítése, amely oktatási szempontból alkalmas arra, hogy a gyártásban használható robotok működését szemléltetni tudjam. Mind a tervezésnél, mind a kivitelezésnél arra törekedtem, hogy hulladék anyagok, alkatrészek felhasználásával minél inkább költséghatékony megoldást válasszak. Ez példaként szolgálhat arra is, hogyan lehet csökkenteni a gyártási költséget.

ROBOTFEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ A TECHNIKA OKTATÁSÁBAN

Pécsi Tudományegyetem TTK - Információtechnológia és Általános Technika Tanszék

Szerző: Baksa László

Témavezető: Dr. Hegyi Sándor egyetemi docens, kandidátus

Ebben a pályázatban egy általam elkészített robotot, mint oktatási segédeszközt szeretnék bemutatni, amely az elméleti tudást és a gyakorlati alkalmazást ötvözi magában. Nem felejtkezhetek meg arról sem, hogy a Technika egy "örömtantárgy". Ez alatt azt értem, hogy ezen az órán a diákok tevékenykedhetnek eszközökkel, önálló munkát végezhetnek, és kiélhetik alkotó készségüket. Egy robot megépítése ugyan csak ezt a célt szolgálja, tökéletesen megragadva a Technika óra szerepét.

Gyakran a Technika órát felváltja az Informatika óra. A középiskolai tananyagból teljesen kivették a technika oktatást, de szerintem nagy szerepe lehetne a modern világ - technikai környezetünk - szélesebb körű megismertetéséhez. Fontosnak tartom az oktatásban a linearitást. Egy ilyen nagyobb projekt kapcsán a középiskolában elkezdett innovatív munkáját tovább vihetné a felsőoktatásba ezáltal integrálva meglévő tudását további tanulmányaiba. Egy iskolai felfedező robot megépítése precíz, pontos munkát igényel, nagy odafigyelést, kreatív munkavégzést követel meg, amelyek nélkülözhetetlen elvárások a mérnökké váláshoz. Ezt a fajta munkát elég nehéz megvalósítani, a klasszikus órai kereteken belül, frontális oktatási módszerekkel pedig szinte lehetetlen. Az oktatására a legalkalmasabb eszköznek az eLearning-et tartom, dinamikus kapcsolattartása, és interaktív segítségnyújtása miatt.

Az általam épített robot a HUSAR-2d. A HUSAR (Hungarian University Surface Rover) program egy minimál kísérleti gyakorló űrszonda modellje a HUNVEYOR keretein belül. Amelyet több közép- és felsőoktatási intézményben terveznek és építenek elsősorban oktatási célra. Kitűnően alkalmas a közismereti technika tantárgy oktatási céljaira, de egyetemi projektekhez és a felnőttoktatáshoz is ajánlott.

A robotom számítógép segítségével programozható. Megépítése kreatív, alkotó csoportmunkát igényel. Egy olyan középiskolából induló szintetizáló projektet mutat be, amely támogatja a jövő nemzedékének felkészülését és felkészítését a technológiai korszakváltásra. Kulcskompetenciái az anyag, energia, információ, rendszer és modell, a technika tantárgyi alapkategóriákból erednek.

A HUSAR-2d, 2008 tavaszán egy nemzetközi kutatócsoport a Mars Society által fenntartott MDRS (Mars Desert Research Station) nevű mars-analóg bázison (Utah, USA) eredményesen alkalmazta kutatómunkájában. Robotom értékeit, eredményeit hazai és nemzetközi publikációkban tették közzé. A robotom léptetőmotorjaival, szenzoraival, mikroprocesszorával és wi-fi kommunikációs rendszerével érdekes és változatos feladatokon

keresztül teszi lehetővé a robotika megismerését, miközben fejleszti a technikai/technológiai, elektronikai, programozási ismereteket.

Hivatkozások:

HUSAR rover Wikipédia honlapja:

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Husar-rover>

ELTE TTK Kozmikus anyagokat vizsgáló úrkutató csoport:

<http://planetologia.elte.hu/1cikkek.phtml?cim=hunkepek.html>

NJSZT Robotika Szakosztály honlapja:

http://www.robosoccer.hu/index.php?title=MDRS_meromuszerek_techikai_leirasok

Fizikai Szemle honlapja:

<http://www.kfki.hu/fszemle/archivum/fsz0802/berczi0802.html>

Harvard Egyetem, USA:

<http://www.adsabs.harvard.edu/>

Technikatörténeti emlékek alkalmazása a technika tantárgy tanításában

Magyar harckocsi fejlesztés svéd licenszek alapján az 1930-as, 1940-es években

Készítő: Horváth György

Intézmény: Nyugat-Magyarországi Egyetem- Savaria Egyetemi Központ

Témavezető: Dr. Nemes József PhD főiskolai docens

A dolgozatom megírásakor több dolog is motivált. A legfontosabb talán, hogy valami újat, valami egyszerű, de mégis jó dolgot találjak ki.

Az ötlet kidolgozásánál a következő céljaim voltak:

- Szélesíteni a tanulók látókörét
- Kreativitás fejlesztése
- Egyes, technika órán tanult elemek gyakorlása
- A kézügyesség, és az együttműködés fejlesztése

Összefoglalásként annyit írnék, hogy a dolgozat egy adott témakörrel foglalkozik, és ebben a témakörben nyújt lehetőséget elméleti és gyakorlati feladatokra, amelyek érzésem szerint a diákokat is érdekli. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy csak ezt az egy témakört lehet ilyen megoldásban előadni. Minden évfolyamnak meg lehet találni a megfelelőt, annak függvényében, hogy milyen szinten van a technikai tudásuk.

A történelem folyamán nagyon sok olyan találmány, és megépíthető gép született, amelyekről kevesen hallottak, mégis érdekesek. Ezek az eszközök mind-mind alapjait képezhetik egy hasonló koncepciónak. A dolgozatomban , ahogy a címe is mutatja az 1930-as 1940-es évek svéd tervezésű, de magyar gyártmányú harckocsikat igyekeztem bemutatni, az alapjárművektől a csak tervezőasztalig jutó variációig.

Az elméleti háttéranyagon kívül a gyakorlatra is nagy hangsúlyt kívántam fektetni, hiszen tapasztalataim szerint a tanulók,(főleg technika órán) jobban szeretik a gyakorlati foglalkozásokat. Igyekeztem leírni, hogy mi minden szükséges egy makett építéséhez. Azt gondolom, hogy ha egy tanár megkísérli megvalósítani az általam leírtakat, rengeteget kell készülnie egy ilyen foglalkozásra, de megérzésem szerint megérné a fáradságot, mert biztosra veszem, hogy a diákoknak ez nagyon tetszene. Az általam tartott próbafoglalkozás inden esetre ezt mutatja. A vélemények pozitívak voltak.

A Mentálhigiéné Alkalmazott Pedagógiája Tagozat

Április 9.

Helyszín: „A” 28-as terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Torgyik Judit *főiskolai tanár* (Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár)

Tagok: Dr. Szenczi Árpád PhD *intézetvezető, főiskolai tanár* (Károli Gáspár Református Egyetem – Tanítóképző Főiskolai Kar, Nagyőrös)
Holecz Anita *főiskolai adjunktus* (Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ MNSK Tanítóképző Intézet, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Fodor Orsolya	A gyermeki jogok napjainkban
9:00 – 9:30	Süle Noémi	Füstölő tinik
9:30 – 10:00	Földhádi Titanilla – Misik Tímea	A kiegészítő pedagógus betegség? (burnout-szindróma)
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Bohonya Réka	A tanári kommunikáció tartalma és jelentősége - ahogyan a tanári mesterszakra orientálódó hallgatók látják
11:00 – 11:30	Takács István Károly	Előítéletek és sztereotípiák a homoszexualitásról - Felmérés 14-20 éves középiskolások körében

A gyermeki jogok napjainkban

Fodor Orsolya

Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

Témavezető: Csepregi Csilla

Tudományos fokozat: főiskolai gyakornok

Választott szakdolgozati témám a gyermekek jogainak érvényesüléséről. Kérdéseim a következők: Hogyan változott a gyermekek helyzete, védelmük az évek során? Ismeri-e a gyermekek a jogaikat? Érvényesülnek-e ezek a jogok ma Magyarországon?

A gyermekek helyzete, a róluk alkotott kép az őskortól napjainkig rengeteget változott, alakult, fejlődött. Hiszen ma már nem megyünk ki a gyermekkel az erdőbe bogyót gyűjteni, és hegyről sem dobjuk le, ha netalán lánynak születik. „A gyermek egy kis felnőtt” felfogás is már a múlté, hiszen tudjuk, hogy a gyermeknek olyan sajátosságai vannak, melyek megkülönböztetik őket tőlünk, felnőttektől. A gyermekekről kialakult szemlélet fokozatosan alakult ki azzá, ami a jelenlegi helyzetben él bennünk. Rájöttünk arra, hogy óvni, védeni kell gyermekeinket. Ennek érdekében szabályokat alkottunk, törvényeket hoztunk, rendeletekkel próbáljuk szabályozni az életet, hogy az nekik biztonságosabb, jobb legyen. A törvények fejlődését is számba vettem, a felvilágosodástól egészen 1997-ig. Ez a gyermekvédelem történetének az egyik, magyar vonatkozásban legfontosabb dátuma. A másik 1989, mikor is New York-i Egyezmény néven elhíresülve megszületett a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény. Erről a két fordulóponton részletesebben is szólok munkám során.

Megpróbáltam utána nézni a hallottak alapján, hogy milyen hiányosságai is vannak konkrétan a gyermekvédelmi törvénynek. Legfőbb hiányosságok a gyermekjólét, az oktatás, a gyermekbántalmazás és a fiatalkorú bűnözés tekintetében fedezhetők fel. Ezekről is bővebben szólok munkám során.

A dolgozat megírásakor több vizsgálati módszert is használtam. Kérdőívek segítségével felmérést készítettem gyerekek körében, valamint interjút készítettem egy gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel. A kérdőívek alapján táblázatba tudtam foglalni az eredményeket.

Dolgozatom zárásaként leírom terveimet a kutatási témámmal kapcsolatban. Szeretném, ha ezek a tervek meg is valósulnának.

Füstölő tinik

Süle Noémi

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Témavezető: Kiss Judit főiskolai docens

Világszerte problémát jelent az ifjúság szerfogyasztása; hazánkban legtöbbet a kábítószer problematikájával foglalkoznak, ami természetesen nem elhanyagolható, ugyanakkor – a különböző vizsgálatok eredményei szerint is – nem érint akkora társadalmi csoportot, mint a dohányzás és az alkohol kérdésköre. A „tinik” esetében a kortárs csoportok hatása nagy, kockázati magatartásra sarkallja őket.

Hipotéziseim:

1. A dohányzás, alkohol- és drogkipróbálás, bevonódás leggyakrabban a serdülőkorban kerül előtérbe a fiatalok életében. Az általános iskolából kikerülő (14 év körüli) tanulók körülbelül fele legalább egyszer kipróbálja a dohányzást
2. A rizikómagatartás szorosan összefügg azzal, hogy a serdülőknek milyen a kapcsolata szülőkkel, kortárs csoporttal, tanárokkal. A kortárshatás negatív, a felnőttek hatása pozitív.
3. A tanulmányi teljesítmény is befolyásoló tényező a cigaretta kipróbálásában, illetve használatában. A rosszabbul tanuló diákok között jóval magasabb a dohányzók száma.

Felmérésem az általános iskola felsős évfolyamainak egészségkárosító magatartásának megismerését tűzte ki célul a dohányzásra vonatkoztatva. A kérdőíveket összesen 160-an töltötték ki, az elemzésnél a 7. és 8. évfolyamon tanuló 100 válaszoló diákot vettem figyelembe. A vizsgált 7. és 8. osztályos tanulók közül 53% kipróbálta már a dohányzást. A szerkipróbálók között van a minta lánytagjainak 54,7%-a, a fiúk 51,1%-a. A válaszok szerint a dohányzók 41,5%-a szórakozás kedvéért füstölög. A dohányzók társasága általában a legjobb barátokból áll (75,4%). A dohányzó fiatalok 62,3%-ának szülei nem is sejtik, hogy gyermekük akár nikotinfüggővé is válhat.

Kitüntetett prevenció színtér az iskola, melynek az oktatáson és nevelésen kívül fő célul kell kitűznie a káros szenvedélyek megelőzését is. Ma már az általános iskolás évek is kritikusak a megelőzés szempontjából, egyre fiatalabb korúakat kell megszólítani a szerfogyasztás megelőzését célzó programoknak. Legegyedelmesebb talán akkor lenne, ha már az óvodában szóba kerülnének a dohányzás káros hatásai, természetesen az életkornak megfelelő játékos formában.

A kiégés pedagógus betegség? (burnout-szindróma)

*Földháti Titanilla – Misik Tímea
Szent István Egyetem Pedagógiai Kar*

Témavezető: Nagy Jenőné

A kiégéssel kapcsolatban történő kutatások 1974 óta indultak meg. Freudenberger alakította át fogalmát a foglalkozási szférára vonatkozóan. Míg 30 évvel ezelőttig alig foglalkoztak a szindrómával, addig manapság minden hivatásban folynak kutatások, vizsgálatai egyre elterjedtebbek.

A burnout-ot a totális kimerültség jellemzi, amelyet Németországban már hivatalosan is betegségnek ismertek el. Bírósági ítélet született arról, hogy a jelenség munkaképtelenséghez vezet.

Saját érintettségünk az oka annak, hogy a témával kapcsolatban kutatómunkát folytattunk. Mi, mint leendő óvodapedagógusok igyekeztünk minden lehetséges információt megtudni a burnout - szindrómáról.

Különböző kutatási módszereket használtunk, melyek rávilágítottak bennünkre arra, hogy az óvodapedagógia területén még nem igen vizsgálódtak kutatók.

Kutatásaink bebizonyították, hogy fellelhető a kiégés némely tünete az óvodapedagógusok körében, és a kutatók által említett okok a hazai pedagógusok életében is jelen vannak, nem kímélve őket sem pszichikailag sem fizikailag.

A tanári kommunikáció tartalma és jelentősége – ahogyan a tanári mesterszakra orientálódó hallgatók látják

Szerző: Bohonya Réka

*Intézmény: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Neveléstudományi Intézet*

Témavezető: Tóthné dr. Dudás Margit
egyetemi docens

Pedagógia szakos hallgatóként alkalmam nyílt képzésem során kommunikációs tréningen részt venni. A kurzus tapasztalatai és a pedagógia szakos tanítási gyakorlatom során tanított hallgatók reflexiói rávilágítottak arra, hogy a felsőoktatásban tanuló, tanárképzésben résztvevő hallgatók tanári kommunikációs képességeit fejleszteni kell.

Dolgozatomban törekedtem a vonatkozó szakirodalom összefoglalására. Első mozzanatként a kommunikáció általános meghatározásait, fogalmi kereteit tárgyaltam, majd a szociális kommunikáció témáját Nagy József könyve alapján dolgoztam fel. A következő fejezetekben a kommunikációs képességek fejlesztésére, a kommunikációs tréningek sajátosságaira, majd az „Ahogyan” címmel megrendezett konferencia jelentőségére tértem ki részletesebben. A kutatók írásainak tanulmányozása során nem találtam adatot arra vonatkozóan, mit gondolnak, hogyan vélekednek a pedagógusnak készülő hallgatók a tanári kommunikációról. Ebből kiindulva foglalkoztam meg saját kutatási kérdésemel, amely így hangzik: Hogyan gondolkodnak a tanári mesterszakra orientálódó, BA képzésben tanuló hallgatók a tanári kommunikáció tartalmáról és jelentőségéről?

Kutatásom során az „írásbeli kikérdezés” és „megfigyelés” módszereit alkalmaztam egy tréning alkalmával. A tanári kommunikáció jelentőségére a tréning résztvevői egyértelműen rámutattak, fontosnak tartották, hogy egy tanár megfelelő kommunikációs attitűddel rendelkezzen. A foglalkozás során a tanári kommunikációs képességek repertoárjára is kitértek, valamint a posztterek készítésekor kiemelkedő szerepet tulajdonítottak a tanár karizmatikusságának, személyiségének, előadóművész mivoltának. Hangsúlyt fektettek az információcsere verbális és nonverbális elemeinek megkülönböztetésére, de mégis egységben való kezelésére, alkalmazására.

A kommunikációs képességek feltérképezése és fejlesztése elengedhetetlen azon hallgatók számára, akik pedagógusi pályára készülnek. A tréningen való részvétel a tanári kommunikáció tanításának egy lehetséges, igen hatékony módja.

Előítéletek és sztereotípiák a homoszexualitásról – Felmérés 14–20 éves középiskolások körében

Takács István Károly

Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar

Élettani, Szervezettani és Idegtudomány Tanszék

Biológiai Szakmódszertani Csoport

Témavezető: Dr. Nagy Lászlóné dr. Antal Erzsébet PhD, egyetemi adjunktus

A szakirodalom a homoszexualitás fogalmánál a kölcsönös vonzalmat, a testi és/vagy lelki vonzódást emeli ki azonos nemű egyének között. Újabb, főként szociológiai, társadalomtudományi kutatások inkább egyfajta, a társadalom által megkonstruált identitásként határozzák meg a homoszexualitás lényegét.

A homoszexualitás biológiai okaként leggyakrabban a genetikai meghatározottságot, a magzati hormonális hatásokat és a központi idegrendszer elváltozásait említik. A pszichológiai megközelítések közül a szociális tanuláselmélet szerint a normahiány, a pszichoanalízis elmélete szerint az ember rendellenes szexuális fejlődése az oka a homoszexualitás kialakulásának. Az etológiai megközelítés az ember evolúciós fejlődésében látja a választ a kérdésre.

Jelen kutatás célja, hogy felmérje a homoszexualitásról kialakult előítéleteket és sztereotípiákat a 14–20 éves szegedi középiskolás diákok körében. A vizsgálat során az írásbeli kikérdezés módszerét alkalmaztuk. A 24 kérdést tartalmazó mérőeszköz gerincét zárt végű kérdések alkotják, melyek két téma köré (homoszexualitás okai, jellegzetes előítéletek a homoszexualitásról) csoportosulnak. A diákoknak hatfokú Likert-skálán kellett állást foglalniuk arról, mennyire értenek egyet a megadott kijelentésekkel. A kérdőív nyílt végű kérdései fogalmak (pl. meleg, heteroszexuális) meghatározását, illetve konkrét szituációk (pl. folytasd a beszélgetést, mely Péter melegségéről szól) megoldását kérték.

A 233 szegedi középiskolás diákkal felvett kérdőív eredményei igazolták feltételezéseinket: (1) a vizsgált korosztály fiataljai toleránsak a homoszexuálisokkal szemben; (2) a lányok jobban, mint a fiúk; (3) nem tartják se bűnnek, se betegségnek a homoszexualitást; (4) kialakulásában a genetikai meghatározottságnál fontosabbnak tartják a társadalmi tényezőket (pl. a kortárskapcsolatok hiánya); (5) tisztában vannak azzal, hogy az AIDS nemcsak a homoszexuálisokat veszélyezteti.

Kutatási eredményeink segíthetik a téma iskolai kezelését, jelzésértékűek lehetnek a tankönyvszerzők számára.

A Sajátos Nevelési Igényűek Pedagógiája Tagozat

Április 9.

Helyszín: „B” 67-es terem

A zsűri tagjai:

- Elnök:** Györgyiné Dr. Koncz Judit *főiskolai tanár* (Károli Gáspár Református Egyetem – Tanítóképző Főiskolai Kar, Nagykőrös)
- Tagok:** Dr. Papp Gabriella *főiskolai tanár* (Eötvös Loránd Tudományegyetem – Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest)
Vidonyiné Sólymos Rita *igazgatóhelyettes* (NymE – Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központ, Szombathely)
Molnár Péterné *pedagógiai előadó* (NymE – Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központ, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Tóth Nóra – Bálint Judit	Korai tehetségfelismerés és differenciált gondozás az óvodában
9:00 – 9:30	Földi Anett – Keszeli Kitti	A matematikai tehetség azonosítása és fejlesztése kisiskolás korban
9:30 – 10:00	Szabó Diána	Hátrányos helyzetű és roma gyermekek mentorálása
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Serkédi Zsuzsanna	Az egészség-magatartás vizsgálata a tanulásban akadályozottak körében
11:00 – 11:30	Vágner Judit	A testmozgás szerepe a központi idegrendszeri sérült gyermekek nyelvi kommunikációjának fejlesztésében
11:30 – 12:00	Gyömörei Szilvia	Megváltozott munkaképességűek tanítási lehetőségei

Korai tehetségfelismerés és differenciált gondozás az óvodában

Tóth Nóra – Bálint Judit

Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

Témavezető: Janurikné Lestyán Erzsébet

A szerzők kutatásuk céljául azt tűzték ki, hogy bebizonyítsák az óvodás korban felismerhető és azonosítható tehetséges gyermekek fejlesztésének sikerességét és hatékonyságát.

Feltételezik, hogy a korai tehetség felismerése és gondozása elősegíti a tehetséges gyermekek fejlődésének a kibontakozását. Fejlesztéseik során arra törekedtek, hogy a feladatok az évszakoknak megfelelőek legyenek, az aktuális projektekhez igazodjanak, a gyermekek érdeklődésének, egyéni képességeinek és életkori sajátosságaiknak megfeleljenek. Változatos eszközöket használtak a fejlesztéseik alatt, például: bábozás, feladatlapok, terepasztal készítése, szemléltették képekkel, termésekkel, közösen mesét alkottak a gyerekekkel. Fejlesztéseik a koncentráció, a szabálytudat, a problémamegoldó képesség, az emlékezet, a feladatértés és a kreativitás területét is erősítették. Foglalkozások témakörei a környezet megismeréséhez, az irodalomhoz, a matematikához, és a vizualitáshoz kapcsolódtak. Fejlesztéseik során minden gyermek számára igyekeztek képességeiknek megfelelő játékos feladatokkal érdekessé és élvezhetővé tenni a tevékenységeket. A program irányítása során alkalmuk nyílt megismerni és megfigyelni a gyermekek egyéni képességeit, ami segítséget nyújtott a feladatok megtervezésében és összeállításában. Kiegészítő feladatokat adtak azoknak a gyermekeknek, akik társaikhoz képest gyorsabban megoldották a feladataikat, így segítve elő a tehetségesnek vélt gyermekek fejlődését. A gyermekek fejlődésének eredményeit összegezték és elemezték, mely segítette kutató munkájuk további terveinek kidolgozását.

Fontosnak tartják az óvodapedagógusok felelősségét a tehetség korai felismerésében és fejlesztésében. Meggyőződésük, hogy bizonyos jelek már óvodáskorban jelzik a tehetség meglétét, így ezért is elengedhetetlen az óvodáskorú gyermekek azonosítása és fejlesztése.

A matematikai tehetség azonosítása és fejlesztése kisiskolás korban

Szerzők: Földi Anett és Keszeli Kitti

Intézmény: Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

Témavezetők:

Janurikné Lestyán Erzsébet, főiskolai tanársegéd

Szabóné Balogh Ágota, főiskolai tanársegéd

A szerzőket megragadta a tehetséges gyermekekkel való foglalatzkodás gondolata, hiszen ezzel a témával nap, mint nap találkoznak tanító szakos főiskolai hallgatóként. Motiválta őket továbbá annak a lehetősége, hogy több időt tölthessenek gyermekek társaságában, így alaposabb tapasztalatokat szerezhessenek. A pedagógusok egy legfontosabb és legnehezebb munkája, hogy átlássa a gyermekek gondolatait, ismerje vágyaikat.

Feltételezték, ha a tehetséges gyermekek heti rendszerességgel tehetséggondozó foglalkozásokon vesznek részt, teljesítményük javulni fog. Továbbá, hogy a jó képességekkel rendelkező gyermekek egyben tehetségesek is, végül pedig azt, hogy a tehetséges gyermekek sikerorientáltabbak társaiknál.

Ahhoz, hogy a szerzők hipotéziseikre választ kapjanak, szükséges volt, hogy maguk is részt vegyenek egy tehetséggondozó program létrehozásában. 2007. szeptemberében 3 iskolából 64 gyermeket választottak ki, akikkel heti rendszerességgel foglalkoztak tehetséggondozó foglalkozások keretén belül. Kutatási módszerként használtak kérdőívet, megfigyeléseket, mérést, szakirodalmakat és konzultációkat.

Céljuknak tekintették, egy olyan foglalkozás megvalósítását, ahol a kiválasztott gyermekek jó hangulatban, képességeiknek megfelelően, sokrétűen fejlődhetnek.

A három említett iskolán kívül 3 kontroll iskolában is elvégeztették a mérőlapokat, 2007. és 2008. szeptemberében. Ennek eredményeképpen pozitív változást tapasztaltak a gyerekek képességeit illetően. Egyéves munkájuk során tehát sikerült választ kapniuk a foglalkozások megkezdése előtt megfogalmazott hipotézisekre.

Dolgozatukkal szerették volna bemutatni, hogy hogyan lehet eredményesen fejleszteni a gyerekek egyéni képességeit. Minél több lehetőséget meg kell ragadni, hogy a gyerekeknek biztosíthassák a számukra elérhető maximális teljesítményszintet.

Hátrányos helyzetű és roma gyermekek mentorálása

Szabó Diána

Szegedi Tudományegyetem

Dr. Varga Imre
intézetvezető-helyettes
főiskolai docens
Fejes József Balázs
óraadó, doktorandusz

Habár a szegregáció kérdésköre hosszú ideje jelen van a neveléstudományi, szociológiai szakirodalomban, a probléma gyakorlati kezelése csak napjainkban indult meg a közelmúlt oktatáspolitikai rendelkezéseinek köszönhetően. Ennek egyik példája dolgozatomban ismertetett deszegregációs intézkedés, mely keretében egy többségében hátrányos helyzetű, illetve roma tanulók által látogatott iskolát szüntettek meg. A tanulókat a város 11 általános iskolájában helyezték el, beilleszkedésüket volt tanáraik támogatják mentortanári státuszban. A tanulók szociális és tanulmányi integrációját mentorprogram segíti, mely során pedagógusjelöltek foglalkoznak a tanulókkal tanítási időben, délutánonként, heti 6-8 órában.

Dolgozatom a mentori munkában szerzett tapasztalataimra, illetve a mentorálás során végzett adatgyűjtésre épül. Munkám célja egyrészt, hogy bemutassam azokat a pontokat – főképp a gyógypedagógia szemszögéből –, amelyek az integráció sikeressége érdekében beavatkozást igényelnek, másrészt felvázoljak néhány megoldásmódot a felmerülő nehézségek kezelésére. Központi kérdésként a beilleszkedési nehézségek, szociális készségek, szorongás és tanulmányi problémák előfordulását, kapcsolatát, megoldásmódjait vizsgálom. Megfigyeléseimet sokoldalú adatgyűjtéssel – kikérdezés, irányított beszélgetés, kérdőívek, tesztek – egészítettem ki.

A mentorált gyermekek jó része tanulási nehézségekkel küzd, korosztályuktól függetlenül hiányosságai az alapműveletek végzésében, valamint az olvasás terén jelentkeztek, a nehézségek az idősebb tanulóknál erőteljesebben mutatkoznak. A legrosszabb tanulmányi eredménnyel rendelkező gyermekeknek nem sikerült beilleszkedniük, náluk magatartási problémák is felmerülnek, s ezeknek a gyermekeknek a legfejletlenebbek a szociális készségeik. Ugyanakkor, ha a szociális készségek fejlettek, sikeres lehet a tanulók beilleszkedése. A szakirodalom, illetve az általam kidolgozott foglalkozások tapasztalatai alapján összegzem azokat a fejlesztési lehetőségeket, melyek segíthetnek a beilleszkedési, magatartási problémák kezelésében.

Tapasztalataim a jövőben hozzájárulhatnak az integrációt támogató programok hatékonyságához, sikerességéhez.

Az egészség-magatartás vizsgálata a tanulásban akadályozottak körében

Serkédi Zsuzsanna

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Konzulens: Völgyiné Sebik Judit

A vizsgálat a Balla Róbert téri Általános Iskola és Előkészítő Szakiskolában végzett empirikus kutatás tapasztalatait összegzi, amely 14-18 év közötti serdülők egészségmagatartását és pszicho-szociális egészségét és ezekre ható környezet hatását elemzi. Számos tanulmány mutat rá, hogy a környezet jelentős hatást gyakorol a fiatalok egészségi állapotára, egészség-magatartására és szabadidős tevékenységeire.

Több tanulmányt olvastam, mely a serdülők egészség-magatartását mérte fel, azonban olyat még nem, ahol tanulásban akadályozottaknál vizsgálták volna ezen területen. Úgy gondolom nagyon fontos az ő körükben a vizsgálat, hisz ezek a fiatalok értelmi állapotuknál fogva veszélyeztetettebbek, mint egy egészséges mentális képességgel rendelkező serdülő és fokozottabb figyelmet kell fordítani helyes egészség-magatartásuk kialakítására.

Így a vizsgálatom célja volt, hogy bebizonyítsam

- a tanulásban akadályozott serdülő korúak egészség-magatartását értelmi állapotuk befolyásolja
- a közvetlen környezet hatása kimutatható az egészség-magatartás alakulásában a vizsgált személyeknél.

A serdülőkor kitüntetett életperiódus, amelyben a biológiai és pszichoszociális változások mellett jelentős magatartási változások is végbemennek. Többek között ez a káros szenvedélyek kipróbálásának időszaka. Nemcsak az egészségkárosító magatartásformák gyakorisága emelkedik, hanem egyben csökken bizonyos egészségvédő magatartásformák előfordulása is, mint amilyen a sportolás.

Elemzésemmel szeretnék rámutatni arra, hogy milyen jelentős hatása van a fiatalok életmódja az egészség-magatartás különböző aspektusaira, amit célszerű figyelembe venni ezen iskolában folyó egészségfejlesztési programokban.

A testmozgás szerepe a központi idegrendszeri sérült gyermekek nyelvi kommunikációjának fejlesztésében

Szerző: Vágner Judit

Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete

Témavezetők:

Sáringerné dr. Szilárd Zsuzsanna, főiskolai docens, MPANNI

Dr. Szegfű Mária, főiskolai tanár, MPANNI

A mozgás- és a beszédfejlesztéssel foglalkozó szakemberek és a szakirodalom is evidenciaként kezeli a mozgás és a beszéd között lévő kapcsolatot. A két fejlesztési terület kölcsönös egymásra hatásának az is bizonyítéka, hogy több fejlesztő módszer is kidolgozásra került.

Munkámban bemutatott vizsgálat mégis különbözik az eddigiektől abban, hogy a mozgás és beszéd fejlesztésében a légzést tartottam alapvetőnek és bizonyítani kívántam, hogy a légzés, valamint a mozgás és a beszéd fejlődése kölcsönösen hatnak egymásra. Mivel én a Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézetében folytatom tanulmányaimat, ezért vizsgálataimat a központi idegrendszeri sérült gyermekek körében végeztem. Számukra ugyanis különösen fontos mindhárom terület fejlesztése, hiszen az idegrendszerüket ért károsodás következtében egyaránt sérülhet mozgásuk, beszédük és légzésük is.

Eredeti hipotézisem szerint azt tűztem ki célul, hogy a hangos olvasás szupraszegmentális tényezőinek fejlődésében érjek el változásokat és azokat mutassam be. Idő közben azonban nyilvánvalóvá vált, hogy e célok sok év kitartó munkáját kívánják meg, mivel ismert tény, hogy a beszéd fejlesztése hosszú folyamat – különösen a központi idegrendszeri sérültek esetében –, akár évekig is eltarthat. Ezért most a rövid távú célok kitűzésével azt vizsgáltam, hogy a testmozgás hatására megfigyelhető-e a tüdő vitálkapacitásának a növekedése a speciális nevelési igényű gyermekeknél, valamint célom volt velük a vegyes mélylégzés kialakítása is, hogy a későbbiekben a beszédlégzés automatizmussá alakítása is lehetővé váljon.

Hipotézisemet empirikus vizsgálatok módszerével bizonyítottam. A vizsgálatok megkezdésekor két háromfős csoportot alakítottam. Az egyik csoportnak foglalkozásokat tartottam, míg a másik csoport kontroll csoport volt. A foglalkozásokon három gyermek vett részt. Három hétig, hetente három-négy alkalommal foglalkozásokat tartottam számukra egyénileg.

A vizsgálatok eredményei során bebizonyosodott, hogy a rövid távra kitűzött célok közül a mozgás és a légzés tudatos együtt fejlesztése során fejlődött a tüdő vitálkapacitása, továbbá a

vegyes mélylégzés megéreztetése is sikeres volt az egyik gyermeknél, ezért további foglalkozások vezetésével esélyt látok a vegyes mélylégzés kialakítására is. Hosszabb távon pedig az eredeti hipotézisemet is bizonyítani tudnám.

Megváltozott munkaképességűek tanítási lehetőségei

Gyömörei Szilvia

Nyugat-magyarországi Egyetem

Műszaki, Informatikai és Gazdaságtudományi Intézet

(Műszaki Intézeti Tanszék)

Témavezető: Dr. Biroszné Mórítz Zsuzsanna

tanszéki mérnök

Dolgozatom témája, a textil kézimunkák elterjesztése, az elterjesztés lehetőségeinek és körülményeinek feltárása a fogyatékkal élők körében.

Munkám elkészítése során az volt a célom, hogy megismerjem és bemutassam az ő világukat, tevékenységeiket, lehetőségeiket. Bemutassam, hogy a fogyatékkal élő emberek ugyanúgy, mint ép társaik, képesek elkészíteni egy-egy textil munkadarabot, legyen szó akár egy szőnyegről, akár egy szőtt kiskosárról. A csökkent vagy megváltozott munkaképesség nem azt jelenti, hogy képtelen egy-egy folyamat végrehajtására, hanem azt jelenti, hogy a tevékenység megvalósítása, csökkent képességeinek birtokában, az átlagosnál nagyobb segítséget, odafigyelést és egyéni módszereket igényel. Összességében elmondható, hogy minden folyamatot az egyén képességeihez kell igazítani. Nagyon fontos a pedagógus folyamatos jelenléte. A tényleges segítségnyújtás mellett fontos, hogy érezze, hogy bármikor segítséget kérhet. Ez növeli önbizalmukat, bátorságukat, motiváltságukat. A motiváló erő, döntő többségben, a textil munkadarab rendeltetése, haszna volt. Emellett a munkafolyamatban az elkészítendő termék szépsége és igényessége is jelen van. A foglalkoztató személy motivációja mellett a társak ösztönző ereje is nagy jelentőséggel bír. A textil kézimunkák elkészítésében sokat segíthet, ha laza, vidám, jó hangulatú környezetben dolgozunk, ez az érzelmi szabadság, csökkenti bizonytalanságukat, belső korlátozottságukat.

A tevékenység magyarázatában fontos a rövid, lényegre törő információátadás. A feladatok végrehajtása, lépésről-lépésre, tagoltan, átláthatóan eredményes. A közös tevékenység és a feladat többszöri végrehajtása, a mozdulat, tevékenység sikeréhez vezet. A folyamat közben és befejeztével is fontosak az ösztönző, dicsérő szavak. Egy-egy textil kézimunka elsajátítása, számukra több időt, számunkra pedig, több türelmet igényel. A speciális és egyénhez igazított módszerekkel a textil kézimunkák többsége elkészíthető. A textil kézimunka az örömszerzés és a kulturális értékek ápolása mellett, számos fontos részképességet is fejleszt.

A textil kézimunka eszköz a kezünkben, mellyel szebbé, tartalmasabbá varázsolhatjuk mindennapi életünket. Úgy gondolom, hogy a teljes siker nem abban rejlik, hogy egy kézimunka elkészítésének lépéseit megtanítsuk számukra, hanem abban rejlik, hogy elhiggyék magukról, hogy képesek rá.

*„Sokat tud az én kezem,
sokat tud az ujjam,
benne mindenféle régi
és mindenféle új van.” Szabó Lőrinc*

A Természettudományok Pedagógiája 1. Tagozat

Április 9.

Helyszín: „C” 119-es terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Scheidné Dr. Nagy Tóth Erika *főiskolai docens* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Savaria Egyetemi Központ – Természettudományi és Műszaki Kar, Szombathely)

Tagok: Baranyai József *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)
Dr. Nagy Lászlóné Dr. Antal Erzsébet *főiskolai adjunktus* (Szegedi Tudományegyetem – Természettudományi Kar, Szeged)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Kiss Ramóna - Saflánszky Sarolta - Takács Annamária	A Duna-Ipoly Nemzeti Parkban megszervezett terepverseny tanulságai
9:00 – 9:30	Rácz Barbara	A BISEL program alkalmazása a középiskolában a természet védelméért
9:30 – 10:00	Agárdi Sándor	Kreatív szemléltetőeszközök a környezetismeret a természetismeret és a biológia tantárgyak kompetencia alapú oktatásához
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Guzmits Viktória	Kompetencia fejlesztés a biológiai ismeretek tanítása során
11:00 – 11:30	Greiner Júlia	A kommunikáció, mint kompetencia fejlesztése a biológia tanórán
11:30 – 12:00	Kriska Ádám	Rendszertani fák informatikai sokszínűsége

A Duna-Ipoly Nemzeti Parkban megszervezett terepverseny tanulságai

Kiss Ramóna - Saflánszky Sarolta - Takács Annamária
NYME-AK

Dr. Szabó Péter PhD egyetemi docens

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar Tanító szakos hallgatóiként megnyertünk egy Biológiai terepversenyt, melynek tanulságait szerettünk volna átültetni az életbe.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park területén működő elzai madarásztáborban rendezhettük meg 2008. július 12-16 között a saját terepversenyünket. Fő célunk elsősorban abban állt, hogy kiderítsük alkalmazható-e a projektmódszer a gyakorlatban ilyen körülmények között. Másodsorban pedig a környezetbarát életmódra nevelést és a természetben munkálkodás került előtérbe, hiszen a tábor feladata is ez volt a vonuláskutatás, madárgyűrés és a gyerekek táboroztatása mellett.

Nagy segítséget nyújtottak számunkra a tábor vezetői és legfőképpen maguk a gyerekek. Egyrészt a kisiskolások támogattak a munkánkban, mert nyitottak voltak egy olyan módszernek részesévé válni, amelyben ők az aktív szereplők. Munkájukat a tanulói szabadság jellemzi és lehetőséget ad az ismertek integrálására, kapcsolatok alakításra és a képességeik kibontakoztatására. Ehhez együttműködés szükséges a munkamegosztásban, de ezáltal kaphatnak nagyfokú függetlenséget egy komplex feladat megoldására. Másrészt az idősebb táborlakók példaként jártak a kisdíjakok szeme előtt életmódjukkal.

A munkánk általuk válhatott produktummá, erről pedig tanúskodik ez a tudományos diákköri dokumentum is. Ebben mutatjuk be az általunk szervezett verseny előkészítésének módját, a játékos feladatok sorát, a megfigyelt tapasztalatainkat és az ezekből levont következtetéseinket.

Reméljük, beszámolónk mások számára tanulmánnyá válhat és megpróbálnak hasonló céllal létrehozni ilyen jellegű táborokat. Tudjuk jól, sok munkával jár, de az eredmény megéri, hiszen az lesz a fontos, amivé válunk a tevékenység által. A mi elgondolásunk elenyésző lehet, de a jövőbeli tanító szakosoknak például szolgálhat. Bízunk benne, hogy lesznek még olyan tanítók, akik a szükséges támogatást megkapva, részesévé válhatnak valaha egy projektmódszernek.

A BISEL program alkalmazása a középiskolában a természet védelméért

Szerző: Rácz Barbara

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi és Informatikai Kar, Környezettudományi Intézet

Témavezető: Dr. Vallner Judit (Ph.D.) főiskolai docens

A dolgozatban a bioindikáció középiskolai oktatásban való használatának elősegítését, a középiskolai környezeti nevelés számára egy olcsó, de rendkívül hatékony módszer népszerűsítését, valamint a ma már nélkülözhetetlen, gyakorlati szempontú szakmai ismeretek nyújtásának egy lehetőségét mutatjuk be.

A Belga Közegészségügyi Minisztérium 1978-ban kezdte el a BBI (Belga Biotikus Index) módszert, amelyet később számos laboratórium tesztelt, s mely 1984 óta hivatalos biológiai vízminősítési eljárás Belgiumban. Minimális adaptációval egész Európában használhatónak bizonyult. A BBI középiskolai oktatásban is használható egyszerűsített változata a BISEL (Biotic Index at Secondary Education Level). A felszíni vizek szennyezettségének bioindikátorok alkalmazásával történő vizsgálata azzal a felismeréssel kezdődött, hogy a szennyezett vízben, a tiszta vízben élőktől eltérő fajok fordulnak elő. A BISEL gyors, könnyű, nem igényel nagy beruházást, integrálja a rendszertant és az ökológiát; a makrogerinctelenek meghatározása a rendszertan segítségével történik, a vízminőség értékelése pedig összefüggésben áll a megváltoztatott környezettel.

Az edelényi Izsó Miklós Gimnázium a Bódva folyón végzi kutatásait. Eredményeink alapján azt mondhatjuk, hogy nem jellemzőek számottevő vízminőség-változások a folyó vizsgált szakaszán, inkább helyi jellegű szennyezések figyelhetők meg. Megállapítottuk, hogy extrém esetek nem fordultak elő, inkább lokális jellegű szennyezések detektálhatók, melyek felhígulva nem befolyásolják hosszabb távon a vízminőséget.

A munka legfontosabb eredményének hangsúlyozottan azt tartjuk, hogy mindezt a munkát 14-18 éves, középiskolás fiatalok végezték, akik ezáltal gyakorlatot szereztek a terepi munkában, a vízminőség vizsgálatnak ezt a módját készségszinten megismerték, és így környezettudatos szemléletük fejlődését elősegítettük. Személyes beszélgetések során kiderült, hogy érzelmi kötődés alakult ki bennük a folyóhoz. Ezt, és ennek hosszú távú következményeit, hozadékait tartjuk a munka legnagyobb eredményének. A program szélesebb körben való megismertetése jó lehetőséget teremthet a természettudományos tárgyak hatékonyabb, gyakorlati szempontú oktatásához, valamint adatokat szolgáltat a természetvédelem számára is.

Kreatív szemléltetőeszközök a környezetismeret a természetismeret és a biológia tantárgyak kompetencia alapú oktatásához

Agárdi Sándor, Biológia BSc III. éves hallgató, Nyíregyházi Főiskola

Témavezető: Dobróné dr. Tóth Márta, főiskolai docens

Az általános természetismeret, természetrajz alapfokú iskolai tanítása folytonos fejlődésben változásban volt a 20. szd. elejétől, s napjainkban is zajlik e változás.

A tananyag korszerű módszerű és szemléletű feldolgozásához, a megfelelő motivációs bázis megteremtéséhez a pedagógiai fejlesztő tevékenységhez megfelelő infrastruktúrára van szükség. Az új tanterv persze természetszerűleg nem igényel új eszközparkot, hiszen a biológia tananyaga az elmúlt néhány évtizedben nem sokat változott. A korábbi tantervekben is szereplő anyagrészek szemléletes tanításához, a kiegészítő ismeretanyag feldolgozásához több esetben a tömegesen meglévő szemléltető anyagokon kívül szükségesek olyan modellek, melyek gyorsan, olcsón és a megváltozott tanításmódszertanhoz igazodva nagyobb példányszámban is elkészíthetők. A biológiai ismeretszerzésben a természeti környezet /élő és élettelen/ jelenségeit, folyamatait részben közvetlenül részben közvetve-eszközök használatával- tudjuk a gyerekek elé tárni. A biológia tudománya alapvetően három módszert alkalmaz: megfigyelés-leírás, kísérlet, modell. Ezek egymással szoros összefüggésben állnak, mert a fejlettebb, történetileg később kialakult forma a régebbit, mint alkotóelemet tartalmazza. A biológiai megismerés módszerei között szerepel a modellalkotás is. A modellalkotás a megismerés legmagasabb lépcsőfoka, amely a kísérletező módszerhez igen közel áll. A modellek általában nagyobb áttekinthetőséget, szemléletességet biztosítanak és gyakran a nyilvánvaló, vagy a rejtett összefüggés felismerését segítik elő. A dolgozatomban bemutatott egyszerre érdeklődést keltő, motiváló, ugyanakkor játékossága ellenére is tudományos igényű szemléltetési lehetőség pedagógiai szempontból illetve pszichológiai hatását illetően azért is igen jelentős, mert rajtuk keresztül a tananyag feldolgozás során a tanulók a „siker” érzését is átélik. A dolgozatban bemutatott modellek segítségével konkrét megfogalmazásban a valóság elvont formában való bemutatása a célunk, a helyes képzetek kialakítása érdekében. A bemutatott modellek 1-4 évfolyamban a környezetismeret, az 5-6-évfolyamban a természetismeret, illetve a 7-8-évfolyamos biológia oktatásában használható, de számos modell szakköri tehetséggondozásban is alkalmazható. A dolgozat végső célja pedig nem más, mint, hogy a tanári felkészüléshez ötleteket adjon, segítve ezzel a motivációt a jobb tanórai ismeretátadást, a tanulók általi eredményes és élményszerű ismeretfeldolgozást.

Kompetencia fejlesztés a biológiai ismeretek tanítása során

Guzmits Viktória Debreceni Egyetem, TTK

Revákné dr. Markóczi Ibolya, Debreceni Egyetem, TTK, egyetemi adjunktus

A 2003-as Nemzeti Alaptantervben (243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet) megjelenő kompetencia alapúság, új kihívást jelentett az iskolák számára, mivel ez a korábbi tantervektől gyökeresen eltérő elem. A tananyag-centrikus (ismeretközvetítő) megközelítés helyett, a kompetenciafejlesztést várja el az iskoláktól, ezt tartja a közoktatás legfontosabb feladatának.

A kompetencia alapú tanítás bevezetését a magyar diákok PISA felméréseken elért eredményei és az Európai Unió munkaerőpiac kívánalmai is kikényszerítik. A mérési eredmények alapján elmondható, hogy a tanulók bizonyos alapképességei (olvasás, szövegértés, matematikai, természettudományos ismeretek alkalmazási képességei) nem érik el az európai tanulók átlagát. A vizsgálat eredményeinek értelmezése nem a dolgozat tárgya, de annyi megjegyzendő, hogy a nemzetközi mérési eredmények összetett, egymással összefüggő problémákra mutatnak rá.

Például, a felmérések azt mutatják, hogy a tanulók matematikai és természettudományi eredményei, nem érik el az európai átlagot. Ennek azonban nem a szaktárgyi ismeretek hiánya az oka, hanem az, hogy a tanulók olvasási és szövegértési képessége alacsony szintű, vagyis meg sem értették a megoldandó feladatot.

A felzárkózásra esélyt jelent a kompetencia alapú oktatás, melynek lényege, hogy valamennyi tantárgy oktatása során nagyobb hangsúlyt kell fektetni az ismeretekhez kapcsolódó készségek, képességek, attitűdök fejlesztésére.

Dolgozatomban azt a célt tűztem magam elé, hogy olyan feladatokat állítsak össze, amelyek a NAT elvárásainak megfelelően, fejlesztik a tanulók kulcskompetenciáit, lehetőséget biztosítanak az ismeretek alkalmazási képességeinek fejlesztésére és az alapvető, minden tanulási folyamathoz nélkülözhetetlen, értelmi képességek fejlesztésére. Ezen kívül a feladatok alkalmat teremtenek a tantárgyi koncentráció és a differenciált óravezetés megvalósítására is, melyek szintén nagyon fontos elemei a hatékony tanítási-tanulási folyamatnak.

A képességfejlesztő feladatokat digitális (interaktív) formában állítottam össze.

A tanórai alkalmazásukhoz elsősorban egy projektorra és egy számítógépre van szükség. Azokban az iskolákban, ahol már fel vannak szerelve az interaktív táblák, a technika-adta lehetőségek alkalmat teremtenek a feladatok interaktív módon történő felhasználására is.

A kommunikáció, mint kompetencia fejlesztése a biológia tanórán

Greiner Júlia

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Témavezetők: Velics Gabriella főiskolai adjunktus

Dr. Horváth Miklós főiskolai docens

A mai felgyorsult gazdasági, társadalmi, kulturális változások megmutatták, hogy a szüleinktől és a régi típusú oktatás során szerzett kompetenciák nem megfelelőek a mai ember teljes körű társadalmi beilleszkedéséhez.

A nemzetközi (PISA) és hazai felmérések felhívták a figyelmet a funkcionális analfabéta és tanulászavaros gyerekek egyre növekvő számára. A Nemzeti Alaptanterv alapvető céljának tekinti ennek a problémának a megoldását.

A fentieket a gyakorlati tanításaim során szerzett saját tapasztalataim is megerősítik. Mindezek együttesen készítettek arra, hogy a témában tudományos pályamunkát végezzek.

Biológia - kommunikáció szakos hallgató lévén, az 5. osztályos természetismeret tantantárgyon belül kiemelten a tanulók kommunikációs kompetenciáit kívánom fejleszteni.

Dolgozatomban kitértem kompetenciák fejlesztésének jelentőségére, és történetéből rövid áttekintést adtam. Foglalkoztam a magyarországi kompetencia alapú oktatás helyzetével, és ezen belül a kommunikációs kompetenciák fejlesztésével az iskolákban.

Kísérletet tettem a kommunikáció általános fogalmának megközelítésére, foglalkoztam annak alapfogalmaival, modelljeivel, és formáival.

Részletesen összefoglaltam a közvetlen emberi kommunikációval, azon belül a verbális, és non verbális, vizuális és vokális kommunikációval, és azok csatornáival.

Ismertettem az általam kidolgozott 5. osztályos természetismeret minta feladatsorokat, amelyeknek célja a természettudományos és digitális kompetenciák mellett kiemelten kezelt kommunikációs kompetenciák fejlesztése.

Az 5. osztályos természetismeret tananyaghoz két témakörben, huszonnégy minta feladatsort állítottam össze oly módon, hogy a céloknak megfelelően lehet belőlük válogatni.

Mivel a diákok jelentős része olvasási, szövegértési, illetve értelmezési nehézségekkel is küzdött, valamint problémáik adódtak az írásban történő önkifejezéssel, így szóban kértem ki észrevételeiket az alkalmazott mintafeladatokról.

Rendszertani fák informatikai sokszínűsége

Kriska Ádám

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar

Témavezető: dr. Kriska György
egyetemi adjunktus
ELTE TTK Embertani Tanszék Biológiai Szakmódszertani Csoport

Dolgozatom célja egy olyan oktatási segédanyag ismertetése, amellyel könnyen bemutatható a rendszertanban napjainkban bekövetkező paradigma váltás. A '90-es évek végéig uralkodó klasszikus filogenetikai rendszerezést éppen napjainkban váltja fel az új molekuláris genetikai eredményeket is magába foglaló kladisztikus rendszertan.

Jelenleg is beszerezhetők megfelelő szakkönyvek, amelyek segítenek a két rendszer közötti megfeleltetésben, de magyar nyelven nem férhető hozzá olyan [internetes] segédlet, amely egyszerre képes bemutatni egyazon faj mindkét alapelvű rendszerbeli besorolását. Ezt az állapotot kívántam feloldani azzal, hogy egy olyan informatikai rendszert dolgoztam ki, amely a taxonismeretről és a leszármazási viszonyokról alkotott képünk külön-külön való informatikai eltárolásával lehetővé teszi, hogy szempontjaink független változtatásával bármilyen fajlistát reprodukáljunk, amelyre példa a <http://tdk.tomacsek.hu> weblapon látható.

A kidolgozott eljárás egyik gyakorlati megvalósítása jelenleg is folyamatosan szolgálja az ELTE TTK-n növényrendszertant tanulók oktatását, ugyanis a már rögzített fajlisták a rendszertani beszámolók anyagát követik, azok folyamatos feldolgozása révén, de a munka még közel sem ért a végére. A rögzített fajok száma jelenleg már átlépte az 1000 fajt, azon belül több mint 500 fajra mindkét rendszerbeli besorolás rendelkezésre áll.

A taxonok és leszármazási viszonyaik bemutatásán túl a tananyag elsajátításában való segítség is célja az oldalnak, amelyhez az egységes adatbázis háttér miatt igen eltérő felépítésű bemutató és kikérdező felületek elkészítésére nyílik lehetőség. A tanulási szokások figyelembevételével leprogramozható konkrét kikérdező felület – ezek nagyban hasonlíthatnak az éles vizsgahelyzethez –, amelyre pár mintával a weblap is szolgál.

A weblap céljaim alapján nem „csupán” az ELTE TTK-n tanuló diákok igényeit lesz képes kielégíteni, hanem méltó versenytársa lehet a jelenleg is elérhető növénytani témájú honlapoknak. A hitelessége szinte teljes bizonyossággal állítható, elvégre már több éves próbát kiállt rendszertani listák alapján kerültek rögzítésre a fajok.

A Természettudományok Pedagógiája 2. Tagozat

Április 9.

Helyszín: „C” 017-es terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Németh István *főiskolai docens* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Savaria Egyetemi Központ – Természettudományi és Műszaki Kar, Szombathely)

Tagok: Erlichné Dr. Bogdán Katalin *főiskolai tanár* (Nyíregyházi Főiskola – Természettudományi Kar, Nyíregyháza)
Dr. Pál Ágnes *főiskolai docens* (Szegedi Tudományegyetem – Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged)
Pájer Szabolcs *igazgatóhelyettes* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Darázs Barbara	Megújító törekvések a természettudományos oktatásban
9:00 – 9:30	Szalai Mihály	A környezettudatos szemlélet megjelenése az ásványtan oktatásában
9:30 – 10:00	Asztalos Emese	A kérdések szerepe a földrajzoktatásban
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Koppányné Mátray-Vozár Hajnalka	Nyomozások fizika és kémia órán
11:00 – 11:30	Molnár Milán	A művészetek használata a fizika tanításában
11:30 – 12:00	Hajdú Csaba	Modern fizikai kísérletek a középiskolában

Megújító törekvések a természettudományos oktatásban

Darázs Barbara

*Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar
darazsb@gmail.com*

Témavezető neve: Dr. Papp Katalin, egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar
Kísérleti Fizikai Tanszék Szakmódszertani Csoport

Az oktatási reformok a világ szinte minden országában kiemelkedő fontossággal bírnak. Ám a próbálkozások ellenére a legtöbb iskolarendszer minősége és teljesítménye alig javult valamit az elmúlt évtizedekben. Több nemzetközi felmérés készült, amely a tanulók természettudományos tudását is vizsgálta különböző országok tanulói körében. A felmérések eredményeiből pedig közvetetten képet kaphatunk az adott ország iskolarendszerének hatékonyságáról.

Dolgozatom első részében ezeknek a nemzetközi felméréseknek (TIMSS, PISA, ROSE) főbb tanulságait foglalom össze, különös tekintettel a természettudományos tudásszintre és a természettudományos tantárgyak tanulói megítélésére.

Az oktatási rendszerek fejlesztésének számos módja képzelhető el. Vannak olyan iskolarendszerek, melyek sikerrel veszik az akadályokat, mások nem. A hatékonyan működő iskolarendszerek összevetésével megtalálhatók azok a közös jellemzők, melyek sikeressé teszik az oktatási rendszert. Az élenjáró oktatási rendszerek sikerének egyik tényezője pedig a tanárképzés hatékonyságában rejlik.

A dolgozatom további részében részletesen ismertetem Finnország és Németország oktatási rendszerét, valamint bemutatom ezekben az országokban a pedagógusképzés során alkalmazott új oktatási módszereket, illetve milyen szerkezeti átalakuláson ment keresztül maga a tanárképzés. A már említett új oktatási módszerek közé tartozik a német SINUS program is, melyet azzal a céllal hoztak létre, hogy a matematika és a természettudományos tantárgyak oktatását fejlesszék. A programot Németország számos tartományában már sikerrel alkalmazzák, csökkentve ezzel az oktatás tartományonkénti eltérő színvonalát.

A környezettudatos szemlélet megjelenése az ásványtan oktatásában

Szalai Mihály

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi és Informatikai Kar, Környezettudományi Intézet

Dr. Kiss Ferenc Ph.D., főiskolai tanár, intézetigazgató

A ma embere számára nehéz elképzelni, hogy milyen nagy változások előtt áll az emberiség. Életvitelünkkel, kielégíthetetlen igényeinkkel válságos helyzetbe sodortuk magunkat. Részen elvesztettük értékeinket, hagyományainkat. Paradigmaváltás nélkül nemcsak emberségünk, hanem a jövőnk is bizonytalanná válhat.

Dolgozatom egy szemléletváltáson alapul, az ember érdekei mellett a Földünk szempontjai is megjelennek. E szellemiséggel átítatva kiegészítettük a hagyományos ásványtan oktatását. Mindennapjaink során gyakran találkozunk ásványokkal és használjuk őket. Legyen az egy szép ékkővel díszített nyakék, egy gipszkarton válaszfal, vagy épp egy pohár ásványvíz. Szerepük meghatározó az ember életében, ásványok nélkül nem létezhetne a technikai civilizációnk. Arról azonban sokszor megfeledkezünk, hogy kitermelésük, felhasználásuk során milyen környezeti hatásokkal kell számolnunk.

Létrehoztunk egy Interneten keresztül bárki számára elérhető ásványtani honlapot. Az interneten meglévő tananyagunk segítségével, úgy gondoljuk, hogy hozzájárulunk a környezettudatosság kialakításához, hiszen egy másik oldaláról is szemléljük az ásványok fölhasználását. Szemléletünkben az egész, a Föld szemszögéből is feltárjuk egy-egy ásvány fölhasználásának környezeti vonatkozásait. Olyan környezeti szempontból átfogó tárház kialakítása a célunk, amely folyamatosan bővül, frissül, szemléletes, érthető és segítségére lehet minden olyan hallgatónak a környezettudatosság kialakításában, aki munkája, vagy tanulmányai során az ásványokkal foglalkozik. A multimédiás tananyag mellett hangsúlyt kapott a gyakorolva tanulás. Ezért többek között kialakítottunk egy kiállítószekrényt, ahol a fontosabb ásványokat láthatják és kézbe is vehetik a hallgatók. A vitrinben szintén találhatóak kristályszerkezetek és modellek, melyek segítségével könnyebben elsajátíthatják a hagyományos ásványtani ismereteket. A folyosón pedig a tanterem előtt kialakítottunk egy faliújságot „Hírvilág” címmel ahol az ásványokkal kapcsolatos legfrissebb cikkeket olvashatják a nagyvilágból.

A változás elkezdődött, a kérdés az, mennyire és milyen gyorsan tudunk alkalmazkodni a változásokhoz! Ideje bemenni a színpad mögé és új szerepeket osztani a „színészeknek”.

A kérdések szerepe a földrajzoktatásban

Asztalos Emese, III. évf. földrajz BSc

Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar

asztalos_emese@hotmail.com

Dr. M. Tóthné dr. Farsang Andrea, egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar
Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék

Napjainkban egy új oktatási rendszer van kialakulóban ahol a legfontosabb cél, hogy a diákok alkalmazható tudáshoz jussanak az iskolában. A kompetencia alapú oktatás során a kérdések és feladatok játszá a legfontosabb szerepet a tanítás során.

Milyen a jó kérdés? Milyen kérdéseket érdemes használni ahhoz, hogy a kérdések valóban segítsék a diákok gondolkodását? Milyen gyakran kérdeznek a tanárok, és milyen kérdéstípusokat alkalmaznak a legtöbbször? Ezekre, és hasonló kérdésre kerestem a választ a vizsgálataim során.

A kérdések mindig nagyon fontos szerepet töltöttek be az oktatásban. Ez a mai oktatási rendszerben sincsen másképp. A tanulók mind a tankönyvekben, mind a tanítási órákon találkoznak kérdésekkel.

A dolgozatom bevezető részében a kérdést grammatikai szemszögből, a mondat egyik fajtájaként vizsgáltam meg. Majd egy rövid történeti áttekintésben összefoglaltam, hogy a kérdések milyen szerepet töltöttek be az oktatásban a történelem különböző időszakaiban. Külön fejezetben került tárgyalásra a kérdések megjelenése a földrajz szak módszertani könyvekben.

A kérdéseknek az egyik leglényegesebb feladatuk, hogy segítség a gondolkodást. A tanárok a kérdések segítségével vezetik rá a tanulókat a megoldásra, így a diákok megismerik a földrajzos gondolkodást.

Elsősorban arra kerestem a választ, hogy milyen szerepet töltenek be napjainkban a kérdések a földrajzoktatásban. A kérdés megválaszolásához 35 órát és 4 tankönyvet vizsgáltam meg a hetedik, nyolcadik, kilencedik és tizedik évfolyamokon. A kérdéseket nyolc csoportra osztottam be, és ugyanazokat a kategóriákat használtam fel mind a tankönyvi, mind az órai kérdések elemzése során. Leginkább a kérdéstípusok mennyisége közötti eltéréseket, és azonosságokat kerestem. Kutatásom kiterjedt még a különböző kérdőszavak megjelenésének, és mennyiségi megoszlásának megfigyelésére, valamint külön fejezetben tértem ki a kérdések időbeli eloszlására a tanítási órákon.

Kutatásom fő célja az egyszerű és a gondolkodtató kérdések megoszlásának vizsgálata a földrajztankönyvben, valamint az órán elhangzó kérdések között.

Nyomozások fizika és kémia órán

Koppányné Mátray-Vozár Hajnalka

V. fizika-kémia, SZTE TTIK

Témavezető: Dr. Papp Katalin egyetemi docens

SZTE TTIK Kísérleti Fizikai Tanszék

A dolgozat témaként olyan motivációs lehetőséget választottam, amely közel áll a mai diákok érdeklődéséhez. A televízióban az elmúlt évek során megnőtt az olyan sorozatok száma, amelyek valamilyen bűnügyet próbálnak megoldani fizikai törvények, kémiai reakciók segítségével (pl. NCIS, Gyilkos számok, CSI: New York-i helyszínelők, CSI: A helyszínelők, Dr. Csont). A felmérések szerint ezek a fiatalok legkedveltebb műsorai közé tartoznak.

A gimnazista korosztály körében végzett vizsgálatok szerint a fizika és a kémia a legkevésbé népszerű tantárgyak. Azzal, hogy az órákon motivációs lehetőségként életszerű, mindennapi példákat hozunk, amelyekkel esetleg a kedvenc sorozataikban is találkozhatnak, felkelthetjük a tanulók érdeklődését, és így könnyebben elsajátítják a tananyagot.

A dolgozatban szereplő kísérleteket el lehet végezni laboratóriumi körülmények között, pl. főzőpohárban is, de ha egy rövid és érdekes történetet szövünk köré, és a mindennapokban használt eszközökkel végezzük, máris érdekesebbnek tűnnek. A filmek szereplői gyakran kapnak titkosírással írt üzeneteket, amelyek „láthatatlanok” is lehetnek. A megfejtésükhöz pl. valamilyen kémiai anyaggal kell átíratni a papírlapot, és így válik láthatóvá az üzenet. Lőfegyverrel elkövetett gyilkosságok esetén a lövés leadásának helyét egy lézer segítségével határozzák meg bizonyos esetekben. Közlekedési baleseteknél az autók sebességére a féknyomokból, fékútból tudnak következtetni. Gyakran történik meg, hogy elektromos készülék okozza az áldozat halálát, főleg fürdőkádban ülve. Az órán bemutathatjuk, hogy a szappanos víz jobban vezeti az áramot, mint a tiszta víz. Helyszíneléskor a puha földbe mélyedt nyomokról gipsz segítségével vesznek negatív mintát. A gipsz kémiájának tárgyalásakor bemutatható a kísérlet. Egyszerű anyagok felhasználásával alkoholszondát is készíthetünk. A textilszál minősége könnyen meghatározható pl. kénsav, nátrium-hidroxid segítségével. Az ilyen és hasonló, kicsit rendhagyó kísérletek, amelyeket összegyűjtöttem és fejlesztettem, reményeink szerint megváltoztathatják a fizika és kémia tárgyak kedvezőtlen tanulói megítélését.

A művészetek használata a fizika tanításában

Molnár Milán

Szegedi Tudományegyetem TTIK

Témavezető neve: Dr. Papp Katalin

beosztása: egyetemi docens

Kísérleti Fizikai Tanszék

A dolgozat célja a fizika tantárgy iránt kevésbé fogékony középiskolai diákok motiválásra alkalmas eszközök, módszerek felkutatása és bemutatása. Az alap feltevés az, hogy az inkább „humán” érdeklődésű tanulókhoz a saját nyelvükön próbáljunk szólni. A tanulóknak be kell mutatnunk, hogy a fizika nem valami teljesen különböző embertípust igénylő tantárgy és tudományág, hanem olyan mindenki számára hasznos ismeretek gyűjteménye, amely a művészek tevékenységét is segíti, sőt akár a múzsa szerepét is betöltheti.

Erre rádöbbenve a gyerekeket elérhetjük, hogy saját céljuknak tekintsék a fizikai törvények és jelenségek minél alaposabb megismerését. A dolgozat tárgya pontosan az, hogy minél több ilyen eszközt és módszert gyűjtsön össze, és kísérletet tegyen ezek tanórába való beillesztésére.

A dolgozat főbb témakörei az egyes művészeti ágakhoz kötődnek.

Az első a képzőművészet. Itt megemlítenénk a fény tulajdonságait. A látható fény természetes eszköze a festőnek, így könnyű rávilágítani az abszorpció és emisszió jelenségének fontosságára.

A zene kapcsán természetesen merül fel a hangszerek fizikája, de nem pusztán a rezgések és hullámok témakör kapcsán kerülhet szóba, hanem az elektromosság és mágnesesség tanításakor is, hiszen a rockzene sokakat érdeklő téma.

A költészet nem sokkal nehezebb eset az előzőeknél, hiszen a tudományosan művelt költő sokkal nagyobb nyelvi és filozófiai eszköztárral rendelkezik.

Modern fizikai kísérletek a középiskolában

Hajdú Csaba V. fizikatanár

SZTE TTIK Kísérleti Fizikai Tanszék

Témavezető: Dr. Papp Katalin egyetemi docens,
SZTE TTIK Kísérleti Fizikai Tanszék

A modern fizika napjaink fizikája. Kezdetét a XX. század elejétől számítjuk, amikor Max Planck a fekete test sugárzásának magyarázatára megalkotta kvantumhipotézis elméletét, Albert Einstein pedig magyarázatot adott a fényelektromos jelenségre és a foton fogalmának bevezetésével megteremtette a kvantummechanika alapjait. Az új fizikai, kémiai és biológiai ismeretek birtokában olyan dolgokat fedezhetünk fel, amelyekkel könnyebbé, jobbá tehetjük életünket, ehhez az iskolai természettudományos oktatásnak hozzá kell járulnia. Ugyanakkor a középiskolák nagy részében a természettudományos tárgyak oktatására fordítható óraszám jelentősen csökkent. A tanulók sok esetben elfordulnak a bonyolultnak látszó, megérthetetlennek tűnő feladatoktól. E kedvezőtlen hozzáállás megváltoztatására alkalmasak a kísérletek.

Dolgozatomban kísérlet-fejlesztéseimet mutatom be a modern fizika tárgyköréből. Törekedtem arra, hogy a kísérleteket viszonylag egyszerű eszközökkel, mindenki által könnyen hozzáférhető, nem túl drága anyagokkal végezzem. A modern fizika az iskolai fizika oktatás egyik legizgalmasabb témaköre.

- Az első részben egy atomi erő mikroszkóp didaktikus modelljét, a modell megépítését mutatom be. Ezt követően modellezem, hogyan készül el egy atomtérkép minta, illetve az anyagban hogyan lehet a molekulák helyzetét, a Van der Waals kötőerőket feltérképezni.

- Második kísérletemben napelemeket tanulmányozok, megvizsgálom, hogyan hat kevert fénynél a megvilágítás erőssége a napcellára, monokromatikus fényforrásként LED-eket használtam.

- A harmadik részben különböző LED-ekkel színkeverési kísérleteket mutatok be, amelyek után a tanulók eljuthatnak addig, hogy megértsék az LCD monitor vagy a színes Tv működésének alapjait.

Célom az volt, hogy kísérleteimmel felkeltssem vagy tovább erősítsem a tanulóknak az érdeklődést a fizika, illetve napjaink fizikája iránt.

Anyanyelv-pedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „C” 216-os terem

A zsűri tagjai:

- Elnök:** Dr. Guttmann Miklós *főiskolai tanár* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Savaria Egyetemi Központ – Bölcsészettudományi Kar, Szombathely)
- Tagok:** Bíró Zsanett *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)
Paksi László *PhD-hallgató* (Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Veszprém)
Dr. Vancsóné Kremmer Ildikó *prodekan* (Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, Nyitra)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Messel Emese	Az aktív szókincs fejlesztési lehetősége az alsó tagozatban, személyre szabott csoportmunkával
9:00 – 9:30	Szántó Anna	Az anyanyelvi hallásértés és fejlesztésének lehetőségei
9:30 – 10:00	Gonda Zsuzsa	Egy új anyanyelv-pedagógiai paradigma az IKT tükrében
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Suhajda Emese	A művészeti és az anyanyelvi nevelés integrációjának néhány lehetősége
11:00 – 11:30	Szeitz Kata – Szabó Mátyás	Multidiszciplináris eszközök alkalmazása egy helyesírási probléma feldolgozásában

Az aktív szókincs fejlesztési lehetősége az alsó tagozatban, személyre szabott csoportmunkával

Messel Emese

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Fehér Éva, mestertanár

Ha bemegyünk egy óvodai csoportba és megfigyeljük, miről, hogyan beszélnek a gyerekek, illetve miről, hogyan játszanak, teljes képet kaphatunk az otthoni életükről. Nem így az iskolában, hisz ott sokkal kevesebb lehetőség van szabadfoglalkozásokra. A játék szokásai annyira megváltoznak, hogy abból nem igazán lehet következtetni közvetlen szociális környezetükre. Ezért vannak a pedagógusok kezében fontos eszközként jelen a felmérő teszteknek, melyek segítségével a normál képességű és a problémás gyermekről is tájékozódás szintű vagy pontos információt kaphatnak a fejlesztési irány érdekében.

Ezt az elvet követve választottam ki négy, különböző tanulási képességű gyermeket egy 28 fős osztályból. Felmértem őket egy Meixner Ildikó által kidolgozott teszt segítségével, így képet kaptam, milyen szintű az aktív szókincsük, majd csoportra és személyre szabott 12 alkalmas foglalkozás sorozat után, újra felmértem, mi változott.

Szerettem volna meggyőződni arról, hogy milyen mértékű változást hoz adott beszédfejlődés szintjén a kiscsoportos, differenciált foglalkozás, illetve a különböző szociális háttérrel rendelkező gyerekeknél mit eredményez a fejlesztés, a beszélt nyelv általunk kiválasztott területein.

A dolgozattal igazolni szeretném a tanórán kívüli differenciált munka szükségességét és a nagy osztálylétszámú csoportok negatív hatását a gyengébb fejlettségi szinten álló gyermekek életében.

Az anyanyelvi hallásértés és fejlesztésének lehetőségei

Szántó Anna

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsésztudományi Kar

Témavezető: Dr. Raátz Judit PhD, főiskolai docens

Napjainkban egyre több pedagógus panaszkodik arról, hogy a gyerekek nem értik a szöveges feladatokat, nem ismerik fel az összefüggéseket, nem képesek az elhangzottakból összefoglalni a lényegét. Ennek okainak feltárása során, számtalan magyarázattal találkozunk, mégis, kevés olyannal, ami a gyökerek mélyére ásna, és a beszéd-feldolgozás egészét tekintve keresné a megoldást. A probléma megoldásához érdemes visszatekinteni egészen az óvodás, avagy kisiskoláskorig.

Dolgozatomnak nem célja teljeséggel feltárni a szövegértési nehézségek hibáit, azonban a fejlesztés lehetséges módjainak feltárásához bizonyos szempontból elengedhetetlen. Ennek ismeretében vagyunk képesek megfelelően orvosolni a problémát. Az elméleti háttér és a kutatási adataimnak elemzésére építve, dolgozatom fő célkitűzése bemutatni, az ép intellektusú, tipikus fejlődésű hét-nyolc éves első osztályos gyermekek beszédértésének mechanizmusát, valamint azt, hogy milyen lehetőségek kínálóznak a hallás utáni szövegértés fejlesztésére, valamennyi korosztályt érintve. A jelen kutatás azt mutatja, hogy az általam vizsgált gyermekek többsége küzd beszédmegértési problémákkal, így, az első osztály vége felé is. A problémák megnehezíthetik a beszédfeldolgozást, ezáltal a tanulási folyamatokat is. Összességében elmondhatjuk, hogy a fejlesztéshez való törekvés, a szándék jelen van a legmagasabb szintű oktatáspolitikai dokumentumokban, a megvalósítás azonban még nem teljesen zökkenőmentes.

Egy új anyanyelv-pedagógiai paradigma az IKT tükrében

Gonda Zsuzsa

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Antalné dr. Szabó Ágnes PhD, egyetemi docens

Környezetünkben megnőtt az információ, valamint az információs és kommunikációs technológiák (az IKT) szerepe, ezáltal felértékelődött az információszerzés, a tanulás képessége. Ez új didaktikai paradigmák, pedagógiai módszerek bevezetését teszi szükségessé. Vizsgálatom elméleti keretét az a kognitív felfogás adja, hogy az emberi tudás nem feltétlenül másoktól származó információkon alapul, hanem az ember, jelen esetben a diák önmaga is képes az információ megszerzéséhez, felépítéséhez szükséges kognitív műveletek elvégzésére. Dolgozatom témája a kézikönyvhasználat kompetenciájának fejlesztése, ez olyan eszközszerű tudással, képességgel ruházza fel a diákokat, amelyet a későbbi felnőtt életben is tudnak majd hasznosítani.

Munkámban foglalkozom a papíralapú és az elektronikus kézikönyvek főbb sajátosságaival, különös tekintettel eltérő használatukra és az ehhez szükséges kompetenciák, közöttük az IKT-kompetencia fejlesztési lehetőségeire. Összehasonlító elemzésemet empirikus vizsgálattal egészítem ki, egy kérdőíves felmérésben 720 fő 10. évfolyamos középiskolás diák kézikönyv-használati szokásait kutattam. Egy másik vizsgálatban, 300 db óralátogatási jegyzőkönyv feldolgozására építve, a modern információs-kommunikációs technológiák, valamint a kézikönyvek iskolai használatát elemeztem.

Az empirikus vizsgálatok eredményeit, valamint az információfeldolgozás kognitív, továbbá az olvasási képesség hierarchikus modelljét is figyelembe véve – a Nemzeti alaptanterv alapján – olyan tantárgy-pedagógiai útmutatót állítottam össze, amely a szótárhasználati kompetencia kialakítását és fejlesztését segítheti. Végül erre épülő papíralapú és interaktív táblás szótárhasználati gyakorlatokat is bemutatok.

Dolgozatom az anyanyelvi nevelés igen fontos, még kevésbé kutatott területére hívja fel a figyelmet: a papíralapú, valamint az elektronikus kézikönyvek használatának tanítására és fejlesztésére.

A művészeti és az anyanyelvi nevelés integrációjának néhány lehetősége

Suhajda Emese

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Témavezető: Dr. Raátz Judit PhD, főiskolai docens

A pályamű a művészet és az anyanyelv kétféle világmegismerési módjának egymáshoz közelítésére tesz kísérletet, egyfelől vizsgálva a művészet anyanyelvi órákon való alkalmazásának lehetőségeit, másfelől tanulmányozva az anyanyelvi oktatás egyéb tanórákon játszott szerepét. Ez utóbbi hiányosságaira mutat rá a tanulók műelemzéseinek nyelvi szempontból való vizsgálata. Bizonyossá vált, hogy nyelvileg megfelelő analízist csak akkor várhatunk, ha a szakkifejezések tudatos beépülésére és helyes használatára is gondot fordítunk.

Azonban a két tantárgy korrelációjának hangsúlyozása és az előnyök ismertetése csak az integráció korlátait szem előtt tartva lehetséges. A tökéletes integrációról lemondva a játék és a kreativitás bevonásával kerestem tovább a kapcsolódási pontokat. A kreatív képességek ugyanis sokoldalú kapcsolatban vannak a nyelvi képességekkel, és a játék az anyanyelvi óra részeként is alkotásra serkent. A képi és a nyelvi kommunikáció hasonlósága közelíti a két világképet, és bevonja a médiaismereteket is a vizsgálódás körébe. Ugyanakkor az egyes stílusalakzatok – mint például az ismétlés – elemzése a különbségekre is rámutat.

Néha elég csupán annyi, hogy a tér megváltozzon körülöttünk, és képzőművészeti alkotásokon bukkanjunk rá szólásokra és közmondásokra, vagy szatirikus metszetekben elmerülve térképezzük fel az emberi gesztusokat. A többolvasatú képek és a középkori művészetbe való betekintés rádöbbennek arra, hogy a különböző nézőpontokat nem feltétlenül szükséges egymáshoz közelíteni. Egy középkorban elterjedt műfaj, a képvers a kép és a szöveg együttes vizsgálatát teszi lehetővé.

Az összeállított feladatlapok gyakorlati példákat kínálnak a művészet és az anyanyelv együtt oktatására anélkül, hogy egymásra épülnének. Segítségükkel egy dinamikusabb, motiváló szemléletű óra valósulhat meg, mely felkészít az új befogadására, annak aktív elsajátítására, és segít az alkotó személyiség fejlődésében. A cél nem egy integratív program, vagy konkrét tantárgyi integráció kidolgozása volt, sokkal inkább egy inspiráló kezdeményezés a nézőpontváltásra.

Multidiszciplináris eszközök alkalmazása egy helyesírási probléma feldolgozásában

Szeitz Kata - Szabó Máttyás

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezetők: Dr. Janurik Tamás főiskolai tanár

Dr. Smuta Attila főiskolai docens (DLA) címzetes főiskolai tanár

Dolgozatunk témájaként azért választottuk a hagyományörző írásmód egyik sarkalatos pontját, mert az utóbbi időben sokat hallani azokról a vitákról, amelyeknek témája az *ly* megtartása, illetve elvetése. Tanulónak, oktatónak néha egyaránt fejfájást okoz mindez, azonban hiába van sok vita arról, hogy melyik lenne a jó megoldás – ha eltörölnék, vagy ha megmaradna az *ly* –, az oktatásban ennek nincs jelentősége, mert mindenképpen tanítani kell, hiszen benne van a tananyagban.

Dolgozatunk fő célja, hogy „módszerünkkel” megkönnyítsük mind a pedagógusok, mind a diákok helyzetét ebben a nehéz témában. Egyetlen – a gyakorlatban is bevált – példa analógiájára támaszkodva azt találtuk ki, hogy – figyelembe véve az adott évfolyamok követelményeit – versbe foglaljuk az *ly*-os szavakat, valamint írunk hozzá egy dallamot. Mindezt játékos formában megtanítjuk a gyerekeknek, hogy bebizonyítsuk: ezzel a módszerrel könnyebben, gyorsabban megtanulják az *ly*-os szavak értelmét és helyesírását.

Dolgozatunk bevezetőjében tájékoztatjuk az olvasót az „*ly*” aktualitásáról, főleg pedagógiai problémájáról, majd röviden bemutatjuk kísérleti „módszerünk” lehetőségeit.

Rávezetésként az *ly*-hoz hasonló betűk problémáját mutatjuk be egy-egy fejlődéstörténeti állomással, ezek után bővebben írunk az „*ly*”-ról és annak tanítási nehézségeiről.

Kifejtjük „módszerünk” keletkezési körülményeit, a vers „születésének” állomásait, továbbá a dallam kapcsán kitekintést teszünk a zene transzferhatásának pozitív hasznosságáról.

A kooperativitás gyakorlati előnyeire alapozva állítottuk össze „módszerünk” struktúráját, saját óravázlatokkal a 3. évfolyamosok számára.

Befejezésül a módszerünk kipróbálása során szerzett élményeinkről, tapasztalatainkról és a hipotézisünk által megfogalmazott céljaink eredményességéről adunk tájékoztatást.

Dráma-, Irodalom- és Művészetpedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „A” 16-as terem

A zsűri tagjai:

- Elnök:** Dr. Füzfa Balázs *egyetemi docens* (Nyugat-magyarországi Egyetem - Savaria Egyetemi Központ – Bölcsészettudományi Kar, Szombathely)
- Tagok:** Dr. Bokány Péter *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)
Fehér Éva *művész-tanár* (Kecskeméti Főiskola – Tanítóképző Főiskolai Kar, Kecskemét)
Dr. Szarka Júlia *főiskolai docens* (Eötvös Loránd Tudományegyetem – Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar, Budapest)
Kocsis Zsolt *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Szabó Hajnalka	Olvasás és szabadidő (motivációk 10-14 éves korban)
9:00 – 9:30	Herczog Krisztián	Drámapedagógusként az olvasóvá nevelés szolgálatában
9:30 – 10:00	Kálmándi Anita	Mesefeldolgozás RJR modellben harmadik osztályban
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Kléber Eszter	Mítoszok és teremtéstörténetek tanításának lehetőségei az 1-6. évfolyamon
11:00 – 11:30	Kulcsár Bettina	Az ének-zene tantárgy motivációs hátterének vizsgálata
11:30 – 12:00	Szakonyi Andrea	Az emberi figura képei

Olvasás és szabadidő (motivációk 10-14 éves korban)

A szerző neve: Szabó Hajnalka

A küldő intézmény: Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

A témavezető neve: Dr. Virágné dr. Horváth Erzsébet (PhD), főiskolai tanár

A dolgozat a 10-14 éves gyermekkorosztály szabadidős motivációs apparátusát vizsgálja. Kiemelten kezeli az olvasásmotivációk, az olvasói attitűdök kérdéskörét. Azt kívánja bizonyítani, hogy a jelenkor társadalmi és kulturális kontextusában is van olvasó gyermek.

A kutatást egy tíz tételből álló kérdőíves adatgyűjtéssel alapozta meg, melyet 11 település (3 község, 8 város) 443 tanulója töltött ki. A kérdések a szabadidős tevékenységek (játék – kertészkedés, séta – olvasás, zenehallgatás – számítógépezés, videózás – mozi, sport – tévézés) struktúráját, a választás arányait, illetve a könyvválasztás és- olvasás, a számítógép- és televízió-használat s az irodalommal kapcsolatos tevékenységformák vizsgálatára (színház, könyvajándékozás) irányult. A kutatás eredményei azt igazolják, hogy összességében a szabadidős tevékenységek közül az olvasást a gyermekek 37, 8 százaléka választotta. Leginkább motivált az adott korosztály a játékra (70, 4%), igényli a szabadidős tevékenységi formák választásában a döntés szabadságát (tévézés 34, 4% az öt lehetőségen belül).

A kutatás eredményei irodalompedagógiai tapasztalatok és tanulságok megállapítására is lehetőséget nyújtanak.

Többek közt a pályázat-író javasolja azt, hogy az 5. és 6. osztályban a nem szakrendszerű oktatás keretében az olvasáskészség fejlesztésére, kötetlenebb irodalomolvasási órák bevezetésére kerülhetne sor.

Fontos lenne a kortárs gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások nagyobb arányú szerepeltetése a tananyagban, vagy a választás alternatívájaként jelenjenek meg.

Kerüljön be az irodalomkritikai gondolkodás körébe a gyermek- és ifjúsági irodalom is; több tanulmány, recenzió segítse a tájékozódást.

Több számítógépes irodalmi és nyelvi fejlesztő játékprogramokra lenne szükség.

Új irodalompedagógiai-módszertani eljárások alkalmazása a játékos, kreatív, élményszerző irodalomolvasás új motivációs bázisának a kialakulását segítené.

Kulcsfogalmak: olvasásmotiváció, irodalompedagógia, irodalomkritika, irodalomolvasás.

Drámapedagógusként az olvasóvá nevelés szolgálatában

Herczog Krisztián, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Témavezető neve: Sütő Csaba András, tanársegéd

Tudományos diákköri kutatómunkám során új megközelítésben foglalkozom egy klasszikus témával: az olvasóvá nevelés eddig feltáratlan területei közül a drámapedagógia és az olvasás megszerettetésének kapcsolatát vizsgálom.

Problémafelvetésként az olvasásszociológiai kutatások alapján azt a következtetést vonom le, hogy napjainkban a felnőttek és a fiatalok életében egyre jelentéktelenebb szerepet tölt be az olvasás. Azonban úgy gondolom, hogy a közelmúlt felmérései alapján nyilvánvalóvá vált gyenge mutatók kezdeti sokkhatása után itt az idő a valódi megoldások kidolgozására. Ezért döntöttem úgy, hogy a „szülő-pedagógus-könyvtáros” klasszikus szentháromságán túllépve dolgozatom központi problémájává a következő kérdést teszem: *„Tehet-e valamit egy drámapedagógus (egy színjátszócsoporthoz vezetője) annak érdekében, hogy a diákok aktív olvasóvá váljanak?”*

Tanulmányom első felében azt vizsgálom, hogy milyen lehetőségei és szerepei vannak a színjátszócsoporthoz az olvasmányok megszerettetésében, hol és milyen szerepet kap az olvasóvá nevelés bonyolult rendszerében a drámapedagógus és milyen tényezőket kell figyelembe vennie. Ezért az elméleti bevezetőben az olvasóvá nevelés lényegével, színtereivel és meghatározó tényezőivel foglalkozom részletesen. A „kettős út” elnevezésű modellemben kifejtem, hogy a színjátszócsoporthoz direkt és indirekt módon is szolgálják ezt a tevékenységet.

Dolgozatom második fele gyakorlatias jellegű, amelyben módszertani kérdésekkel foglalkozom. A saját gyakorlatomban alkalmazott feladattípusok közül azokat közlöm, amelyek bizonyos átalakításokkal alkalmasak az olvasmányok iránti érdeklődés felkeltésére.

Célom az, hogy a pedagógusok és a szakkörvezetők kezében legyen egy jó gyűjtemény, amely segítségével könnyebb hozzáállniuk az olvasóvá nevelés embert próbáló feladatához. A játékgyűjtemény kidolgozásával ötleteket szeretnék adni a foglalkozások módszereire. Így reményeim szerint a magyarórán is bátrabban használják majd fel a drámajátékot, és a színjátszócsoporthoz tevékenységében is hangsúlyosabb szerepet kap majd az olvasóvá nevelés.

Mesefeldolgozás RJR modellben harmadik osztályban

Kálmándi Anita

Tanító/ magyar szak

Nyíregyházi Főiskola Pedagógusképző Kar

Tóthné dr. Szűcs Éva, főiskolai adjunktus, Pedagógusképző Kar, Tanítóképző Intézet

Napjainkban sajnos sok tanuló veszíti el a motivációt, amely a tanulást serkenti. A diákok jelentős részének korlátozottak a lehetőségei a hagyományosan működő iskolákban. A kutatások és a tapasztalatok is azt mutatják, hogy a pedagógusok többsége szívesen alkalmazza a tradicionális oktatási módszereket, azaz az előadás, magyarázat, megbeszélés, diákok kiselőadásai és az egyéni munka módszerét. Kevésbé ismerik és alkalmazzák a megújuló oktatás adta lehetőségeket, amelyek a tanulás szervezésének szolgálatába állíthatók és a tanulók számára az önálló tanulást és a gondolkodási képességek fejlődését/fejlesztését teszik lehetővé.

Témaválasztásom lehetővé teszi, hogy részletesebben tanulmányozzam és megismerhessem a megújuló oktatás technikáit, s majd tanítói munkám során alkalmazni tudjam azokat.

A dolgozatom témája a mesefeldolgozás RJR- modellben 3. osztályban, amely olyan módszereket, valamint technikákat tartalmaz, amelyek a tanulás motiválásának és szervezésének szolgálatába állíthatók, a diákok önálló tanulását, gondolkodási képességek fejlődését, fejlesztését teszik lehetővé.

Dolgozatom két fő részre osztható. Az első (elméleti) részben az RJR- modell feladatát, célját, jelentőségét, fázisait, előnyeit és fontosságát fogalmaztam meg neves nemzetközi szakemberek munkáit feldolgozva. A második (gyakorlati) részben konkrét technikákkal bizonyítom a módszer fontosságát, végül óratervezetekkel támasztom alá az RJR- modell hatékony alkalmazását.

Az elméleti megalapozottság mellett a gyakorlatra nagy hangsúlyt fektettem: a már meglévő technikák mellé fontosnak tartottam, hogy tapasztalataim alapján kialakított saját véleményemet is megfogalmazzam. Az általam feldolgozott módszerek hatékonyan hasznosítható bármelyik programban, annak szerves részét képezhetik.

Mítoszok és teremtéstörténetek tanításának lehetőségei az 1-6. évfolyamon

Szerző neve: Kléber Eszter

Intézmény neve: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai kar

Témavezető neve: Dr. Farkas Mária főiskolai docens

Amikor elkezdtem az iskolában történelmet tanulni, az érdekelt legjobban, miben hisznek más népek. Lenyűgözőnek találtam az ókori görögök és egyiptomiak hitvilágát, hiszen ezekbe láttam bele először a keresztény kultúra után. Abban, hogy elkezdtem vonzódni a történelem iránt, meghatározó szerepük volt ezeknek a történeteknek. Ezért kutattam olyan irányban, hogy hogyan lehet a történeteket tanítani már kisiskolásoknak is. Szerintem a kulcsa lehet ez a későbbi történelemtanításnak.

Dolgozatom első fejezetét a fogalmak tisztázásával kezdtem, hogy mi is az a mítosz, milyen kapcsolata van a fogalomnak az emberi kultúra más területivel. A mítoszok mélyen élnek gondolkodásunkban, és alapvetően befolyásolják világszemléletünk. Különösen fontosak a szemlélet kialakulásában az adott népek teremtésről alkotott véleményük. A teremtéstörténeteknek alapvetően két típusuk van aszerint, hogy ki végezte el a teremtés feladatát. Ha van egy alkotó teremtésről, ha nincs teremtő, akkor keletkezésről beszélünk. Mi után ezeket a fogalmakat tisztáztam tértem rá arra a dolgozatomban, hogy milyen fejlődés lélektani jelentőségeik vannak ezeknek a történeteknek, és miért is fontos a tanításuk. A mítoszok a mesékhez hasonlóan szorongásokat oldanak, és fejlesztik a képzelőerőt és a kreativitást. Számos oka van, hogy miért kell őket tanítani, ezért is kerültek bele a tantervekbe. A dolgozat harmadik fejezetében a NAT-ot és a kerettantervet elemzem az alapján, hogy mely mítoszok ismeretét írják elő az 5-6. évfolyam számára.

A tantervi előírásokat végig böngészése után a történelemkönyveket, olvasókönyveket, és szöveggyűjteményeket elemeztem, hogy mely történeteket tanítják az egyes évfolyamokon. Történelemből az 5. évfolyam számára számos történet és személy ismerete szerepel a törzsanyagban, így azokat a könyveket az alapján vizsgáltam, hogy mennyire felelnek meg a kerettantervi előírásoknak. Az olvasókönyveket a történetek megléte alapján vizsgáltam. Arra jutottam, hogy alsó tagozaton a 3. évfolyamtól vannak mitikus történetek a tankönyvekben. Több mint 40 tankönyvet néztem át, és ezekben több mint 90 különböző történet szerepelt. A legtöbb történet a görög mitológia fordul elő, de a leggyakrabban előforduló történet még sem görög eredetű, mert az a történet a bibliai teremtéstörténet, ami 12 tankönyvben is megtalálható (és ebben a történelemkönyvek nincsenek benne). A különböző

tankönyvcsaládok közül a Zsolnai és a Romankovics tankönyvcsalád fordítja a legnagyobb figyelmet a mítoszok tanítására.

A tankönyvek elemzése után a dolgozatom utolsó fejezeteiben arra adok ötleteket, hogy a tantárgyi koncentrációból kilépve hogyan lehet a mítoszokat és a teremtéstörténeteket játékosan feldolgozni. Számos ötletet ki is próbáltam, és azokhoz tartozó óra vázlatokat, illetve fényképeket tettem a mellékletek közé. Az utolsó fejezetben könyveket ajánlok különböző szempontok alapján, melyek segíthetik a mítoszok tanításában a pedagógusokat, vagy szülőket, de akár a gyerekek önállóan is olvasgathatnak belőlük.

Összességében azt tapasztaltam a kutatás során, hogy a gyerekeket érdeklik ezek a történetek, és kíváncsiak rájuk. Nyitottak arra, hogy halljanak felőlük, és csak előnyük származhat abból, ha minél többet ismernek. Remélem, dolgozatom segít a témában való jártasság megszerzésében.

Az ének-zene tantárgy motivációs hátterének vizsgálata

Kulcsár Bettina

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Turmezeyné dr. Heller Erika, PhD, adjunktus

Tudományos Diákköri munkámban arra kerestem választ, mely tényezők befolyásolják leginkább a tanulók ének-zene tantárggyal kapcsolatos attitűdjeit. A téma feldolgozása során először a fellelhető szakirodalomban próbáltam tájékozódni. A megszerzett ismeret birtokában felállítottam 4 hipotézist, melyek mentén folytattam munkámat. A következő lépésben egy felmérést végeztem, melyben az ének-zene tárgy tantárgyi rangsoron belüli elhelyezkedését, a tanulás, valamint az ének-zene tantárgy iránti attitűdöt, és a tanulók pedagógusról alkotott képét vizsgáltam. A kérdőívre 10 osztály 239 tanulója válaszolt, 4. illetve 6. osztályos korosztályból. Az egyes tényezők közötti összefüggéseket statisztikai módszerek segítségével állapítottam meg.

Eredményeim alapján az ének-zene nem tartozik a különösen kedvelt tantárgyak közé: mindkét korosztály a 7 - 8. helyen említi (12-14tantárgy közül) a tantárgyak rangsorában.

A tantárgy iránti attitűd az alsó tagozatosok körében pozitívabb, mint a felsősökében, ugyanakkor a biológiai nem szerepe nem mutatható ki e téren.

Az esetleges zeneiskolai képzés pozitív hatása a tantárgy iránti attitűdre csak a felső tagozatosoknál érvényesül.

Bár az általam vizsgált valamennyi háttértényező hatása kimutatható, azonban összehasonlítva ezek jelentőségét, a pedagógus szerepe bizonyult a legmeghatározóbbnak. A tantárgy iránti attitűdöt az alsósoknál a pedagógusról kialakult globális kép; a felsősöknél a pedagógus személyes tulajdonságai, oktatási módszerei mellett az elmélyült, kitartó munka iránti pozitív tanulási attitűd is kedvezően befolyásolja.

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy nem csupán a megfelelő szakmai felkészültségre kell törekedni, hanem a személyiségével és az alkalmazott módszerekkel is motiválni kell a tanítványait a pedagógusnak.

Ezt az eredményt azért tartom jelentősnek, mivel így empirikus úton is bebizonyosodott az a tény, hogy mennyire fontos a tanár személyisége a tanítás-tanulás folyamatában. Az eredmények a gyakorló pedagógusok szempontjából hasznosíthatóak, illetve a tanító-, és tanárképzés számára is tanulságosak.

Az emberi figura képei

Szakonyi Andrea

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Ragó Lóránt

Dolgozatomban a gyermeki emberrajzok jelentőségéről kívánok írni. Bemutatásra kerülnek ezáltal az emberi forma ábrázolásának elméletében és gyakorlatában végbement változások a különböző kultúr- és stílustörténeti korszakok során, s néhány rajzfejlődés elmélet is vizsgálat alá kerül. Dolgozatomban azonban a gyermek emberábrázolásai mindig fókuszáltan jelennek meg.

Az emberábrázolás általános, illetve a gyermek rajzi tevékenységére koncentráló kérdéseket igyekszem körüljárni. Az általános elemzésben rendszerezésem alapja a gyermeki emberábrázolás sajátos szempontjain keresztül történik. Az emberábrázolás reprezentálja a kultúra önképét, dinamikáját. A formák modellálásában és kapcsolódásaikban érzékletessé válik az alkotók, és ezen keresztül közegük gondolkodása, Az emberi figura lényegében hordozza ezen kultúrák jellegzetességeit, ami különböző ábrázolási konvenciókon keresztül nyilvánul meg.

Az esztétikai konvenciókat preferáló megközelítés mellett a modern pedagógia illetve pedagógiai hajlamú művészet teoretikusok az emberi történelem vizuális modelljeit a gyermek ábrázolási szakaszaival állították párhuzamba. Továbbá a pszichologizáló gyermekrajz elemzés mellett fokozatosan kialakult a gyermeki ábrázolás morfológiájára koncentráló kutatási irány, s lassan beépült az akkori tudományosság keretei közé. A morfológiai megközelítés egyik jellemző ága a képzőművészetek történetében fellelhető morfológiai, kifejezésbeli párhuzamosságokat kutatta. A párhuzamosságok analízisében feltárta az esetleges egyezések és különbözőségek hátterét kialakítva ezzel az összevethetőségnek kritérium rendszerét. Dolgozatomban ezekre az összefüggésekre próbáltam rámutatni. A párhuzamosságokat illetve különbözőségeket képekben konkretizáltam, így még inkább karakteressé váltak az általam felvetett összevetések jellegzetességei.

Felsőoktatás- és Szakképzés-pedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „B” Tanácsterem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Benedek András *egyetemi tanár* (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest)

Tagok: Tóthné dr. Parázsó Lenke *főiskolai tanár* (Eszterházy Károly Főiskola, Eger)
Dr. Lükő István *egyetemi docens* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Benedek Elek Pedagógiai Kar, Sopron)
Dr. Kollányi Tibor *főiskolai docens* (Nyugat-magyarországi Egyetem – TTMK, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Pernekker Kitti	A Térségi Integrált Szakképző Központok szerepe a magyarországi szakképzésben
9:00 – 9:30	Horváth Kristóf Ákos - Vajda András	Megértést segítő eljárások a szakmai alapozó tárgyak oktatásában
9:30 – 10:00	Dömötör Zénó	CPLD bevezetése a digitális technika oktatásában
10:00 – 10:30	Szerző	
10:30 – 11:00	Szarka László	AutoCAD 3D oktatócsomag
11:00 – 11:30	Csurcsia Péter Zoltán	A Budapesti Műszaki Főiskola elsőgenerációs kredites képzésben résztvevő villamosmérnök hallgatók eredményeinek analízisa matematikai és társadalmi szempontból

A Térségi Integrált Szakképző Központok szerepe a magyarországi szakképzésben

Pernekker Kitti

III. évfolyam, andragógia szak

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Főiskolai Kar, Kaposvár

Felnőttképzési Tanszék

Témavezető:

Csimáné Pozsegovics Beáta

főiskolai tanársegéd

A dolgozatom célja, hogy bemutassam, helyenként részletesen feltárjam Magyarország új társadalmi berendezkedésének megfelelő iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli szakképzési struktúrájának lehetőségeit, előnyeit, ugyanakkor a vitathatatlanul fennálló ellentmondásait.

A ma felmerülő kérdések közül véleményem szerint, az egyik legfontosabb társadalmi alrendszer a szakképzés jövőbeli milyenségének kidolgozása a jövő nemzedéke számára.

A fenti kulcskérdések megválaszolása miatt választottam a szakképzés mai átalakuló rendszerének elemzését és lehetséges jövőbeli irányainak feltárását, mellyel szeretnék hozzájárulni a továbbra is fennálló nyitott kérdések megválaszolásához.

Elemzésemben rá szeretnék mutatni azon kellően még ki nem munkált kérdésekre, mely szerint a Térségi Integrált Szakképző Központok vonatkozásában az integráció elméletben ugyan megvalósult, de ennek gyakorlati hatékonysága még korántsem nevezhető eredményesnek.

Ezen utolsó tézist dolgozatomban részletesen kívánom érinteni. Tanulmányomban áttekintem a folyamat során felmerülő problémaköröket, ellentmondásokat, ill. a szakképzési rendszer tulajdonságaiból eredő hiányosságokat. Kutatási módszerem elsősorban dokumentumelemzés volt. A dokumentumelemzés tárgyát a Dél-Dunántúli Régió Regionális Innovációs Stratégiája, a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztés Operatív Programjának szakképzést érintő intézkedései, az Oktatásfejlesztési Program az NFT II-ben 2007-2013, a Somogy Megyei Önkormányzat szakképzési szakmai-fejlesztési koncepciója 2008-2010 és a Térségi Integrált Szakképző Központok szakmai munkájának értékelése c. kutatási jelentés tartalmi vizsgálata képezte. A dokumentumelemzést feltáró jellegű mélyinterjúk felvétele követte a Kaposvári TISZK Kht. és a Pannon-TISZK Szakmai és Pedagógiai Szolgáltató Központ intézményeivel. A mélyinterjúkra az előre kidolgozott kérdéssor alapján került sor. Az interjú kérdéssorának elkészítésekor figyelembe vettem a térségi integrált szakképző központok által megfogalmazott és célkitűzésként említett feladatait.

Az eddig elindított kezdeményezések a szakképzés strukturális és tartalmi megújítására vonatkozóan a feltárt problémák megoldására, még kezdeti stádiumban vannak így további intézkedések és az eddigiek folytatása szükséges.

Hosszú idő után a TISZK-ek létrehozása kapcsán jut a szakképzési rendszer egy jelentős mértékű tőkeberuházáshoz, azonban ez sok tisztázatlan problémával jár együtt, melynek megoldása a jövőben várható.

Megértést segítő eljárások a szakmai alapozó tárgyak oktatásában

*A dolgozat szerzőjének neve: Horváth Kristóf Ákos - Vajda András
Intézmény megnevezése: Széchenyi István Egyetem, Győr*

Témavezető tanár neve: Dr. Nagy Tamás

A tudományos diákköri dolgozat célja, hogy megoldási lehetőségeket, módszereket javasoljon a szakképzés motivációs problémáira, a tanulás és megértés támogatására.

A dolgozat rövid problémafelvetéssel szemlélteti a szakképzést ma is jellemző módszertani megoldásokat és azok hatásait. Két tantárgy alapján bemutatja azokat a lehetőségeket, módszereket és taneszközöket, amelyek a felmerülő problémák megoldásában segítséget jelenthetnek.

Példákat mutat az egyszerű kísérletekre, a számítógéppel támogatott modellezésre. A CABRI szoftver lehetőségeit kihasználva bemutatja az óratervezés CGS (számítógépes grafikai rendszer) támogatását. Szemlélteti a CABRI szoftver lehetőségeit a szakrajz és a mechanika tantárgyak oktatásában.

Rövid videó felvételekkel szemlélteti a CABRI megoldások lehetőségeit.

A bemutatott tanórák kipróbálásának tapasztalatait röviden összegzi.

CPLD bevezetése a digitális technika oktatásában

Dömötör Zénó

Kecskeméti Főiskola, GAMF Kar

Témavezető: Csík Norbert főiskolai tanársegéd

TDK munkám célja, egy digitális áramkörökkel foglalkozó tantárgy – a digitális technika – megértésének és megtanulásának segítése.

A digitális technika tantárgy keretén belül rengeteg elmélet fordul elő, amelyre vitathatatlanul nagy szükség van. Az elmélet megtanulásának, berögződésének és megértésének egyik lehetséges és igen hatékony módja az, ha a gyakorlatban látott, tapasztalt és átélt dolgokból fogalmazzuk meg az általánosított elméletet.

Az előbb leírt állítás az ember azon sajátosságára alapoz, amely szerint az olvasott információnak mindössze a 10%-át, a hallott információ 20%-át, a látott 30%-át, a hallott és látott 60%-át, a kimondott információ 70%-át jegyzi meg. Amit csinálunk, abból „marad meg” bennünk a legtöbb – 80%. Ebből látszik az, hogy a gyakorlati oldalról való megközelítés nagyban segíti és gyorsítja a tananyag elsajátítását.

Az eszköz, amelyet kifejlesztettem, egy nyomógombokat, kapcsolókat (bemenetek) és LED-eket (kimenetek) tartalmazó áramkör. A bemenetek és kimenetek közé egy olyan egység került, amelybe egyszerűen és gyorsan betölthető, beprogramozható az, hogy egy adott bemeneti kombinációnak mi legyen a hatása a kimenetre nézve. Ez az egység a CPLD, amelyhez hasonló eszközök ismerete a mai korban egyre elengedhetlenebbé válik az ezen a területen végzett hallgatók számára. A fent említett eszköz segítségével valósítható meg az, hogy szinte bármely elméletben tanított tananyagrészt, egyszerűen és gyorsan bemutatható, kivitelezhető legyen a gyakorlatban.

AutoCAD 3D oktatócsomag

*A dolgozat szerzőjének neve: Szarka László
Intézmény megnevezése: Széchenyi István Egyetem, Győr*

Témavezető tanár neve: Kovács Miklós

A tudományos diákköri dolgozat célja multimédiával támogatott segédanyag létrehozása az AutoCAD tanításához és tanulásához, középiskolai tanulók és tanárok számára.

Az AutoCAD tanítására rendelkezésre álló tanórák száma a középiskolákban általában kevés arra, hogy ott a tanulók eljussanak a 3D ábrázolásig. Az oktatócsomag segítségével önállóan is szerezhetnek ismereteket ezzel a témával kapcsolatban.

Mivel a 3D ábrák rajzolása sokszor a kétdimenziós rajzokra épül, az oktatócsomag ismétlés jelleggel tartalmazza a szükséges 2D parancsok leírását. Az oktatócsomag részletesen bemutatja a 3D ábrák elkészítéséhez szükséges parancsokat és a rajzolás menetét. A problémásabb rajzok esetén videó felvételek segítik a megértést. A felhasználónak lehetősége van arra, hogy a rajz elkészítése bemutatásának egy adott fázisaiban a rajzot egy kattintással betöltse az AutoCAD programba, és ott megtekintse a rajzot, illetve önállóan folytassa annak elkészítését.

Az oktatócsomag a tanárok számára felosztja a tananyagot tanórákra, és összefoglalja az adott órákon elkészítendő rajzokhoz szükséges parancsokat. Gyakorló feladatokat, önellenőrző kérdéseket is tartalmaz, amelyek segítségével a tanulók ellenőrizhetik tudásukat.

A Budapesti Műszaki Főiskola elsőgenerációs kredites képzésben résztvevő villamosmérnök hallgatók eredményeinek analízisa matematikai és társadalmi szempontból

Csurcsia Péter Zoltán

Budapesti Műszaki Főiskola, Tanárképző és Mérnökpedagógiai Központ

Témavezető: Dr. Hassan Elsayed PhD, főiskolai tanár

Dén Gábor, főiskolai docens

A kutatásom elsődleges célja matematikai interpretációk nyújtása volt a BMF első generációs kredites képzésben résztvevő villamosmérnök hallgatók eredményeiről, melynek során különös tekintettel figyelembe vettem a hallgatók nemét, életkorát, lakhelyét és szociális helyzetét, és ezekből komplex elemzést készítettem melyek eredményeit és magyarázatait az 5.2 „Alapvető statisztikák és következtetések” fejezetben taglaltam.

A dolgozat keretein belül igazoltam (5.3.1 fejezet), hogy az alapozó szaktárgyakból szerzett érdemjegyek Weibull-eloszlást követnek míg a záróvizsga minősítések normális eloszlást alkotnak, melyből igen komoly társadalmi következtetéseket lehet levonni.

A fentiek alapján többek között megvizsgáltam két, főként mérnöki képzésben jelentkező társadalmi előítéletet, melynek keretei között szignifikánsan igazoltam, hogy a szociálisan rászoruló és a nők általában eredményesebben tanulnak mint társaik, a negatív előítéletek nem helytállóak (5.3.2-5.3.5 fejezetek).

A dolgozatban szereplő tényszerű megállapítások és következtetések segítségül (6.1 fejezet) szolgálhatnak későbbiekben a képzés színvonalának és az egyéni sikerek növelésében az oktatásszervezés, módszerek és stratégiák kialakítása révén nem csak a Budapesti Műszaki Főiskola keretein belül (6.2 fejezet). Ezek alapján minimumszintű ajánlásokat fogalmaztam meg a 6.3 fejezetben.

Idegennyelv-pedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „A” 25-ös terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Horváthné Dr. Molnár Katalin *főiskolai tanár* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Savaria Egyetemi Központ – Bölcsészettudományi Kar, Szombathely)

Tagok: Feldné Dr. Knapp Ilona *tanszékvezető, egyetemi docens* (Eötvös Loránd Tudományegyetem – Bölcsészettudományi Kar, Budapest)

Dr. Lőrincz Ildikó *egyetemi beosztás* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Apáczai Csere János Kar, Győr)

Virághné Szalai Zsuzsanna *igazgatóhelyettes* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Mézesné Szabó Katalin *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Rudan Erzsébet	Általános iskolai angoltanárok szerepének és feladatainak változása és alakulása a mai közoktatási rendszerben
9:00 – 9:30	Beke Kinga – Kopacz Erika Mária	Nyelvtanulás és motiváció (A román és angol nyelvek elsajátításának motivációs háttere a romániai magyar tannyelvű iskolákban)
9:30 – 10:00	Zeffer Szandra	The Eralier, the Better? Jobb korábban ...?
10:00 – 10:30	Kocsis Julianna	Hogy mondják ezt az Óperenciás-tengeren túl?
10:30 – 11:00	Szünet	
11:00 – 11:30	Nagy Enikő	Az autentikus történetek szerepe a fiatalok nyelvutazásában kommunikatív kompetenciájának fejlesztésében
11:30 – 12:00	Barna Marianna	Die Sprachspiele im Deutschunterricht Nyelvi játékok a nyelvoktatásban
12:00 – 12:30	Béni Zsuzsanna	Coursebooks Used In Primary CLIL Contexts Tankönyvek az általános iskolai magyar-angol két tanítási nyelvű oktatási programok számára
12:30 – 13:00	Altrichter Zsolt	Die musische Erziehung A zenei nevelés

Általános iskolai angoltanárok szerepének és feladatainak változása és alakulása a mai közoktatási rendszerben

Rudan Erzsébet

Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kara

Témavezető: Dr. Kovács Judit, PhD, MEd

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy az általános iskolai angoltanároknak mi a feladata illetve szerepe a mai oktatási rendszerben.

A dolgozathoz alapul vettem Kovács Judit és Trentinné Benkő Éva könyvét, valamint kutattam Kagan és Chomsky műveiben is a témával kapcsolatban, valamint a Magyar Közoktatási Törvény idevonatkozó paragrafusait is értelmeztem.

A dolgozat témáját azért választottam, mert időszerűnek tartom a mai folyton változó közoktatási rendszerben annak a meghatározását, hogy mi az, amit ma egy pedagógus feladatának, illetve szerepének tart a társadalom és a pedagógus-szakma.

Kutatásomat olyan iskolákban végeztem, ahol az angolt mint idegen nyelvet tanítják a tanulóknak. Ugyanakkor, az általam megvizsgált három osztályból kettő CLIL osztály volt, tehát az angol nyelvet nem csak mint idegen nyelvet tanulják, hanem már tantárgyakat is tanulnak ezen a nyelven.

A hipotéziseim a motiváció fontosságára vonatkoznak. Vizsgálom, hogy mennyire meghatározó a motiváció a tanításban, illetve, hogy csak a pedagógus az, aki motivál, vagy a tanulók is motiválják egymást, illetve a tanárt is.

Munkámban nagy szerepet tulajdonítok annak, hogy meghatározzam, mi a pedagógus szerepe a tanulás folyamatában. Itt figyelembe vettem a Magyar Közoktatási Törvényt, mint a magyar tanítási jog egyik alapvető fontosságú dokumentumát.

A nyelvtanárok feladatáról külön is szólok, mert azt gondolom, hogy vannak különbségek a nyelvet és az egyéb tárgyakat tanító pedagógusok feladatai között.

A kutatásom résztvevői a három osztály diákjai (és tanítói) voltak. Két különböző életkorú gyerekcsoportot vizsgáltam, itt is figyelembe véve azt, hogy a motiválásnak milyen szerepei vannak.

Azt gondolom, hogy ez a dolgozat eredményesen igazolja, hogy a tanítás elengedhetetlen eleme a tanár részéről tanúsított motiváció, és azt tapasztaltam, hogy a tanár motiváló szerepe segítségére van a diákoknak, hogy egymást és önmagukat is ösztönözzék a tanulási folyamat során, ez pedig ösztönzőleg hat a tanárra.

Nyelvtanulás és motiváció

(A román és angol nyelvek elsajátításának motivációs háttere a romániai magyar tannyelvű iskolákban)

Beke Kinga - „Sapientia” Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Csíkszereda, Gazdasági és Humántudományok kar, Román-angol nyelv és irodalom szak, III. évfolyam
Kopacz Erika Mária - „Sapientia” Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Csíkszereda, Gazdasági és Humántudományok kar, Román-angol nyelv és irodalom szak, III. évfolyam

Témavezetők:

Dr. Tódor Erika Mária - egyetemi adjunktus, „Sapientia” Erdélyi Magyar

Tudományegyetem, Csíkszereda, Gazdasági -és Humántudományok kar, Humántudományok Tanszék

Jelen dolgozat két különböző státusú nyelv, nevezetesen egy idegen nyelv (esetünkben, angol) és az államnyelv (esetünkben, román) elsajátításának motivációs hátterét kívánja vizsgálni a romániai magyar tannyelvű iskolák esetén. A (nyelv)tanulás hatékonyságát befolyásoló háttértényezők empirikus vizsgálata alapján, néhány tanítás- és tanulásszervezési következtetést fogalmaztunk meg, amelyek nem csak a pedagógiai valóság alaposabb megértésében, hanem a helyi nyelvi, kulturális sajátosságokra alapuló képzési elvek és módszerek kidolgozásának kiinduló pontját képezhetik.

A két nyelv motivációs hátterét nagyban meghatározza a két teljesen különböző kontextus amelyben a két nyelvet tanulják, használják, illetve ezeknek megjelenítése a nyelvoktatást szabályzó követelményrendszerben. Felmerül tehát a kérdés, hogy milyen háttértényezők befolyásolják a két nyelv elsajátításának hatékonyságát? Miért tanulják jobb kedvvel a diákok az idegen nyelvet, mint az államnyelvet? Hogyan befolyásolja a tanuló környezete a különböző nyelvek tanulásához való viszonyulást?

A dolgozatban megfogalmazott észrevételek, következtetések alapja a 2007-2008-as tanév során elvégzett kérdőíves adatgyűjtésben résztvevő 279 fős minta válaszainak szelektív elemzése.

The Earlier, the Better?

Zeffer Szandra

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Kovács Judit

Dolgozatomban különböző szakirodalmak és önálló kutatások, megfigyelések alapján kívánok rávilágítani a korai idegennyelv-tanulás előnyeire, illetve hátrányaira a két tanítási nyelvű iskolák és az általános tantervi iskolatípusok, angol nyelvoktatási módszereinek pozitívumainak és negatívumainak feltárásának segítségével.

A dolgozatnak három hipotézise van. Az egyik, hogy a pedagógusok fenntartásai ellenére véleményem szerint a gyermekeknek kifejezetten a hasznára válik a korai idegen nyelvtanulás. Ezen kívül azt is feltételezem, hogy a két tanítási nyelvű iskolában tanuló gyermekek anyanyelvi készségeinek fejlődését negatív irányban nem befolyásolja az idegen nyelv emelt óraszámában való oktatása, azonban az általános tantervi iskolákban tanulók idegen nyelvi tudása elmarad a két tanítási nyelvű iskolában tanulókétól.

Minden olyan nyelvtanítás- nyelvtanulás korainak számít, amit a gimnázium évei előtt kezdenek el. Ugyan a korai kezdés állandó vitát képez a kutatók, pedagógusok és pszichológusok körében, azért tudnunk kell, hogy a kisgyerekeket egészen másképpen kell tanítani, mint pl. a tinédzsereket. A kisgyerekeknek nincs semmiféle belső motivációja a nyelvtanuláshoz, hiszen nincs szükségük egy másik nyelv ismeretére. Mivel az idegen nyelvet ugyanúgy sajátítják el, mint anyanyelvüket, ezért olyan programmal kell őket tanítani, melyben könnyedén tanulhatják az idegen nyelvet. A kisgyermeket első sorban szülei és tanára motiválhatják a legjobban, ezért elsősorban a tanárnak a kezében van a lehetőség, hogy élménydús, játékos óráival felkeltse a gyerek érdeklődését, szeretetét az idegen nyelv iránt.

Úgy gondolom, hogy a korai idegennyelv-tanulás egy gyermeknek rengeteg előnyt jelenthet a jövőben, ugyanakkor be kell látni, hogy az iskolában való nyelvtanulás a kevésbé tehetséges gyermekek számára bizony hátrányos, sőt, megterhelő is lehet.

A korai kezdés összekapcsolható a kétnyelvű oktatással, és ennek elméleti alátámasztásai is vannak, melyeket ma már alkalmaznak a gyakorlatban is, ám a kétnyelvűséggel, mint ahogyan a korai kezdéssel kapcsolatosan is vannak negatív feltételezések, melyekre szeretnék a dolgozatommal rácsfolni.

A dolgozat második felében egy saját kutatás olvasható, mellyel hipotéziseimet sikeresen bizonyítom be. A kutatást kérdőívek, interjúk, valamint különböző osztályokban tartott angol nyelvórák, magyarórák, illetve angol nyelven tanított tanórák (természetismeret, testnevelés, rajz) látogatásának segítségével, és a helyi tantervek áttanulmányozásával végeztem egy óvodában és 22 (budapesti és vidéki) iskolában.

Hogy mondják ezt az Óperenciás-tengeren túl?

Kocsis Julianna

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Témavezető neve: Somogyi-Tóth Katalin
adjunktus
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Angol Intézet

Minap egy egyik reggeli műsorban egy olyan beszélgetésre lettem figyelmes, amelyben a riporter két vendégével, egy médiaszemélyiséggel és egy nyelvészrel beszélgetett. Egyikőjük elmesélte, hogy unokája angol nyelvű óvodájában angolul beszélgetett két nem magyar anyanyelvű gyermekkel. Egyrésztől örömdetesnek találta ezt a tényt, másrésztől viszont elszomorodott, hiszen manapság egy idegen nyelv ismerete nélkül sokkal nehezebb boldogulni az életben. Az ő dilemmája is jól tükrözi a társadalomban zajló kettősséget: egyrészt anyanyelvünk megőrzésére törekszünk, másrészt viszont egyre inkább befogadóbbá válunk nemcsak Európa, hanem a világ összes országainak nyelvei felé.

A nyelvtanulás iránti igény, amely a szülők felől érkezik az intézmények felé, egyre ifjabb korosztályt céloz meg, és manapság a második nyelv ismeretére való igény már a három-hétéves korosztályban sem ritkaság. Vajon szabad, kell vagy egyáltalán nem szabad a korosztályt megismertetni egy másik nyelv rendszerével? A dolgozat e témakörben vizsgálódik és próbál azokra a pontokra rávilágítani, melyek segítségével megkönnyíthető a két nyelv közötti kapcsolatteremtés. Ugyanakkor a fent említett kérdések mellett, hanem leginkább a hogyanokra keresi a választ; vagyis, hogyan igen, és hogyan ne?

A tanulmány részleteiben elemzi a három-hétéves korcsoport számára fellelhető oktatási anyagokat és korcsoportra jellemző pszichológiai, fiziológiai és kognitív jellemzők tükrében gyakorlati példákkal alátámasztva határozza meg adekvátságukat. Teszi mindezt az anyanyelvi és irodalmi, valamint a zenei nevelés találkozási pontjain, olyan forrásokat segítségül hívva, mint a magyar óvodai nevelés gyakorlata, a három-hétéves korcsoport számára fellelhető angol oktatási anyagok., valamint kiemelten foglalkozik a Kodály-koncepció a két nyelvet összekapcsoló mivoltával. Ezen anyagok felhasználásával alternatívát kínál a magyar három-hétéves gyermekek angoloroktatásának folyamatához, elméleti anyagokra támaszkodva, de főleg gyakorlati síkon.

Az autentikus történetek szerepe a fiatalkorú nyelvtanulók kommunikatív kompetenciájának fejlesztésében

Nagy Enikő

Kárpátaljai Területi Tudományos Diákköri Konferencia

(II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola)

Témavezető: Fábián Márta, főiskolai adjunktus

Dolgozatom témája egy hosszú távú kutatás része, amely az autentikus történetek idegennyelv-tanításában való szerepét vizsgálja. A témaválasztás oka a kárpátaljai magyar iskolák alsó tagozatos diákjainak angol tankönyvvel való szegényes ellátottsága volt. E probléma enyhítésének céljából merült fel az ötlet, hogy a napjaink szakirodalmában is egyre népszerűbb történet-alapú tananyag-kiegészítő „csomagok” kerüljenek összeállításra. A történet-alapú oktatás hatékonyságának mérése céljából, korábban, egy kiválasztott történethez a négy nyelvi készség fejlesztésére irányuló feladatok kerültek kidolgozásra és kipróbálásra egy kárpátaljai magyar iskolában. A kapott eredmények kapcsán merült fel a fiatal nyelvtanulók nyelvtanulási stratégiáinak vizsgálati lehetősége. Így került sor a kutatás harmadik fázisára, ami dolgozatomban kerül ismertetésre.

A kutatás a 2008/09-es tanévben alsó tagozatos tanulók körében került kivitelezésre. A kutatás legfőbb célja a történet-alapú oktatás hatékonyságának további tesztelése és az ennek köszönhető nyelvtanulási stratégiák kialakulásának, esetleges változásának feltérképezése volt. Dolgozatomban szakirodalmi áttekintést nyújtok a nyelvtanulási stratégiákkal kapcsolatosan, majd a fiatalkorú nyelvtanulók által elért eredmények változását mutatom be az autentikus történetek órai alkalmazása után. Végül, a történet-alapú oktatás hatását vizsgálva, a tanulók nyelvtanulási stratégiát vizsgáló kérdőívek válaszaiból vonok le következtetéseket.

Kutatással bizonyítani kívánom, hogy a rövid, autentikus történetek alkalmazása az angol nyelv oktatásában még rövidtávon is eredményes lehet. Azon túl, hogy a tanulók szeretik és a célnyelvi kultúrába is jobban betekintést nyernek, az új anyag elsajátítása is eredményesebb.

Die Sprachspiele im Deutschunterricht / Nyelvi játékok a nyelvoktatásban

Barna Marianna

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Stefan Aubreville
német nyelvi lektor

Dolgozatomban a nyelvi játékok fontosságáról szeretnék írni. Tanítói szakomhoz tartozó gyakorlataim során megtapasztaltam, milyen fontos a gyerekek játékos módon történő tanítása, fiként egy idegen nyelv esetében.

Az általam leírtak mindazoknak segítséget nyújtanak, akik egy játékos, motivált, hatékony órát szeretnének tartani. A nyelvi játékok használata, órába történő beépítése előtt azonban fontos tudni, mik is a nyelvi játékok valójában, milyen előnyei vannak annak, ha a tanító játékot visz magával az órára, milyen szempontokat kell figyelembe venni egy-egy játék megválasztása előtt.

Egy nyelvi játékgyűjteményt is közzéteszek dolgozatomban. Ez minden játéktípusra sorakoztat fel néhány példát, ami segítség lehet a játékok kiválasztásakor.

A rendszer, amelyben a játékokat elhelyeztem, egy sajátos rendszer. Úgy láttam jónak, ha az alapján csoportosítom a játékokat, hogy mely nyelvi szinten állnak a gyerekek, ha figyelembe veszem a négy, tanórán alkalmazható szervezési módot, és azt, hogy a gyerekek mozgása megoldható-e vagy a padban foglalnak helyet.

Gyűjteményem hasznosságát abban látom, hogy segítségére legyen azoknak, akik a német nyelvet játékosan szeretnék tanítványaiknak megtanítani.

**Tankönyvek az általános iskolai magyar-angol két tanítási nyelvű
oktatási programok számára**

*Béni Zsuzsanna
Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kara*

Témavezető: Dr. Kovács Judit, PhD, MEd

Angol műveltségterületi tanító hallgatóként fontosnak tartom, hogy ne csak az idegen nyelv oktatásának módszereivel, de eszközeivel is foglalkozzunk. Még inkább lényeges ez egy olyan tanítási program esetében (CLIL), mely magyarországi jelenlétének 20. jubileumát 2008-ban ünnepelte, így viszonylag új, felderítetlen terület a pedagógiai gyakorlatban.

Kutatásom részben kiterjedt a korai nyelvtanulás előnyeire és hátrányaira is, mivel ez nagyban befolyásolja a program támogatottságát. Ez a tényező köztudottan kulcsszerepet játszik az oktatásügyben, főként speciális módszerek elterjedését illetően, mivel ezen speciális tanulmányok speciális módszertani és tárgyi előkészítést igényelnek. A programban résztvevő pedagógusok képzésével kezdve, az új iskolatípus mindennapi életének kialakításán keresztül (például tárgyi feltételek biztosítása, kisebb létszámú tanulócsoportok szervezése, stb.), az újonnan felmerülő problémák megoldásáig.

Ilyen probléma, természetesen felmerülő hiányosság (volt) a tankönyvek fejlesztése. Felmerülhet a kérdés, hogy egyáltalán szükség volt-e új könyvekre. Miben kell másnak lennie egy kéttannyelvű tankönyvnek? Nem lehetséges-e az, hogy a magyar gyakorlatban használt szaktárgyi könyvek idegen nyelvű fordítását vagy a célnyelv országának tankönyveit használják? Hiszen ugyanazt a tudást kell elsajátítaniuk a tanulóknak csak éppen egy idegen nyelven keresztül. Ám az sem mindegy, hogy hogyan, hiszen a kéttannyelvű oktatás alapvetése, hogy a tanulók a tantárgyi ismereteket és az idegen nyelvet egy időben, párhuzamosan sajátítják el. Ehhez szükség van többek között arra, hogy a tankönyv szerkezete alkalmazkodjon a módszertani különbségekhez a többszintű képességfejlesztést szem előtt tartva. Ezen kritériumok alapján állítottam fel a tankönyvek vizsgálatakor alkalmazott szempontrendszert is.

A tankönyvek, mint legfontosabbnak tartott tanítási segédletek vizsgálata igényli az empirikus kutatást, ezért a szakirodalom áttekintése mellett óralátogatások alkalmával is igyekeztem hipotéziseimet alátámasztani. A budapesti Karinthy Frigyes Általános Művelődési Központ és Általános Iskola adott helyett megfigyeléseimnek, mely intézmény pedagógusai is részt vesznek a magyar-angol kéttannyelvű oktatási segédletek fejlesztésében.

A zenei nevelés (Die musische Erziehung)

Altrichter Zsolt

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Stefan Aubreville lektor

Pályamunkámban a zenei nevelés témakörét jártam körül, különös tekintettel annak idegen-nyelv oktatásban történő felhasználására. Témaválasztásomat indokolja, hogy tanító szakos hallgató vagyok német műveltségi területen, illetve a zene is fontos szerepet tölt be az életemben, évek óta játszom hangszeren. Éppen ezért is tartom fontosnak a pedagógia egyik fontos részterületét képező zenei nevelést, mely napjainkban véleményem szerint – sajnálatos módon – a gyakorlatban még csak kevésbé kerül kihasználásra.

Írásomban kitérek a nyelvoktatás területén fejlesztendő négy alapkészségre (hallás, látás, olvasás, írás), kiemelt figyelmet szentelve a hallás szerepének megláttatására.

Ezt követően röviden szólok a zenéről általánosságban, hétköznapi megközelítésben.

Munkám egyik központi részét képezi a zene hatásairól való értekezés, mely egyben megadja a választ arra a kérdésre is, hogy miért kell nagy jelentőséget tulajdonítanunk a nevelésben a muzsikának. Itt írok a zene gyermekekre különböző területeken gyakorolt pozitív hatásairól; a zenék hatásuk alapján történő tipizálásáról; az egyes típusok jellemzőiről és hatásairól, illetve a dalok oktatásban, idegennyelv-oktatásban betöltött szerepéről.

Ezt követi pályamunkám didaktikai-metodikai része, ahol terítékre kerülnek: a dalok kiválasztásának különböző szempontjai; a dalok feldolgozási fázisainak részletes leírása.

Munkám záró részében a szakmai gyakorlatom során szerzett tapasztalataimat vetettem papírra. Egy általam anyanyelvi diákoknak tanított német óra leírása található meg itt az óra megtervezésének, tanításának és hatásának részletes leírásával és magyarázatával. Úgy gondolom, hogy ez a rész mindenképpen szükséges ahhoz, hogy pontosabb képet kapjunk a zenei nevelés gyakorlatban történő megvalósíthatóságáról, illetve remélhetőleg hitelt ad az általam hosszasan tárgyalt elméleti ismereteknek.

Informatika-pedagógiai és Pedagógiai Informatikai Tagozat

Április 9.

Helyszín: Forrásközpont – Konferencia terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Balogh Imre *főiskolai tanár* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Savaria Egyetemi Központ – Természettudományi és Műszaki Kar, Szombathely)

Tagok: Elek Elemérné Dr. *főiskolai tanár* (Eszterházy Károly Főiskola – Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar, Eger)

Gál Balázs *oktatási és projektmenedzser* (Pannon Egyetem – Felnőttoktatási Intézet, Veszprém)

Németh Gyula *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Kovács István	Excel feladatok automatikus ellenőrzése
9:00 – 9:30	Szabó Péter	Táblázatkezelő használata a természettudományos tantárgyak oktatásában
9:30 – 10:00	Kató Diána Eszter	A szövegértés fejlesztésének lehetősége számítógép segítségével
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Sirkó Dóra	Matematika oktatásának informatikai támogatása az általános iskola 1-2. osztályában
11:00 – 11:30	Maródi Ágnes – Vízvári Gergely	Interaktív táblák alternatívája az oktatásban a WiiMote segítségével
11:30 – 12:00	Handó János László	Az e-learning kialakulása és használata napjainkban

Excel feladatok automatikus ellenőrzése

*A dolgozat szerzőjének neve: Kovács István
Intézmény megnevezése: Széchenyi István Egyetem, Győr*

Témavezető tanár neve: Kovács Miklós

A tudományos diákköri dolgozat célja olyan program létrehozása, amelynek segítségével a Microsoft Excel-el készített állományok (jellemzően tanulói dolgozatok) automatikusan ellenőrizhetők.

A tanári munka során nagyon sok időt igényel a tanulók számítógépen készített dolgozatának ellenőrzése, javítása. Ez a munka a tanártól nagy odafigyelést követel, mert egy-egy hibán könnyen átsiklik a szem a javítás során.

A tanárok javítási munkájának támogatása érdekében készült egy program, amely a tanár által készített minta-állománnyal, a tanár által beállított ellenőrzési szempontok alapján, automatikusan összehasonlítja a tanulók által beadott állományokat. Egy lépésben több állomány ellenőrzése is megvalósítható. Az összehasonlítás eredményéről a program egy összesítő Excel munkafüzetet készít. A tanárnak elegendő megnéznie ezt az összesítést, ennek segítségével láthatja, hogy a tanulók megoldása hol tér el a megadottól.

Az összesítésben szereplő adatok az esetek többségében elegendők ahhoz, hogy a tanár az állomány megnyitása nélkül kialakítsa értékítéletét a tanulói munkát illetően. Természetesen az a lehetőség is adott, hogy a tanár megnyissa a tanuló által készített fájlt és az összesítésben szereplő adatok alapján ellenőrizze a problémás részeket.

A dolgozat a program kipróbálásának tapasztalatait is elemzi.

Táblázatkezelő használata a természettudományos tantárgyak oktatásában

Szabó Péter

Debreceni Egyetem, Tudományegyetemi Karok

Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

Témavezető: Dr. Bakó Mária (főiskolai adjunktus)

A dolgozatunk célja az, hogy megmutassa, és ötleteket adjon a középiskolás tanároknak arra, hogy a Microsoft Excel táblázatkezelő segítségével hogyan tehetők a tanórákon megoldandó feladatok színesebbé és érdekesebbé. Elméleti megalapozásunk Chevalard és Lénárd elméleteire támaszkodik. Chevalard elmélete alapján, vizsgálatunkban a „táblázatkezelővel segített feladatmegoldást a természettudományos tantárgyakban” O objektumnak tekintjük, a középiskolát pedig I intézménynek. Hipotézisünk az, hogy az O objektum kapcsolatban van az I intézménnyel. Ezt az által bizonyítjuk, hogy megvizsgáljuk a középiskolai tanterveket és tankönyveket. A kerettanterv elemzésével megállapítottuk, hogy a kerettanterv természettudományos kompetenciák fejlesztésénél fontosnak tartja a számítógép, pontosabban táblázatkezelők alkalmazását. Továbbá megvizsgáltuk a középiskolai tankönyveket és megállapítottuk, hogy ezek nem tartalmazzak utalást táblázatkezelő használatára a feladatmegoldásban. Tantárgyakként ismertetjük, hogy mely témakörökben alkalmazható a táblázatkezelő; majd ötleteket, megoldásokat javasoltunk az Excel használatára.

Matematikából és fizikából két-két feladatot mutatunk be. Az első feladatnál mindkét esetben ismertetjük a hagyományos és a táblázatkezelős megoldást és összehasonlítjuk a két megoldást. Második feladatként olyan példát mutatunk be, amely számolásigényes, így számítógép használata nélkül a megoldás tanórán kivitelezhetetlen. Matematika esetén valós adathalmazból számoltunk statisztikát, fizika esetén pedig mérések eredményeiből számoltunk közelítő értékeket.

Elemezvén a biológia, földrajz és kémia tankönyveket arra a következtetésre jutottunk, hogy itt a táblázatkezelő főleg szemléltetésre, összegzésre használható. Ezen tantárgyaknál valós statisztikai adatok felhasználásával rámutathatunk a fennálló környezeti problémák valódiságára és nagyságára. Azzal, hogy a diákok maguk dolgozzák fel az adatokat és készítenek diagramokat, aktív résztvevői lesznek az óráknak nem, pedig passzív figyelői a tanár magyarázatának. Végül, de nem utolsó sorban megállapíthatjuk, hogy a feladatok differenciált megoldása és a szemléltetés mellett segít hozzászoktatni a diákokat az informatikai eszközök és programok használatának a készségszintű elsajátításához.

Szövegértés fejlesztésének lehetősége számítógép segítségével

Szerző: Kató Diána Eszter

Intézmény: Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

Témavezető: Szabóné Balogh Ágota főiskolai tanársegéd

Napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a fejlesztő pedagógia, és a kompetencia alapú oktatás, melynek követelménye, hogy a tanulók készség- és képességfejlesztése megvalósuljon az iskolákban. Ezáltal szükséges fejleszteni a tanulók koncentrációját, a memóriájukat, a szövegértésüket, a logikus gondolkodásukat, a problémamegoldásukat, a nyelvi képességeiket és a helyzetfelismerésüket.

A szerző célja, hogy a kognitív képességek, a szövegértés fejlesztését számítógépes környezetbe helyezze, megmutassa, hogy az informatikai eszközök segítségével is megfelelő tudás adható át a tanulók számára, szem előtt tartva az anyanyelvi és a digitális kompetenciák fejlesztését. Fejleszteni szeretné a következő részképességeket: a problémamegoldó képességet, a logikus gondolkodást, az algoritmikusgondolkodás, a lényegkiemelő képességet, a helyzetfelismerést, a memóriát, a figyelmet és a kreativitást. Mivel ezek a részképességek általában minden gyermeknél más és más ezért fontos, hogy a fejlesztés során a differenciálás is megvalósuljon.

Feltételezhető, hogy a szövegértés fejlesztése számítógépes lehetőségek bevonásával is hatékonyan megvalósítható.

A szerző a dolgozatában a feltevés bizonyítására két éves fejlesztő programot dolgozott ki, és kéthetente egy órában 44 felső tagozatos tanulónak foglalkozásokat tartott számítógép előtt. Előzetes és kontroll mérések összevetése után bebizonyosodott, hogy a szövegértés fejlesztése eredményes lehet a számítógép, az informatika segítségével is.

Az elvégzett mérések eredményei alapján megállapítható, hogy a gyerekek nagy része a számítógépet szereti ezért érdemes bevonni az oktatásba, nemcsak mint motiváló, hanem mint fejlesztő eszközt is. Megállapítható továbbá, hogy már a legkisebb tudásátadás is pozitív fejlesztési eredményt mutat.

Matematika oktatásának informatikai támogatása az általános iskola 1-2. osztályában

Sirkó Dóra

Természettudományi és Műszaki Kar

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Témavezető: Farkas András adjunktus

A változó, szélesedő oktatási módszerek és az informatika rohamos fejlődése motiválta dolgozatom elkészítését.

A cím alapján megfogalmazott célom, a kisdiákok matematika tanulásának az informatika adta lehetőségekkel történő támogatása. Az 1. és 2. osztályos matematika főbb témaköreit összegyűjtve, egyrészt olyan, mások által készített, általam összegyűjtött informatikai oktatóanyagokat, forrásokat mellékeltem, melyek a gyerekeknek és a tanító pedagógusnak segítségére lehet a tanulási – tanítási folyamat során.

Dolgozatom másik tárgya egy jelenleg még elterjedőben lévő oktatástechnológiai eszköz, az interaktív tábla. Fő kérdésem, hogyan alkalmazható a tábla a matematika tantárgy keretein belül? Erre válaszolva teszek kísérletet arra, hogy alkalmazásának lehetőségeit és módszereit csoportosítsam, s a jelzett korosztály számára a matematika-oktatásban történő lehetőségeit bemutassam.

Ennek okán a matematika fejlesztési feladatait, továbbá a gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve, egy olyan prezentáció készítettem, mely a matematika tanulást segítheti. Az összeadás témakörét játékos formában jelenítettem meg úgy, hogy azt akár egy interaktív táblával támogatott tanórán is fel lehessen használni. Ehhez óravázlat-részleteket mellékeltem. Egy győri általános iskolában került sor a kipróbálásra, így személyes tapasztalataim és gondolataim is megfogalmazásra kerültek munkámban.

Remélem a dolgozatom hozzásegíti a pedagógusokat ahhoz, hogy kipróbálják és használják az interaktív táblát más tantárgyak keretein belül is.

Interaktív táblák alternatívája az oktatásban a WiiMote segítségével

Maródi Ágnes

Andragógia BA III. évfolyam SZTE JGYPK

Vizvári Gergely

Matematika-számítástechnika IV. évfolyam SZTE JGYPK

Konzulensek:

Dr. Csallner András Erik

főiskolai tanár

SZTE JGYPK

Devosa Iván

PhD-doktorandusz oktató

SZTE JGYPK

A magyar közoktatásban 2005-ben jelent meg az interaktív tábla 11 típusa. Az eszköz alkalmazkodott a felnövekvő digitális generáció igényeihez, új, korszerűbb és sokkal komplexebb didaktikai módszerek bevezetését tette lehetővé.

Sok kritika is fogadta őket, hiszen nem mindenki látja meg első pillanatban az előnyeit és nincs mindenki elég információval ellátva az optimális felhasználáshoz, így ezek a meglehetősen drága eszközök javarészt még mindig kihasználatlanok a pedagógusok részéről. Ezek a táblák általában egy „toll” pozícióját, nyomáserőségét figyelve valósítják meg az interakciót és így értelmezve tényleg nem többek a régi krétás, illetve filces tábláknál. Videót vetíteni, képeket nézegetni, szoftvert bemutatni lehet egy projektor segítségével is. Bár ezeket összefoglalva már kényelmesebb munkát valósít meg, mégsem nyújt igazi újdonságot, pedig a háromdimenziós, Interneten zajló, virtuális térben és időben zajló játékokon felnövő diákoknak, komplex összefüggéseket tanuló hallgatóknak igencsak szükségük van az újításra, még nagyobb interaktivításra, és látványra, amelyre ezek a táblák már jelenleg is képesek, de a kétdimenziós megjelenítés jelentős korlátokat szab.

Már 1984-ben a Bell cégnél volt sikeres kísérlet a „MultiTouch” technológiához, azaz a többérintős érzékelőkhöz, melyek már egy-két éve a hétköznapijainkba szivárogtak, nagyrészt az Apple (iTouch, iPhone) és a Microsoft (Surface) cégek által.

Már 2006 karácsonyára megjelent egy egyszerű, de mégis rendkívül innovatív videojáték a Nintendo cég forgalmazásában. Ez a Wii nevű játék egy mozgás és helyzetérzékelővel csempészte be a mozgást nyújtotta szórakozást a tv készülékek elé. A helyzetérzékelője

infravörös vevővel van ellátva, mely egyszerre 4 különböző infravörös forrást tud regisztrálni. John Lee 2007 elején felvetette a „Low Cost Multitouch Table” lehetőségét a Wii játék 15000 Ft-os kontrollere és egy projektor segítségével.

Ezt a könyvtárat felhasználva kívánok egy megfizethető alternatívát bemutatni a „MultiTouch” technológiára, mely számtalan további ötletet is eredményezett az interneten és az oktatás dinamikáján is változtathatna, illetve új elemekkel bővíthetné a pedagógusok didaktikai repertoárját.

AZ E-LEARNING KIALAKULÁSA ÉS HASZNÁLATA NAPJAINKBAN

Handó János László

Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar

Témavezető: Dr. Hassan Elsayed PhD, főiskolai tanár

Az előadásban az elektronikus tanulás (e-learning) modellje kerül bemutatásra.

A pedagógia kialakulásának áttekintését követően egy általános helyzetképet adok arról, hogy hol tart az oktatás Európában és hazánkban. Rávilágítok arra, hogy miképp kapcsolódik a multimédia, a távoktatás és az e-learning fogalma egymáshoz. A Moodle rendszer bemutatása a BMF példáján keresztül.

VTK rendszerek kiépítése, minőségbiztosítás a virtuális tanulók eltérő tanulási stílusát figyelembe véve.

Környezeti Nevelési és Fenntarthatóság-pedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „A” 45-ös terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Varga Attila *tudományos főmunkatárs* (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest)

Tagok: Ádám Ferencné *főiskolai docens* (Kecskeméti Főiskola – Tanítóképző Főiskolai Kar, Kecskemét)
Takács László *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Tóth Tihamér	A tervezett cigándi erdei iskola szakmai programjának természetvédelmi szempontú fejlesztése
9:00 – 9:30	Lonsták Nóra	Nagybörzsönyi fafaragó és famegmunkáló erdei iskola megvalósítása
9:30 – 10:00	Karácsonyi Katalin	Hazánk nemzeti parkjainak szerepe a környezeti attitűd fejlesztésében
10:00 – 10:30	Török Bettina Katalin	Az élmények szerepe a fenntarthatóságra nevelésben
10:30 – 11:00	Szünet	
11:00 – 11:30	Szabados Dóra	Környezettudatosság a tanításban
11:30 – 12:00	Somogyi-Kiss Ágnes	Fenntartható fejlődésre nevelés
12:00 – 12:30	Szabó Adrienn	Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés az osztályfőnökiórák keretében

A tervezett cigándi erdei iskola szakmai programjának természetvédelmi szempontú fejlesztése

Tóth Tihamér

Nyugat-Magyarországi Egyetem

Márföldi Anna

Magyarország észak-keleti részén található egyik tájegység a Bodroglók. A tájegységen belül, Alsó-Bodroglókban található egyetlen egy városa Cigánd. 2004-ben nyerte el városi címét, aminek köszönhetően a kistérségben elindult a népesség növekedés, valamint a gazdasági fellendülést. A térségben élő kistelepülésekről néhányan beköltöztek a városba, mivel a munkalehetőség egyre nehezebb az itt élőknek. A városban, Európai Unió, önkormányzati pénzből, ill. egyéb pályázatok útján nyert anyagi erőforrásokból megkezdődtek az építkezések, valamint az öreg, túlhasznált épületeknek a felújítása. Ennek köszönhető, hogy Cigándon felújításra került a Művelődési Ház, a Rendőrőrs, a Faluház, ill. felépítették a város Szabadidő Centrumát. A városban folyamatos tervek készültek, és készülnek, amelyeknek a megvalósítását már régóta tervbe vették. Ezek közé a tervek, közé tartozik az is, hogy egy erdei iskolát valósítsanak meg.

A dolgozatomban részletes kidolgozásra került a területre vonatkozó lehetőségek, szakmai programok ismertetése. A programok 3, illetve 5 naposak, melyek a gyerekeket a környezettudatosság jegyében nevel, ill. a terület természeti értékeit mutatja, és tanítja meg nekik. A szakmai programok a kistérség több helyszínén zajlik, melynek célja, hogy a térség népi hagyományait bemutassa. A Cigánd-Tiszakarádi Víztorozó 2008. november 14.-én átadásra került. A tervezett erdei iskola egyik fő bemutató állomása, ezért a víztorozó töltésére egy tanösvény készült el, melynek neve: „Tanösvény a Bodroglókról ”

A tanösvény hossza 23,8 km, melyet kerékpárral, ill. gyalog lehet megtenni. A töltésen összesen 10 állomás található, melyek a Bodroglókt, természeti értékeit, Cigándot, kultúráját, és a Víztorozót mutatja be. A tanösvény az erdei iskolásba résztvevő tanulók egy napját képezi, ahol a gyerekek mind az elméleti tudást, mind a gyakorlati tapasztalásokat átélhetik, ill. a terület állattani és növénytani értékeit megismerhetik.

Nagybörzsönyi fafaragó és famegmunkáló erdei iskola megvalósítása

Lonsták Nóra Okleveles faipari-mérnökstanár hallgató

Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető: Márfoldi Anna egyetemi tanársegéd

A Börzsöny Magyarország egyik legszebb, természeti értékekben bővelkedő, gazdag múlttal, rendelkező területe. Faipari mérnökhallgató lévén úgy határoztam, hogy tervezek a Börzsönybe egy olyan erdei iskolai programot, amelynek fő profilját a fafaragás és a famegmunkálás adja, de amiben fontos szerep jut a természet és az erdő szeretetének is.

Az utóbbi időben több nemzetközi és hazai törvény is foglalkozik az egyre súlyosbodó környezeti válsággal. A szakemberek kimondták, hogy a javító munkához meg kell nyerni a felnövekvő generációkat. A környezeti nevelés egy folyamat, amelyben olyan nemzedék nevelkedik fel, amely ismeri legtagabb környezetét is, törődik annak problémáival.

Pedagógiai törvény, hogy nevelő hatása elsősorban annak van, amely személyesen érint minket. A projektmunka egy, a tanulók érdeklődésére, a tanárok és diákok közös tervező és kivitelező tevékenységére építő didaktikai módszer. Ennek egyik megvalósulási formája az erdei iskola. Az erdei iskolai élet mindig lehetőséget ad a tanulók környezethez fűződő értékrendjének, magatartásának alakítására. Időlegesen feloldja az iskola hagyományos tantárgyi rendszerét. A tanítványoknak nem egyszerűen bemutatjuk a környezetet, hanem öntevékeny felfedezésre alkalmas tanulási helyzetekbe hívjuk őket.

Az általam tervezett erdei iskola programját úgy állítottam össze, hogy abban jelentős szerep jusson a tanulás mellett a nevelésnek és a szocializációnak is. A megszokott erdei iskolai programok (erdei séta, tábortűz, élővilág felfedezése, stb.) mellett a tanulók megismerkedhetnek az alapvető famegmunkáló eljárásokkal és szerszámokkal, valamint a rajztechnika és fafaragás alapjaival. Az öt napos program végére mindenki el tud készíteni magának egy kopjafára emlékeztető virágkarót és egy fali díszítőelemet.

A bemutatott erdei iskolának is az a célja, hogy a tanulókat megismertesse az erdővel, az élővilággal, a tájékozódással. Azonban ezek az ismeretek itt nem egyedüli célként jelennek meg. A fő cél, hogy a tanulók közelebb kerüljenek a fához, szívükön viseljék a sorsát, tudják meg, mi mindenre lehet használni a tüzelésen kívül. Szeretnénk megismertetni őket a fa útjával az erdőtől a lakásig.

Környezeti attitűd fejlesztése hazánk nemzeti parkjaiban (Különös tekintettel a Kiskunsági-, Őrségi és Fertő-Hanság Nemzeti Parkok oktatási programjaira)

*Karácsonyi Katalin
biológia-környezettan szak, V. évfolyam
Természettudományi és Informatikai Kar, Élettani, Szervezettani és Idegtudományi Tanszék
Biológiai Szakmódszertani Csoport*

Konzulensek:

Dr. Nagy Lászlóné dr. Antal Erzsébet, egyetemi adjunktus, SZTE-TTK, Szervezettani és Idegtudományi Tanszék - Biológia Szakmódszertani Csoport;

Kiss Gábor, Ph.D. hallgató, ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola, Kutató Tanárok Szövetsége

Hazánk jogrendszere is előírja, hogy a nemzeti parkok feladata az oktatás is. A környezeti nevelésben igen fontos szerepet töltenek be a természetvédelem ezen intézményei. Az elmúlt évek során a pedagógiai végzettségű szakemberek aránya is növekedett a nemzeti parkokban, valamint új, hasznos, a környezeti attitűd fejlesztésében eredményesnek mondható módszereket, programokat dolgoztak ki. A civil szervezetekkel, egyesületekkel szemben előnyt jelent, hogy a természetben közvetlen tapasztalás útján sajátíthatják el a látogatók az új ismereteket. Az aktuális környezeti problémák is bemutatásra kerülhetnek, legtöbb esetben az élménypedagógia módszereinek alkalmazásával. A nemzeti parkok azonban nem csak az iskolán kívüli színterein vesznek részt a diákok környezeti nevelésében.

Vizsgálataim során három hazai nemzeti park oktatási programjait tanulmányoztam: Fertő-Hanság-, Kiskunsági- és az Őrségi Nemzeti Park. Szembetűnő, hogy milyen változatos, lehetőségekben gazdag programokat tudnak nyújtani a nemzeti parkok szakemberei: szakkörök, táborok, erdei iskolák, túravezetések stb. Ezek a programok főként a kisiskolás korosztályt célozzák meg, azonban mára a kisebbek és az idősebbek környezeti nevelésére is legtöbb lehetőség a nemzeti parkokban jellemző.

A három általam vizsgált nemzeti park összehasonlító analízisét végeztem el az elmúlt években a környezeti nevelés témaköre során felmerülő szempontok szerint. Kutatásaim során a résztvevői megfigyelés módszerét alkalmaztam. Egy erdei iskola és egy túravezetés volt alkalmam figyelemmel kísérni. Az eseményeket naplóban rögzítettem, melyeket fotókkal is dokumentáltam. A programok végén kérdőíveket töltöttem ki. Az elemzés során egyszerű statisztikai módszereket használtam, valamint kifejtő kérdések esetén a szöveg szószintű elemzését végeztem, egyes szavak, kifejezések gyakoriságát vizsgálva. A következtetéseim során kis létszámú mintacsoport által kitöltött kérdőívek válaszait tükrözik. Így elmondható,

hogy az eredmények nem reprezentatívek sem a nemzeti parkokra, sem azok oktatási programjaira vonatkozóan.

Vizsgálataim során arra a következtetésre jutottam, hogy a nemzeti park által nyújtott oktatási programok hasznosnak mondhatóak a környezeti attitűd fejlesztése szempontjából. Nagy gondot fordítanak az új ismeretek átadására és azok elsajátításra is. Ezen kívül a gyakorlati alkalmazás sem kerüli el figyelmüket (pl.: fitoterápia).

A diákok motivációja is nő a természetvédelem tekintetében. Valamint a fenntartható fejlődés gondolata is egyre több diákra és felnőttre van hatással.

Az alkalmazott módszerek, kidolgozott programok mind arra utalnak, hogy a nemzeti parkban dolgozó szakemberek, körültekintő munkát végeznek és változatos programokat biztosítanak, megfelelően a környezeti nevelés elvárásainak.

Az élmények szerepe a fenntarthatóságra nevelésben

Szerző: Török Bettina Katalin

ELTE-TÓFK

Témavezető: Vastagné Bauer Zita főiskolai tanársegéd

Rövid összefoglalóban engedje meg, hogy megszólítsam Önt, e dolgozat bíráló olvasóját. Bizonyára Ön már jeles szakértője a környezeti nevelés – fenntarthatóságra nevelés témájának. Dolgozatom írásakor azonban három fő szempontot tartottam szem előtt:

Elsőként azt, hogy a munkámat böngésző, esetleg e témában teljesen járatlan olvasó is megismerhesse a környezeti nevelés és fenntarthatóság alapjait. Ezért törekedtem világos, érthető megfogalmazásra. Dolgozatom szakirodalmi összefoglalója öleli fel a fenntarthatóságra nevelés alapját képező környezeti nevelés fogalmának, történetiségének, célrendszerének, és fenntarthatósággal való kapcsolatának bemutatását. E fejezetben belül olvashat a 6-10 éves gyermekek életkori sajátosságairól, természettudományos nevelésükről; az iskoláról, mint a környezeti nevelés intézményes színteréről, és az élményszerű oktatásról.

Második szempontom azt volt, hogy munkám olvasójának hasznára váljanak a leírtak. Én egy, az élményszerűséget kutató munka kapcsán ezt várnám el. Ezért tüzdelttem dolgozatomat gyakorlati példák sokaságával, melyek írásom második felében, a kutatási eredményekről szóló fejezetben találhatóak.

Harmadik szempontom pedig az volt, hogy megfogalmazásom ne legyen személytelen és tárgyilagos. Utóbbi szempontom mellett szóljon egyrészt az, hogy bár tudományos munkáról van szó, úgy vélem az olvasó jobban befogadja azt az írást, mely az alkotójáról is képet ad. Ezért került a dolgozatba oly sok saját élmény és az „Idézve” fejezet. Másrészt azt gondolom, hogy tanítóként 6-10 éves gyerekekkel kapcsolatos, élményszerűséget vizsgáló téma feldolgozása nem követeli meg az érzelemmentes, tudományos megfogalmazást.

Miért találtam érdekesnek és fontosnak az élményszerűség kutatását a fenntarthatóságra neveléssel összefüggésben? Mert úgy vélem, életünk minősége (környezet, társadalom, gazdaság viszonylatában) attól függ, hogy milyen módon tanulunk meg összhangban élni mindezzel. E tanulás hosszú folyamat, születésünkkel kezdődik és életünk végéig tart. Minden nappal formálódunk. „Tanulásunk akkor a leghatékonyabba, ha élvezzük. Azt élvezzük, ami sok tapasztalatot, sikert, örömet ad nekünk és látjuk jövőbeli hasznosságát. A siker és örömezzet motivál bennünket a további fejlődésre, melyet ezáltal tudatosan irányítunk.” A 6-10 éves korosztály formálódása lenyűgöző, melyben az intézményes nevelésnek nagy felelőssége van. Úgy gondolom, hogy egy érdekes olvasmány előtt áll.

Környezettudatosság a tanításban

*Szerző: Szabados Dóra
ELTE Tanító és Óvónőképző Főiskolai Kar*

Témavezető: Mészárosné Dr. Darvay Sarolta
főiskolai docens

A környezettudatosságra nevelés fontosságát három évvel ezelőtt ismertem fel, amikor az ÖKO-Pack nevű cégnél kezdtem dolgozni. A cég a szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítésével és a lakosság által termelt hulladékok megfelelő kezelésével foglalkozik

Dolgozatom fő témája a környezettudatosság minél hatékonyabb beépítése a gyerekek mindennapjaiba. Ehhez az oktatás nagy segítséget nyújthat számunkra. A környezeti nevelés tanóráinak keretében szükséges lenne a hulladékgazdálkodás témájának hatékonyabb feldolgozására. A környezeti nevelés kultúrára, világképre és életmódra nevelés.

Munkám során egy kérdőíves felmérést is volt alkalmam elvégezni. A vizsgálat eredménye képet ad a gyerek és a felnőtt lakosság hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteiről, a szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos tájékozottságukról, valamint arról, hogy tisztában vannak-e ennek fontosságával, ismerik-e a globális összefüggéseket, mennyire nyitottak a téma iránt és hogy lényegében szelektíven gyűjtik-e a hulladékokat. Több magyarországi város felmérésének eredményeit hasonlítottam össze. A kutatás mintavétele nem tekinthető reprezentatívnak, így az eredmények nem általánosíthatóak, csak tendenciákat mutatnak.

A dolgozat felépítését tekintve a deduktív módszert követi, a környezeti nevelés tudnivalóitól, a közoktatás tartalmi szabályozóin keresztül jut el a vizsgálat lebonyolításáig, értékeléséig, majd a gyakorlatban is megvalósítható tanítási módszerekig. A környezeti nevelésnek egy fontos célt kell maga elé kitűznie, egy egész társadalom szemléletmódját kell megváltoztatnia. Úgy gondolom, hogy ez minden pedagógus közös feladata.

Fenntartható fejlődésre nevelés

Somogyi-Kiss Ágnes

Nyugat-Magyarországi Egyetem

Prof. Dr. Nowinszky László

Egyetemi tanár

Témaválasztásomat az sürgető szemléletváltozás indokolta. A globális felmelegedés, a túlnépesedés, a mértéktelen környezeti károkozás veszélybe sodorja a földön élő fajokat köztük az embert, ezért nemzetközi összefogás keretében a környezetvédelem korát éljük.

Életmódunk akkor fenntartható, ha az energiaforgalom körkörös, mint a természet rendje. Az emberiség jelenleg sokkal több energiát használ, mint amennyit a fenntarthatóság megenged. Nyilvánvaló tehát, hogy a jelenlegi gazdasági fejlődés nem fenntartható.

A fenntartható fejlődés megvalósításához szemléletváltozásra van szükség, ennek egyik leghatékonyabb eszköze az oktatás, nevelés, képzés, de mivel sokat késlekedtünk az időnk lejárt és nem várhatunk újabb évtizedeket, míg egy környezettudatos nemzedék felnő. Olyan hatékony és rendkívüli stratégiára van szükség, mely globális keretekben minden egyes embert a fenntartható élet felelős állampolgárává nevel.

A fenntartható fejlődésre nevelés nagyon röviden szokások, magatartási formák kialakítása a fenntartható fejlődés jegyében. A cél viszont nem csak a közoktatásban résztvevő emberek elérése, hanem minden egyes emberé. Ezért nem elég az oktatási rendszer reformálása, a további eszközök a média és az intézményrendszer is a fenntartható fejlődés értékrendszerét kell, hogy közvetítse. Azonban nem elég a jól informáltság az aktív részvételhez, mert a jó megoldás mindig egy komplex megközelítés, ezért ha eredményesek szeretnénk lenni, a cél elérés érdekében egyetlen út nem lehet kizárólagos megoldás.

Minden úton el kell indulnunk úgy a technikai fejlesztésekben, mint életmódunk megváltoztatásában. Minden ember apró hétköznapi döntései határozzák meg a gazdaság fenntarthatóságát. Mint fogyasztó dönthet a fenntarthatóság mellett. A fenntartható fejlődésre nevelés célja, hogy ezek a döntések valóban a fenntarthatóság érdekeit szolgálják.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés az osztályfőnökiórák keretében

Szabó Adrienn

Nyugat- Magyarországi Egyetem Természettudományi és Műszaki Kar

Témavezető: dr. habil Béres Csilla Ph.D

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés nem csak az iskola feladata. Az iskolán kívül a szülőknek is nagy hangsúlyt kellene fektetniük e nevelésekre. Amelyik családokban van nevelés, ott az iskolának figyelnie kell, hogy helyesek e az otthon elhangzottak. Ezek felismerése az osztályfőnök feladata. Az otthonról hozott negatívumok kijavítása fontos. Az osztályfőnöki órák megtervezése nagy kihívást jelent, mert úgy kell megtervezni, hogy az ismereteket pontosítsuk, az új ismereteket átadjuk, és még az óra sem legyen nagyon kötött. A nagykanizsai Hevesi Sándor Általános Iskolával együttműködve dolgoztam ki az osztályfőnöki munkaközösség segítségével olyan feladatlapokat, amelyek szabadon felhasználhatók az osztályfőnöki órákon. A feladatlapok egészséges és környezettudatos életmódra nevel.

A kipróbált feladatlapokat értékeltettem az osztályfőnökökkel, és a diákokkal egyaránt. Az osztályfőnökök hasznosnak találták, míg a diákoknál felfedezhető volt egy olyan kritika, hogy így az órák kötötté váltak. Azokban az osztályokban volt több negatívum, amely válogatott osztály volt. Nagy meglepődést okozott, hogy abban az osztályban volt a legtöbb pozitívum, ahova tanulási és magatartási zavarokkal küzdő tanulók járnak. Kiemelték pozitívumnak, hogy a feladatlapok megtarthatók, hazavihetők.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés nem csak az osztályfőnök feladata, hanem az egész tantestületé és a szülőké. Együtt, összefogva tudnak hatásosak lenni.

Matematikapedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „A” 31-es terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Iker János *igazgató* (Nyugat-magyarországi Egyetem - Savaria Egyetemi Központ - Pedagógiai Szolgáltató Központ, Szombathely)

Tagok: Dr. Munkácsy Katalin *főiskolai docens* (Eötvös Loránd Tudományegyetem – Természettudományi Kar, Budapest)
Róka Judit *szakvezető tanító* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)
Benedek György *szakvezető tanár, igazgatóhelyettes* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Pocsai Gyöngyi	Tanulási stratégiák fejlesztése a matematika tantárgy keretén belül
9:00 – 9:30	Merkovics Erzsébet	Matematikai társasjáték "Tudom-ám!"
9:30 – 10:00	Kemény Csaba	A sakk hatása a matematikai képességek fejlődésére
10:00 – 10:30	Gosztonyi Katalin	A matematikatörténet felhasználásának lehetőségei a matematikaoktatásban - Egy tábor és a tapasztalatok
10:30 – 11:00	Szünet	
11:00 – 11:30	Karsai Emese	Síkgeometriai fogalmak alakulása kisiskolás korban
11:30 – 12:00	Dancs Mónika	A területfogalom előkészítését és tanítását segítő tevékenységek és munkaformák az általános iskola 5. és 6. osztályaiban
12:00 – 12:30	Zsebe Dániel	Pithagorasz plusz háromszögekkel és négyszögekkel kapcsolatos tételek dinamikus bemutatása
12:30 – 13:00	Buza Viktória	A középszintű matematika érettségi a tanulók és a tanárok szemszögéből

Tanulási stratégiák fejlesztése a matematika tantárgy keretén belül

Pocsai Gyöngyi

Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

Janurikné Lestyán Erzsébet főiskolai tanársegéd

A szerző kutató munkájában a tanulási stratégiák fejlesztésének fontosságát és lehetőségeit mutatja be a 10-12 éves korú gyermekek körében.

Célja az volt, hogy a gyerekek tanulási módszereit felmérje, és az esetleges hibáikat javítsa. A fejlesztő órák során a módszereket feladatok végzésével fejlesztette. A feladat megoldásokból feltérképezhető a gyerekek sajátos tanulási szokása, hatékonysága, motiváltsága.

A kutató a játékos gyakorló órákat, szemléltető módszereket alkalmazta. Figyelemmel kísérte a tanulók figyelmét, memóriáját, logikáját, és egyéni képességét. A tanórák során ezeket az összetevőket vizsgálta, majd kérdőív segítségével felméréseket végzett.

A kérdőívek célja az volt, hogy megismerje a gyermekek tanulási módszereit. A fejlesztés során használt kérdőívek célja, a javított, vagy kialakított tanulási stratégiák felmérése, a tanulási stratégiák elemeinek elmélyítése. Ezzel a módszerrel követte a szerző a tanulóknál kialakult hatékonyságot, mellyel visszaigazolást szerzett a munka eredményességéről.

További célja volt, hogy a tehetséges tanulókat magasabb szintre juttassa, a lassabban haladó tanulókat az életkori sajátosság és az egyéni képesség szintjére emelje. A kutatási eredmények javulást mutatnak a fejlesztett gyermekek körében. A tanulók a fejlesztések után törekedtek a rendszerbe foglalásra, és összefüggések keresésére, már a megértésre épült a tanulásuk. Hasznos volt a tanulástechnika elsajátíttatása, a gyermekek megértették a tanultakat, fel tudták használni a szerzett tapasztalataikat a tanórákon, emellett tudatosan is változtattak tanulási szokásaikon.

A szerző további célkitűzése a tanulók tanulási módjainak nyomon követése, a fejlesztések és mérések folytatása, a tanulási szokások elmélyítése.

Cél, a minél hatékonyabb tanulási stratégiák kialakítása a diákokban, úgy, hogy az élet bármely területén is alkalmazni tudják a szerzett tapasztalatokat, ismereteket.

Matematikai társasjáték

„Tudom-ám!”

Merkovics Erzsébet

Eszterházy Károly Főiskola

Matematikai és Informatikai Intézet

Témavezető: Makó Zita
Eszterházy Károly Főiskola
tanársegéd

Dolgozatomban egy általam készített matematikai társasjátékot mutatok be. Olyan matematikai társasjáték megvalósítására törekedtem, amely örömtelivé teszi a matematikatanulást, csapatmunkára és versenyszellemre nevel, gyakorlatias, hétköznapi számítási módszereket mutat be, logikus gondolkodást segíti, közelebb hozza a gyerekekhez a matematikát. A játék során a tanulóknak különböző témakörből, különböző nehézségű feladatokat kell megoldaniuk, miközben híres matematikusokkal ismerkednek meg. Gondoljunk bele nem csak gyermekként, de felnőttként is szeretünk játszani. Játékokkal a gyerekeket nagyon jól tudjuk motiválni.

Rengeteg egyéb matematikai játékokat lehet megmutatni a gyerekeknek e társasjátékon belül, mint például: memória, sudoku, sakk, logikai játékok, ...

Elkészítettem a játék első digitális változatát is. Nagyon sok lehetőség van a játék továbbfejlesztésére.

A keretprogram fejlesztésekor fő szempont volt az egyszerű használhatóság valamint az átláthatóság, hogy az a felhasználó se riadjon vissza, aki esetleg idegenkedik a számítógépek világától, viszont szeretné az óráit/foglalkozásait/napközit felfrissíteni vagy izgalmasabbá tenni a játék adta lehetőségekkel. Megoldottam főleg tanárok számára, hogy számítógép segítségével könnyen tudjanak témakörökhöz feladatokat készíteni, hogy az állandó mezőkön kívül új mezőket hozhassanak létre. Épp emiatt mindenki által jól ismert fájl formátumokban, mint például a fejtörőket PowerPoint formátumban, a memória kártyákat World dokumentumformátumban, a játékteret az előre elkészített témakörök mellett Adobe Photoshop formátumban tettem elérhetővé. Elérhető továbbá a lemezzről egy 'üres' játéktér is (.psd), amelynek feladat-mezőit minimális Adobe Photoshop ismerettel könnyedén testre szabhatjuk, így szinte végtelen a kombinációs lehetőségünk, tetszőleges új témaköröket, feladatokat tudunk elhelyezni saját játékterünkön (fakultációkra, előkészítőkre, esetleg versenyekre).

A játékot 2007 tavaszán ki is próbáltam, Egerben a 4-es gyakorlóiskolában. Kérdőíves vizsgálat alapján elmondhatom, hogy nagyon sok előnyét vettem észre a játéknak, a tanulók nagyon élvezték, és persze hátrányait is, aminek kiküszöböléseim mai napig fáradozok. Remélem, a játék elnyeri mindenki tetszését és a továbbiakban az oktatás hasznos és elengedhetetlen eszköze lesz.

A sakk hatása a matematikai képességek fejlődésére

Szerző: Kemény Csaba

Intézmény: Szegedi Tudomány Egyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető: Pintér Klára, főiskolai adjunktus

Milyen képességeket fejleszt a sakk? Ezzel a kérdéssel már többen is foglalkoztak, többek között magyar vonatkozásban Duró Zsuzsa. Azzal a szűkebb kérdéssel, hogy milyen hatása van a sakknak a matematikai képességek fejlődésére már kevesebben foglalkoztak. Dolgozatomban ezzel a témával foglalkozok. Olyan feladatokat, játékokat mutatok be, amik köthetők a sakktáblához, de mégis matematika órán is megállják a helyüket, hiszen matematikai tartalmuk is van. A legtöbb feladat olyan iskolákban is nyugodtan használható, ahol nincs kötelező jelleggel sakkóra, hiszen ezekhez a feladatokhoz csak a sakk legalapvetőbb ismerete kell. Ezt pedig pár percben ismertetheti a matematikatanár, ha valaki nem ismerné a sakkot. Vannak olyan feladatok is benne, amik kicsit komolyabb sakktudást igényel, ezért ezeket csak akkor lehet használni, ha minden gyerek rendelkezik a megfelelő sakktudással. Ez a gyakorlat szerint csak akkor valósul meg, ha az iskolában van rendszeres sakkóra. Az egyes fejezeteket a matematika nagyobb egységei szerint bontottam fel, valamint vannak olyan részei is, amelyek igazán érdekessé tehetnek egy matematikaórát. Ilyen például a sakk kialakulása, az érdekes táblaképek vagy akár a sakktáblás játékok. Ezekkel a feladatokkal színesíthetjük, életet vihetünk az órába. Az ilyen órákat minden bizonnyal azok a diákok is szeretni fogják, akik általában nincsenek túl szoros barátságban a matematikával. A főbb matematikai fejezetek: sakk és az algebra; sakk és a geometria; sakk és a gráfelmélet. Az algebrás fejezetben főleg a sakktábla „koordináta-rendszerével” és az ehhez kapcsolódó feladatokkal foglalkozok. A geometriás részben főleg a szimmetriára helyezem a hangsúlyt. Míg a gráfelméletes fejezetben játékosnak tűnő feladatok vannak, – huszárokkal kell haladni a sakktábla meghatározott részein – de komoly matematika áll a háttérben. Összegezve: ez a dolgozat segítséget nyújthat a matematikatanároknak abban, hogy miként lehet színesíteni az órát, de mégis maradjunk a matematika témában.

A matematikatörténet felhasználásának lehetőségei a matematikaoktatásban

Egy nyári tábor és a tapasztalatok

*Szerző: Gosztonyi Katalin
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar*

Témavezető: Dr. Vancsó Ödön, egyetemi adjunktus

Az ICMI (International Commission of the Mathematics Instruction) kutatásainak nyomán 2000-ben jelent meg egy History in Mathematics Education című kiadvány, mely több, mint 400 oldalon keresztül tárgyalja azt a problémát, hogy milyen szerepet játszhat a matematikatörténet a matematikaoktatásban, s elemzi a világ különböző országainak, oktatási rendszereinek tapasztalatait – Franciaországtól Kínáig. Ez a mű – legalábbis a Magyar Országos Közös Katalógus adatbázisa szerint – Magyarország egyetlen könyvtárában sem hozzáférhető. (Nekem egy rövid párizsi tanulmányút során volt alkalmam futólag kézbevenni.) Ez a tény önmagában is arra figyelmeztet, hogy érdemes lenne a történeti szempontnak nagyobb figyelmet szentelni a hazai matematikadidaktikai kutatások során.

Erre meg is lennének az alapjaink: például Péter Rózsa és Rényi Alfréd matematikát népszerűsítő, méltán népszerű munkái, vagy Lakatos Imre Bizonyítások és cáfolatok című műve jó kiindulópontul szolgálhatnak az ilyen jellegű kísérletekhez.

Dolgozatomban saját, matematikatörténet tanításával kapcsolatos tapasztalataimat szeretném ismertetni, melyeket jórészt a budapesti Eötvös József Gimnázium nyári tantáborának keretei közt szereztem, ahol lehetőséget kaptam rá, hogy egy kisebb csoportnak egyhetes foglalkozássorozatot tartsak. A tábor – általam kidolgozott – programjának bemutatásával, illetve ott szerzett tapasztalataim elemzésével igyekszem illusztrálni azt, hogy miben látom a történeti szempontú megközelítés előnyeit, lehetőségeit a matematika tanításában.

Síkgeometriai fogalmak alakulása kisiskolás korban

Karsai Emese

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola

Témavezető: Herendiné dr. Kónya Eszter PhD (főiskolai docens)

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy az alapvető geometriai fogalmak terén milyen ismeretekkel rendelkeznek, milyen tipikus gondolkodási hibákat vétenek a kisiskolás korú tanulók.

Az alábbi témakörökben végeztem felméréseket 4., 5., 6. osztályos tanulókkal:

1. A test, felület, vonal fogalmak megkülönböztetése hétköznapi tárgyakkal összefüggésben.
2. Az egyenes és szakasz fogalmak kapcsolata, az egyenes végtelensége.
3. A pont, metszéspont fogalmak értelmezése, jelölése.
4. Két síkbeli egyenes kölcsönös helyzetének vizsgálata. Párhuzamos, metsző, merőleges egyenesek fogalma. A metsző és merőleges fogalmak kapcsolata.
5. A derékszög fogalma, síkidomok szögeinek viszonyítása a derékszöghöz.

Pályamunkámban a fogalomalkotás folyamatának áttekintése után a felmérések feladatainak elemzésével, a tanulók megoldásaiból nyerhető tapasztalatokkal foglalkozom, utalva a feltárt gondolkodási hibák lehetséges okaira.

A területfogalom előkészítését és tanítását segítő tevékenységek és munkaformák az általános iskola 5. és 6. osztályaiban

Dancs Mónika

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen

Témavezető: Tarsai Margit főiskolai docens

Kulcsszavak: mérés, parkettázás, átdarabolás, terület, geometria

A dolgozat a területfogalom kialakulásának, fejlődésének folyamatáról és meghatározásainak módjairól szól. A feladatok tervezésénél nagy figyelmet fordítottam a mennyiség állandóság szintjének vizsgálatára – melyben Piaget elméletére támaszkodtam. A dolgozatomban két, a fejlesztés szempontjából fontos pedagógiai elméletet ismertettem; a konstruktivizmust és a realiztikus matematikatanítást.

A területmérésnél fontos geometriai fogalmakra támaszkodunk, ezért ezek elméleti hátterét is kifejtettem a dolgozatomban.

A kutatásomat három nagy részre osztottam: előteszt, fejlesztő foglalkozások és utóteszt.

Egy előteszt segítségével vizsgáltuk a gyerekek ismereteinek szintjét a területfogalom témakörében, ellenőriztük a becsléseik valóságértékét.

Az előteszt alapján 7 foglalkozásból álló fejlesztés terveztünk. A tanulókkal rendszeresen elemeztük megoldásaik helyességét, megbeszéltük az előforduló hibákat és javítottuk azokat.

A foglalkozásokon különböző tevékenységeket végeztünk annak érdekében, hogy a kerület és terület fogalma élesebben elkülönüljön egymástól a tanulók fejében. A foglalkozások anyagának tervezésénél a hipotézisekben megfogalmazottakra szorítkoztunk.

- Területeket hasonlítottunk össze átdarabolással, négyzethálón és parkettázásokkal
- Kötelekből téglalapokat, négyzeteket, háromszögeket és hatszögeket alakítottunk ki az udvaron, majd az ezek által meghatározott területet újságpapírokkal fedtük le.

A fejlesztő foglalkozásokon végzett tevékenységek elősegíthetik, hogy a tanulók a későbbi tanulmányaik során a kerület- és területszámításnál ne csak képletekre emlékezzenek, hanem eljárásokban, módszerekben is tudjanak gondolkodni.

- A feladatok megoldásánál egyénileg, párokban vagy kisebb–nagyobb csoportokban dolgoztak a gyerekek. A közös munkával, ahol kicserélhették ismereteiket, megismerhették egymás gondolkodását, a matematikai ismeretek elsajátításán túl a kommunikációs képességüket is fejleszteni kívántuk

A fejlesztés eredményességét egy utóteszt kitöltésének elemzésével vizsgáltuk. Ennek elemzését összevetettük az előteszt néhány feladatával és a hipotézisünkkel.

A tapasztalataink alapján következtetéseket fogalmaztunk meg a további vizsgálatokhoz.

Pithagorasz plusz háromszögekkel és négyszögekkel kapcsolatos tételek dinamikus bemutatása

Zsebe Dániel

Matematika BSC, Eszterházy Károly Főiskola

témavezető: Dr. Habil. Hoffmann Miklós

A dolgozat célja egy olyan weboldal bemutatása és létrejöttének leírása, mely egy kis pluszt vihet a matematikát, geometriát oktató általános iskolai, középiskolai és akár egyetemen, főiskolán tanító tanárok óráiba.

Az informatikai, vagy tágabb értelemben az ICT eszközöknek a nem informatikai tárgyak oktatásába való bevonása ma népszerű és erőteljes tendencia [1], ezt azonban hátráltathatja, vagy megakadályozhatja az oktatók ilyen irányú ismereteinek a hiánya, illetve az adott technológia megismerésének, az adott program megtanulásának időigénye. Ahogyan nem ír minden matektanár tankönyvet (pedig a többség esetleg tudna is), úgy nem fog minden tanár informatikai eszközöket alkalmazni akkor, ha azokon neki kell kifejleszteni a demonstrációs anyagot, még ha erre képes is lenne.

Manapság számos szoftver áll rendelkezésre a matematika órák színesebbé, érthetőbbé tételéhez. Ezek közül a geometriai szerkesztések dinamikus bemutatására tervezett GeoGebra szoftver széles körben ismert, ingyenesen letölthető [2]. A szoftver döntően geometriai irányultságú, bár a matematika számos ágában használható, az oktatás legkülönbözőbb szintjein. Eger különböző szintű iskoláiban szerzett tapasztalataink szerint azonban, ha ismerik is a tanárok, diákok a szoftvert, kevésbé alkalmazzák, hiszen „sok idő megy el a szerkesztéssel”. Hiába tudja tanár és diák, hogy egy feladat diszkussziójában, egy új geometriai probléma elmagyarázásában, megértésében segítségére lenne a szoftver, ehhez számos „munkaórát” kellene a szoftverrel eltölteni, hogy az órán már csak a lényegre koncentrálhassanak. Számos feladatnál maga a szerkesztés is komoly probléma lehet, tehát hiába vannak meg a tanárnak a kellő geometriai, illetve általában jó informatikai ismeretei, a szoftver „rejtelseiben” való járatlansága mégis meggátolja a használatot.

Végül a kellő ismeretek és informatikai körülmények megléte ellenére a tanárok nagy többségének sem ideje, sem energiája ahhoz, hogy ezekre, a szoftverekre megfelelő demonstrációs anyagot fejlesszen ki, a fenti okok miatt pedig végül a programok intenzív használata nem jellemző az iskolákra.

Célunk az volt, hogy ezt az előkészítéssel járó munkát levegyük a tanárok válláról, és egy olyan weboldalt hozzunk létre, ahol geometriai tételek, ismeretek találhatók magyarul, ábrákkal együtt, emellett azonban pluszként egy-egy GeoGebra szerkesztést is mellékeljünk, melyen – a GeoGebra szofver segítségével, de fárasztó előkészítés nélkül – dinamikusan

vizsgálható az adott probléma. Ilyen kísérletek elvétele, szakdolgozati szinten már vannak, de jelenleg csak egy-két szerkesztés érhető el [3], és nyilván minél több ilyen segédanyag készül, annál több az esélye annak, hogy ez a technika és lehetőség valóban bekerül az osztályterembe.

Természetesen a geometria számos területe demonstrálható ilyen módon, teljességre tehát nem törekedhettünk. A weboldalon olyan tételeket gyűjtöttünk össze, melyek érdekességük és újdonságuk lévén is gondolatébresztők lehetnek: háromszögekkel és hozzájuk kapcsolódó négyzetekkel, téglalapokkal kapcsolatos tételeket, melyek jelenleg csak angolul érhetők el, így a koncepció mellett maga a geometriai tartalom - mint a klasszikus Pithagorasz-tétel általánosítása - is érdekes lehet az érdeklődőbb tanárok, diákok számára.

[1] Fehér Péter: Az IKT eszközök iskolai alkalmazásának irányelvei és gyakorlata nemzetközi kitekintésben, *Új Pedagógiai Szemle*, 7-8, 2004

[2] www.geogebra.org

[3] <http://xwing.inf.elte.hu/vzsuzsa/szakdolg/HOG/geometria/Thalesz.html>

A középszintű matematika érettségi a tanulók és a tanárok szemszögéből

Szerző: Buza Viktória

Eszterházy Károly Főiskola, Természettudományi Kar, Matematikai és Informatikai Intézet

Témavezető: Dr. Orosz Gyuláné dr., főiskolai docens

Dr. Liptai Kálmán

Matematikából az új érettségi vizsgát 2005-ben vezették be, így leendő tanárként fontosnak tartjuk, hogy minél szélesebb körben megismerkedjünk az új rendszerrel, valamint hogy felfedezzük, vannak-e olyan eszközök, amelyekkel hatékonyabban lehet felkészíteni a diákokat a nagy megmérettetésre.

A dolgozatban feladatlapos méréssel vizsgáltuk 29, 12. évfolyamos diák érettségi előtti felkészültségét matematikából. Időszerűnek tartottuk, hogy kutatást végezzünk, hiszen kevés a tapasztalat. A feladatlap javítása alatt a megoldások sokszínűségére, a hibák előfordulására és mélységére figyeltünk elsősorban. Célunk volt még a munkalappal, hogy bővítsük a mintapéldák tárházát, amelyet a későbbiekben gyakorlásként is felhasználhatóak.

A feladatok megoldottságának vizsgálata mellett a fiúk – lányok közötti teljesítmény különbséget is megfigyeltük. A szerzett érdemjegyek tükrében megállapítható, hogy a fiúk matematikában nyújtott teljesítménye jobb volt, mint a lányoké.

Vizsgálatok mutattak rá arra is, hogy a matematika tanítása nem kellőképpen eredményes. Motiválatlanok a tanulók, így szükség van olyan hatékony tanári eszközökre, amellyel felkelthetnénk a diákok érdeklődését, és jobban segítenénk a tananyag megértését. A mai személyi számítógépeken már készíthetünk magunk is magas színvonalú írást és grafikát felhasználó interaktív elektronikus segédanyagokat. Fáradtságot nem kímélve egy prezentációt állítottunk össze, amellyel egy konkrét feladat megoldását mutathatjuk be, valamint hasznos információt is közölhetünk a témával kapcsolatban. Az anyag kipróbálásra is került, és sikert hozott, igény lenne a használatukra.

Tanári véleményeket is meghallgattunk, az oktatási segédeszközökkel, valamint a prezentációnkkal kapcsolatban. Mindannyian hallottak már az elektronikus eszközökről, de sajnos egyikük sem használja. Arra a kérdésre, hogy készítenének-e maguknak prezentációkat a tanárok, többségében negatív válasz érkezett, egy tanárt kivéve. Véleményét videó felvételen meg is tekinthetjük.

A dolgozat elérte a célját. Sikertült megismerkedni az új matematika érettségi- rendszerrel, hasznos tapasztalatokat szereztünk a kitöltött feladatlapok segítségével, s sikerült készíteni egy tanári segédeszközt is, amely pozitív visszhangra lelt, s kaput nyitottunk az innovatív lehetőségek felé.

Óvodapedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „A” 15-ös terem

A zsűri tagjai:

- Elnök:** Dr. Lipcsei Imre *dékan, főiskolai tanár* (Szent István Egyetem – Tessedik Sámuel Egyetemi Központ – Pedagógiai Főiskolai Kar, Szarvas)
- Tagok:** Hartl Éva *főiskolai docens* (Nyugat-magyarországi Egyetem – Benedek Elek Pedagógiai Kar, Sopron)
Somogyiné Komora Gabriella *vezető óvónő* (Szivárvány Óvoda, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Maczelka Anett	Képességfejlesztés lehetőségei az óvodában
9:00 – 9:30	Góg Csenge	A megtévesztő viselkedés elemei a tárgyelrejtő játéokban
9:30 – 10:00	Dévai Nikoletta	"Rögtönözne minden gyermek, ha hagynák ..."
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Németh Alíz	Kompetencia alapú kétnyelvűség óvodai csoportokban
11:00 – 11:30	Ráb Tímea	Számítógép-használat óvodáskorban
11:30 – 12:00	Oriskó Kitti – Tölgyes Irén	Tévénézési szokások, reklám, fogyasztás

Képességfejlesztés lehetőségei az óvodában

Maczelka Anett

Szent István Egyetem Pedagógiai Kar

Témavezetők: Dr. Katona Krisztina PhD, intézetigazgató, főiskolai docens

Szabóné Balogh Ágota főiskolai tanársegéd

Korunk egyik nagy problémája a gyermekeink érdektelensége a beszélgetés iránt. A felnövekvő generáció jelentős része, amikor hazamegy, azonnal bekapcsolja a televíziót, a videót, mellőzve az egymással történő interaktivitást. Így csak passzív résztvevői maradnak a kommunikációnak. Ugyanakkor az sem kerülheti el figyelmünket, hogy a digitális kompetencia fejlesztését ma már kiemelkedő célként kell kezelnünk, mint ahogy ezt az Új tudás program is kihangsúlyozza. Tény az is, hogy a kor technikai fejlődését nem zárhatjuk ki, hiszen általa nagy motiváció alakulhat ki, a gyermekek jókedvűen, felszabadultan képesek végrehajtani a kívánt feladatokat, amelyek az igényeikhez, képességeikhez igazodnak.

Feltételezhető, hogy ha az 5-7 éves korosztályt bevonjuk a játékos fejlesztésbe a kulcskompetenciákra alapozóan változatos eszközök segítségével hívásával (anyanyelvi játékok, számítógépes lehetőségek) a gyerekeknek könnyebb lesz az óvoda-iskola közti átmenet, mivel a foglalkozásokkal elősegítjük, hogy a gyerekekben kialakuljon, illetve erősödjön a feladatmegértés, a feladattudat és a feladattartás, s fejlődjön kommunikációs képességük, váljanak nyitottabbá a beszédre.

E szempontokat figyelembe véve a szerző dolgozatában arra vállalkozik, hogy igazolja azt, hogy a kulcskompetenciák közül, ha az anyanyelvi és a digitális kompetenciát céltudatosan fejlesztjük, akkor a részképességek valamennyi területén jól mérhető, pozitív változásokat érhetünk el.

A feltételezés bizonyításaként, a szerző két óvodai csoportban előzetes méréseket végzett, majd fejlesztő programot állított össze, amelyet az egyik csoportban heti rendszerességgel 15 héten keresztül alkalmazott, ezt követően ellenőrző méréseket folytatott mind a fejlesztő, mind a kontrollcsoportban, majd ezek eredményeit vetette össze.

A szerző az elvégzett felmérés és fejlesztés tudatos összeállításával, valamint a gyakorlatban való alkalmazásával a kompetencia alapú nevelési folyamat megvalósítására törekedett.

Az elvégzett mérések eredményei alapján megállapítható, hogy a tudatos fejlesztés – legyen az akármilyen mértékű – pozitív hatással van a gyermeki személyiség fejlődésére.

A megtévesztő viselkedés elemei a tárgyelrejtő játékban

Góg Csenge (NÓK III/1.)

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Békésné Lakatos Margit, főiskolai docens

Rezümé:

Dolgozatomban arra voltam kíváncsi, hogy milyen viselkedési jelei vannak annak a folyamatnak, hogy a kisgyermek bele tudja képzelni magát a másik ember helyébe, mikor képesek a másik szemszögéből látni a dolgokat és ahhoz igazítani saját viselkedésüket. A szakirodalomban metutadatnak nevezett jelenséget a „Melyik kezemben van? egyszerű, tárgyelrejtő játékkal segítségével, kétszemélyes helyzetben vizsgáltam. Ez a játék alkalmas volt annak megfigyelésére, hogy mikor és hogyan jelenik meg a megtévesztő, a másikat „félrevezető” viselkedés.

A vizsgálatot 2–3 éves gyermekekkel végeztem el. Jóllehet a gyermekek valamennyien örömmel vettek részt a közös játékban, ám 3 éves kor előtt nem voltak képesek megérteni a játék lényegét, nem voltak képesek a szempontváltásra. Ebben a korosztályban elsősorban a tárgy birtoklása és az utánzás motiválta viselkedésüket. A viszonylag korlátozott számú adataim szerint, csak a 3. életévüket betöltött gyermekek ismerték fel, hogy játszótársukkal kétféle tudás birtokában lehetnek. Ennek mutatója az volt, hogy nagy igyekezettel próbálták elrejtetni a tárgyat. A játékhelyzethez való igazodás magasabb szintjére, a megtévesztés viselkedéselemeinek összehangolására csak a 4. életévükhöz közeledő gyermekek voltak képesek.

A vizsgálatok megerősítik azt, hogy a viselkedés finomra hangolása, a másik megértése, a szociális tudás – amely nem csak a másik félrevezetése, hanem az empátikus viselkedésnek is az alapja – a gazdagodó szociális tapasztalatokra épülve, fokozatosan alakul ki.

„Rögtönözne minden gyermek, ha hagynák...” Zenei improvizáció az óvodában

*Szerző: Dévai Nikoletta
Intézmény: Károli Gáspár Református Egyetem
Tanítóképző Főiskolai Kar
E-mail cím: attelo1@freemail.hu*

Témavezető neve: Dr. Szarka Júlia főiskolai docens
Intézménye: ELTE TÓFK

A kutatásom központi témája az óvodai zenei improvizáció, mely kapcsán arra keresem a választ, hogy mennyire ismerik az óvodapedagógusok e fogalom lényegét, felismerik-e ennek zenepedagógiai jelentőségét, engedik-e a gyermekeknek azt, hogy improvizáljanak.

A dolgozatom első felében szakirodalmak segítségével kutattam fel az improvizáció jelentést, a zene kommunikációs jelentőségét, hatását az emberi szervezetre, közérzetünkre.

Ezután feltártam a zene óvodapedagógiai szerepét, és fontosságát a magyar zenepedagógia kitűnő alakjainak alapján. (Kodály Zoltán, Forrai Katalin...)

A dolgozatom második felében a kutatásomat fejtettem ki bővebben.

Az ismert feltáró módszerek közül a következőket alkalmaztam: a megfigyelés és a szóbeli kikérdezés módszere, az írásbeli kikérdezés módszere (kérdőív).

A kvantitatív kutatáshoz elsősorban az írásos kikérdezés eszközeiből a kérdőíves felmérés látszott célszerűnek, de az adatok a kvalitatív elemzés lehetőségeihez is hozzájárultak.

A kérdőív nyílt kérdéseiben az óvodapedagógusoknak lehetőségük volt arra, hogy bővebben, akár több mondatban is leírják véleményüket egy-egy kérdéssel kapcsolatban. Az értékelés során kapott kvalitatív adatokat összegeztem, és kérdésenként grafikonokkal és táblázatokkal szemléltettem.

A kérdőív első felében arra voltam kíváncsi, hogyan definiálják az óvodapedagógusok az improvizáció fogalmát

A kérdőív másik részében az óvodapedagógusok módszertani ismereteire és személyes tapasztalataikra voltam kíváncsi.

Konklúzióként a kérdőívek elemzése végén arra a megállapításra jutottam, hogy az óvónők felelőssége az, hogy észrevegyék a spontán helyzeteket, gyermeki megnyilvánulásokat, és ezeket ne gátolják, hanem mindezeket segítsék, és tovább fejlesszék.

Kompetencia alapú kétnyelvűség óvodai csoportokban

*Németh Alíz I. évf. óvodapedagógus hallgató
Nyugat-magyarországi Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar*

Témavezető: Tárnok Péter főiskolai docens

Dolgozatom témájának az óvodai csoportokban egyre inkább tetten érhető kétnyelvűség egyik formáját, a kompetencia alapú kétnyelvűséget választottam.

Ezen belül többek között elsősorban azt kutattam, hogy van-e valós társadalmi igény az óvodai kétnyelvűségre, hogyan hat a kompetencia alapú kétnyelvűség a gyermekek fejlődésére. Közvetlen megfigyelésekkel, személyes interjúk segítségével igyekeztem feltárni, hogy a hazánkban már az 1950-es évek óta folyó német nemzetiségi kétnyelvűség óvodai csoportokban használt módszertani alapjai egyezők lehetnek-e az idegen nyelvű (angol-német) óvodai csoportok nyelvelsajátítása módszertani alapjaival. Vizsgáltam azt is, hogy szükség van-e valóban szakképzett, a nyelvet és a korai kétnyelvűség módszertanát is ismerő óvodapedagógusokra az óvodai nyelvelsajátítási folyamatban.

Hipotéziseim, hogy a társadalmi igény a korai kisgyermekkori kétnyelvűség irányában egyre nagyobb, különösen a választhatóság, a kompetencia alapú kétnyelvűség a gyermekek nyelvi fejlődésére az óvodai csoportokban inkább pozitívan hat, a két módszertanban (idegen nyelvi – német nemzetiségi) nincsenek nagy eltérések, de természetesen a nemzetiségi óvodai gyermekcsoportokban folyó kétnyelvűség módszertani munka kiegészül mindenütt a nemzetiségi hagyományörzés, a nemzetiségi (gyermek)irodalom, nemzetiségi közművelődés feladataival. Az összegzett közel 100 kérdőívből is úgy tűnik, hogy a szülők fontosnak tartják a kétnyelvűség területén is szakképzett óvodapedagógusok jelenlétét.

Összesen négy különféle angol és négy német nemzetiségi óvodai csoportban végeztem országosan a helyszínen kutatásokat, de más óvodákból is kértem és kaptam kitöltött kérdőíveket, valamint igen sok személyes interjút készítettem óvodapedagógusokkal, szülőkkel, oktatókkal, hallgatókkal. Tájékozódtam a nemzetközi Európai Unió gyakorlat felől is. Az eredmények azt is mutatják, hogy az óvodák egyre nagyobb számban tartanak igényt a kétnyelvűségben jártas szakemberekre. A pályamű a különféle óvodai nevelési programokba ágyazott idegen nyelvű nyelvelsajátítási folyamatok bemutatásával sokoldalú áttekintést biztosít a téma iránt érdeklődőknek a jelenlegi óvodai kompetencia alapú kétnyelvűség módszertani kérdésekről, a szülői, óvodapedagógusi oktatói és hallgatói véleményekről.

Számítógép-használat óvodáskorban

Ráb Tímea

Debreceni Egyetem, Tudományegyetemi Karok

Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

Témavezető: Dr. Bakó Mária (főiskolai adjunktus)

Dolgozatunkban a szülők véleményét vizsgáltuk óvodáskorú gyerekeik számítógép-használatával kapcsolatban. Ennek tanulmányozására 164 kérdőívet dolgoztunk fel. Hipotézisünk az volt, hogy a szülők iskolai végzettségtől függetlenül – ugyan fenntartásokkal – elfogadják a számítógép használatát az óvodáskori képesség és készségfejlesztésben.

Elméleti megalapozásunk Balacheff és Papert elméleteire támaszkodik. A dolgozatban először ismertetjük a számítógépek óvodai alkalmazására történt külföldi próbálkozásokat és a Brunszvik Teréz programot. A dolgozat következő részében a felmérés eredményeit ismertetjük, melyhez a statisztikákat az Excel és az SPSS programok segítségével készítettük el. A kérdőív elsősorban a szülők attitűdjét mérte a számítógépekkel kapcsolatban, s minden ilyen típusú kérdésre 1-7-ig terjedő Likert skálán kellett a szülőknek választ adniuk. A kérdőív ezen felül kiegészítő információkat gyűjtött a szülők végzettségéről, amivel azt mértük, hogy az iskolai végzettség befolyással van-e a szülők attitűdjére. Kíváncsiak voltunk még a családok számítógépes kultúrájára, valamint az óvodáskori számítógép használat általános megítélésére. Az eredmények azt mutatják, hogy az információs társadalom gyors fejlődése valójában elkerülhetetlenné teszi a számítógép-használatot, a felmérésben résztvevő szülők közel 90%-a használ rendszeresen számítógépet. Azt is megállapítottuk, hogy a számítógépet használó szülők jártasabbak a gyerekek által használható számítógépes játékokban de a tájékozottságuk nekik is hiányos. A felmérésből az is kiderül, hogy a szülők kétharmadának gyereke játszik számítógépes játékokkal. A szülők attitűdvizsgálata azt mutatta, hogy annak ellenére, hogy a szülők 41%-a azt tartja, hogy a számítógépes képességfejlesztő játékok megbízható eszközei a gyerekek képzésének, abban már nem értenek egyet, hogy ez nem nélkülözhetetlen otthon, illetve az óvodában. Végeredményben megállapítottuk, hogy a szülők többsége fenntartásokkal ugyan, de támogatja az óvodai számítógép használatot iskolai végzettségre, vagy előzetes számítógépes tapasztalatra való tekintet nélkül.

Tévénézési szokások, reklám, fogyasztás

Oriskó Kitti – Tölgyes Irén

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Ádám Ferencné, főiskolai docens

Dolgozatunk a tévénézési szokások, a reklámok, és a fogyasztás témáját öleli át. Az óvodai gyakorlatainkon valamint családon belül is megfigyelhető az a változás, amely az egyre nagyobb teret hódító és milliók életére kiható elektromos médiának köszönhető. Ezért gondoltuk úgy, hogy érdemes ezzel a témával foglalkozni, hiszen ez mindenkit személyesen érint.

Megfigyeltük a szülők olvasási szokásait (mennyit olvasnak gyermekeiknek, illetve szabadidejükben stb.), hogy a gyermekek hogyan oldják fel a feszültségeket a mese által; a család tévénézési szokásait, a reklámokat és az ezzel összefüggő fogyasztást. Olyan neves tudósok anyagait használtuk fel, mint Meltzoff, Atkinson, Bandura, Eron stb., akik ebben a témában végeztek eredményes kutatásokat.

Pályamunkánk készítése során lényegesnek tartottuk, hogy saját tapasztalatokat is szerezzünk e témában. Ezáltal olyan vizsgálati módszert választottunk, amely lehetővé tette a gyermekekkel való személyes találkozást. Kérdőíveket állítottunk össze a szülők és a gyermekük részére, hogy minél pontosabb választ kapjunk a kérdéseinkre. Ezeknek a részletes elemzése megtalálható a dolgozatunkban.

A következő témákat dolgoztuk fel:

1. Olvasási szokások, a mese világa
2. A média szocializációs hatása
3. Agresszivitás és a televízió kölcsönhatása
4. Viselkedésformák elsajátítása a televízió által
5. Hazai tévés gyermekműsorok
6. Reklám és annak hatásai, a reklám é a befolyásolás stb.

Minél több oldalról próbáltuk megközelíteni a témát, eközben feltárni a televíziózás pozitív, illetve negatív hatásait. Azonban nem szándékoztunk állást foglalni egyik oldalon sem.

Projektpedagógiai Tagozat

Április 9.

Helyszín: „C” nagyelőadó

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Poór Zoltán *egyetemi docens* (Pannon Egyetem – Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Veszprém)

Tagok: Dr. Gálfi Márta *főiskolai tanár* (Szegedi Tudományegyetem – Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged)
Horváth Katalin *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Bakos Bettina Kitti – Kovács Éva – Végh Dorottya	A láthatatlan létező
9:00 – 9:30	Tihanyi Lajos	Nézz fel a csillagokra! - pedagógiai projekt
9:30 – 10:00	Molnár Tímea – Nagy Ágnes	Nélkülük nem élhetünk: víz és tűz ...
10:00 – 10:30	Szünet	
10:30 – 11:00	Kőrösi Éva – Szalai Renáta – Szénási Rita Aranka	Csepp vagyok és óceán - A víz témakör feldolgozása projektekkel kisgyermekkorban
11:00 – 11:30	Szalay Veronika	A projekt módszer alkalmazása az alsó tagozatos angol nyelv oktatásában

A láthatatlan létező

Bakos Bettina Kitti – Kovács Éva – Végh Dorottya
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Hári József, főiskolai docens

Projektünk témája, ahogy azt a címe is mutatja a levegő. Azért választottuk ezt a témát dolgozatunk elkészítéséhez, mert a levegő az egyik legfontosabb elemi része életünknek. Levegő nélkül nem lenne élet a földön, így fontosnak tartjuk, már óvodás korban megismertetni a gyermekeket ezzel a láthatatlan létezővel. Hiszen a gyermekek ugyanúgy, mint mi felnőttek nem látják, csak érzékelik a levegő létezését. Minden egyes lélegzetünkkel levegő jut a szervezetünkbe, mely oxigénnel táplálja testünket. Úgy gondoltuk mivel a levegő megfoghatatlan, ezért projektpedagógiai módszerrel, különböző kísérletekkel, mesékkel, versekkel, anyanyelvi játékokkal próbáljuk megismertetni a gyerekeket a levegővel. Szeretnénk felhívni a figyelmüket, hogy bár nem látják, folyamatosan körülvesz bennünket, hiszen ez az élet feltétele.

Projektünk céljának tekintjük az óvodás korosztály megismertetését, ismereteinek bővítését a levegővel és a hozzá kapcsolódó számtalan egyéb dologgal. Hiszen a levegő szerepe már beépült a mindennapjaikba, ám mi arra törekszünk, hogy a külső környezet megismerése által, a gyerekek megismerjék a levegőt, mint anyagot. Annak szerepét, létezését a mindennapokban. A projektben összeállított mindennapi tevékenységek során szeretnénk a levegő tényleges bizonyítását feltárni. Különböző kísérleteket, a „levegő élővilágának” kis szeletét, valamint levegővel kapcsolatos eszközöket szeretnénk elkészíteni a gyerekekkel egy terepasztal formájában.

A projektünket 10 napos foglalkozásokra terveztük, ebből 5 napot valósítottunk meg óvodai kereteken belül. A foglalkozásokat a Nagykőrösi 3. számú óvoda nagycsoportos gyermekeire építettük fel. A projektünk során kettős hipotézissel dolgoztunk.

Az **első** hipotézisünk szerint, az óvodás korú gyermekek körében ismeretlen anyag a levegő. Ezt szerettük volna az egy hét alatt bizonyítani vagy elvetni.

A **második** hipotézisünk, mely alapján kérdőíves kutatást végeztünk, a projektpedagógia ismertségére és alkalmazására irányul.

A dolgozatunkban helyet kapott még: a projektpedagógia ismertetése - történeti háttere, az óvodai környezetei nevelés sajátosságai, a kutatásunk kiértékelése, a projekthét bemutatása, napi jegyzetek óvodai tapasztalatainkról – a projekt megvalósulásáról, majd a végén megjelenik értékelésünk az egész dolgozattal kapcsolatban.

Nézz fel a csillagokra! – pedagógiai projekt

Tihanyi Lajos

Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Témavezető neve: Farkas András

Beosztása: adjunktus

A dolgozat témája a projektpedagógia. A bevezető fejezeteiben a téma elméleti hátterét foglalom össze, a módszer gyakorlati alkalmazását pedig egy projekthét leírásán keresztül szemléltetem. A projektmódszerrel még csak most ismerkedők számára hasznos lehet a rövid elméleti összefoglalás, a hivatkozott szakirodalmak pedig jó kiindulópontot jelentenek a téma alaposabb megismeréséhez.

Munkámban egy általam tervezett projekt – a „Nézz fel a csillagokra!” – tervét mutatom be, melyet nemcsak a kezdő, hanem a gyakorló pedagógusok is a saját igényeihez alakítva használhatnak fel.

A dolgozatban leírt foglalkozás során egy 11.-es osztály tanulói egy héten át egy a csillagászat témakörén alapuló tudományos magazint készítenek el, így reflektálva a Csillagászat évére. A foglalkozás során egy virtuális szerkesztőség szerepeit, és feladatait vállalják magukra, így egy összetett csoportszervezési formában dolgozva, differenciált munkát végezve hozzák létre a projektjellegű tevékenység céljaként elképzelt magazint.

A foglalkozás igyekszik megfelelni a korszerű közoktatási elképzeléseknek, és a 2007-es NAT-ban megfogalmazott irányelveknek. Megtervezése során kiemelt figyelmet kapott a kulcskompetenciák, különösen a digitális kompetencia fejlesztése, valamint a kiemelt fejlesztési feladatok is előtérbe kerültek.

A csillagászat témakörében önállóan kutatást végző tanulók számos kötelező tananyagegységet multi- és interdiszciplináris megközelítésben ismerhetnek meg. Gyakorlatorientált munkájuk során számos, az életben, a felnőttlét szerepeiben is hasznos ismeretet, készséget sajátítanak el, és gyakorolnak.

„Nélkülük nem élhetünk: víz és tűz...”

Molnár Tímea – Nagy Ágnes

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Kuti István, főiskolai docens

Dolgozatunkat a víz és tűz témája köré építettük fel és projekt módszer segítségével dolgoztuk fel. Azért választottuk dolgozatunk ezt a témát, mert gyakorlataink során azt tapasztaltuk, hogy a mindennapi óvodai tevékenységek során, igen kevés időt fordítanak az óvónők a víz témakörének feldolgozására. A hagyományos óvodákban a mindennapi gondozási tevékenységek során igaz felhívják a figyelmet a víz tartalékos használatának fontosságára, de ezen kívül kevés az olyan egyéb tevékenység, ahol sor kerül a víz témájának feldolgozására.

Az óvodás gyerekek nap, mint nap találkoznak a vízzel. Azt is látják, megfigyelik, hogy a felnőttek hogyan és mire használják a vizet. Sajnos a legtöbb esetben azonban csak azt látják, ahogy a felnőttek pazarolják ezt a „kincset”, kevés az olyan család, ahol pozitív példát látnának. A víz ellenpólusaként a tűzzel is foglalkozunk. Felhívjuk a figyelmet, hogy nem kell félni tőle, azonban nagyon óvatosan kell bánni vele. A gyerekek az óvodában csak a gyertyagyújtások alkalmával találkoznak a tűzzel, van, aki fél tőle, van, aki gyönyörködik benne. Célunk az volt, hogy a hagyományos szokásoktól eltérően, projekt módszer segítségével egy olyan három hetes programot állítsunk össze nekik, amely túl mutat a napi gondozási tevékenységek során felmerülő víztakarékossági és tűzvédelmi nevelési célokon. Szeretnénk megismertetni velük a víz élettani hatásait, a vízpartok élővilágát, halmazállapot változásokat, víz körforgását. A tűz negatív és pozitív következményeit.

Ennek a projektnek a megvalósítása komoly kihívást jelentett számunkra, igaz hogy a projektből ténylegesen csak két napot tudtunk megvalósítani, mégis legfontosabb feladatunknak azt tartjuk, hogy a pozitív irányba formáljuk a magatartási attitűdjüket a vízzel és a tűzzel kapcsolatban és hogy negatív érzéseiket, gondolataikat a háttérbe tudjuk szorítani. Dolgozatunk címben található hármas pontozás arra utal, hogy az általunk feldolgozott témákon kívül még vannak olyan feltételek, amelyek nélkül nem élhetünk, mint például a levegő. Azonban úgy gondoljuk, hogy a további témák feldolgozása már újabb projektek alapjául szolgálhat.

CSEPP VAGYOK ÉS ÓCEÁN

A víz témakör feldolgozása projektekkel kisgyermekkorban

Kőrösi Éva - Szalai Renáta - Szénási Rita Aranka

Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Lesku Katalin, főiskolai tanársegéd

Pályamunkánkban a víz témakört dolgozzuk fel projektmódszer alkalmazásával az óvodás és a 4. osztályos gyermekek számára. Ez a dolgozat két másik elkészült munkánk összegzése, összehasonlítása. Az előző két dolgozatunk címe: „CSEPP VAGYOK ÉS ÓCEÁN!” - A „Víz” témakör feldolgozása projektekkel az óvodában; és „CSEPP VAGYOK ÉS ÓCEÁN!” - A „Víz” témakör feldolgozása projektekkel 4. osztályban.

Témaválasztásunk oka, hogy a víz egyik alapvető eleme világunknak, ezért lényeges, hogy a gyermekek megtapasztalják hogy a víz minden élőlény számára szükséges és hasznos, valamint tisztában legyenek veszélyeivel és veszélyeztetettségével.

A téma feldolgozása, a megvalósítás projektmunka során történik. A projektorientált-tevékenység során a gyerekekkel együttműködve megélhetjük a közös felfedezés örömét. A projekt-folyamatban több készség aktivizálására kerül sor. Csoportos, nyugodt légkörben történik a tevékenység, amelyben a gyermekek úgymond játékosan, élvezettel sajátítják el az ismereteket, nem direkt módon történik a tanulás. Fejlődik közösségi érzésük, összetartó, szoros kapcsolat alakul ki közöttük. A tevékenységhez és a végső produktum elkészítéséhez önállóságot biztosítunk a számukra.

A dolgozat bevezetésében a környezeti nevelés fontosságával, elemeivel és a projektorientált-tevékenység általános tudnivalóival foglalkozunk. Ezután az iskolában és az óvodában alkalmazható projekt-tevékenység jellegét, és sajátosságait ismertetjük. A témát az ONAP-ban, és a NAT-ban megfogalmazott követelményekkel is vizsgáljuk. Mind az iskolára (10 nap), mind az óvodára (15 nap) készítettünk egy-egy projekt-tervet, amelyben a vízzel kapcsolatos tevékenységeket napokra osztottuk. Az itt szerzett tapasztalatainkról és a levont következtetéseinkről is beszámolunk. Az óvónőkkel és a gyermekekkel kapcsolatos hipotéziseinket a gyakorlati megvalósítás során és kérdőív segítségével támasztjuk alá. A két területen szerzett tapasztalataink összehasonlításával zártuk dolgozatunkat.

Munkánk célja egyrészt, hogy feltárjuk az óvodában és az iskolában a víz témakör projektekkel történő feldolgozásának azonosságait, különbségeit. Másrészt szeretnénk volna egy komplex segédanyagot készíteni, amellyel mindenki számára érthetőbbé válik ennek az újfajta pedagógiai módszernek az alkalmazása az említett területeken.

A projektmódszer alkalmazása az alsó tagozatos angol nyelv oktatásában

Szalay Veronika

Természettudományi és Műszaki Kar

Nyugat-magyarországi Egyetem

Savaria Egyetemi Központ

Témavezető: Farkas András

adjunktus

Dolgozatom témájának a projektoktatást választottam. Munkám röviden feltárja a projektpedagógia történetét, s annak gyakorlati alkalmazására tesz kísérletet. A gyakorlatban megvalósított projekthét szakmai szempontból inkább projektjellegűnek nevezhető, alkalmazva a projektpedagógia módszertanát.

A projekt módszer alkalmazása lehetőséget ad a tantárgyak integrációjára és a NAT által alapfeladatként meghatározott kulcskompetenciák fejlesztését.

Munkámban röviden bemutatom a módszer történeti háttérét, időszerűségét.

Me and my pet (Én és a kisállatom) című projektem célja a tanulók angol szókincsének fejlesztése, informatikai ismereteik bővítése. Öt ismeretterületet kapcsoltam össze – környezetismeret, angol, informatika, vizuális kultúra, magyar nyelv és irodalom. Munkámban szerepel az adott projekt terve, annak megvalósítása, módszertani háttere, valamint értékelése.

Az összegzés című fejezetben igyekszem összefoglalni a projektmódszer korszerűségét igazoló kritériumokat, amelyek alkalmassá teszik arra, hogy a tanítványainkat felkészítse az egész életen át tartó tanulásra.

„A projekt több tanórát felölelő komplex foglalkozásai megbontják a hagyományos tanórai struktúrát, ami a szervezés szempontjából is talpraesettséget igényel a tanároktól, ugyanakkor megéri a fáradságot, hiszen a tanulóknak igazi élményben lehet részük” (Pompor és Szabari)
Én megtapasztaltam a leírtakat. A dolgozatom mellékletében szereplő képek igazolják a közösen átélt munka örömét, sikerét.

Tananyag-fejlesztési és -elemzési Tagozat

Április 9.

Helyszín: „B” 67-es terem

A zsűri tagjai:

Elnök: Dr. Nyéki Lajos *egyetemi docens* (Széchenyi István Egyetem – Műszaki Tudományi Kar, Győr)

Tagok: Dr. Karlovitz János Tibor *egyetemi docens* (Miskolci Egyetem – Bölcsészettudományi Kar, Miskolc)
Dr. Nádasi András *egyetemi docens* (Eszterházy Károly Főiskola – Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar, Eger)
Szauer Ágoston *szakvezető tanár* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely)

Időpont	Szerző	Pályamű címe
8:30 – 9:00	Engi Georgina	Tankönyv, korszellem, szöveginterpretáció a vajdasági magyartanításban
9:00 – 9:30	Kovács Zsófia	Az ókori Egyiptom világa - Oktatási programcsomag
9:30 – 10:00	Halmai Gábor	Interaktív multimédiás tananyag készítése a vetületi ábrázoláshoz
10:00 – 10:30	Kiss Gergely	Esettanulmány a "Belvárosi séta Gyulán" című multimédiás alkalmazás fejlesztésének folyamatáról, a kezdetektől a kiadásig
10:30 – 11:00	Szünet	
11:00 – 11:30	Kádár Kinga Mária	A Sulinet Digitális Tudásbázis biológia anyagainak elemzése szakmai és szakmódszertani szempontok alapján
11:30 – 12:00	Tímár Sára	Calibrate – egy európai tananyag-portál bevezetésének első tapasztalatai
12:00 – 12:30	Hodoli Tamás József – Novinics Ferenc László – Trunk Attila	eXperiment digitális tananyag

Tankönyv, korszellem, szöveginterpretáció a vajdasági magyartanításban

Szerző: Engi Georgina, IV. évfolyam

*Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék*

Témavezetők: Dr. Hózsá Éva, egyetemi rendkívüli tanár, Horváth Futó Hargita magiszter, tanársegéd

Jelen munkám alapját egy előző kutatásom képezte, amelyben a II. világháború utáni ludasi oktatást és kultúréletet mutattam be. Kutatásaim során feltűnt az akkori és a mai vajdasági irodalom- és nyelvtankönyvek közötti nagyarányú különbség, ezért úgy döntöttem, hogy bővebben elemzem ezt a problémakört. Két – ideológiai szempontból is – eltérő korszak tankönyveit hasonlítottam össze, az 1950–1960 között és a 2000-től napjainkig használatban levő tankönyveket. Különösen kiemelhetők a vajdasági/szerbiai Tankönyvkiadó Intézet által az elmúlt három évben megjelentetett magyar, azaz anyanyelvi nyelvtankönyvek. Kitértem a hasonlóságokra, a különbségekre, és egy kérdőív segítségével felmérést végeztem azzal kapcsolatban, hogy a mai tanítók, valamint a magyar szakos tanárok hogyan értékelik az említett könyveket. A következő kérdésekre kerestem lehetséges válaszokat: Mi a véleményük a megreformált tankönyvekről?; Mennyire tartja jó ötletnek, hogy a tanító/tanár választhatja meg azt a tankönyvet, amelyből tanít?; Mennyire tartja alkalmasnak az Ön által használt nyelvtankönyveket, illetve irodalomkönyveket? Mindezek alapján képet kaptam arról, hogy milyen mértékben javult a tankönyvkiadás, illetve hogy az újak kielégítik-e az igényeket. Nem kerülhettem el a technika fejlődésének, illetve használati lehetőségeinek érintőleges vázolását sem. Ezzel kapcsolatban is érdekelt a tanítók/tanárok véleménye. Dolgozatomban nyolcvanhárom Vajdaságban kitöltött kérdőív eredményét közlöm. Az eredményekből azt tapasztalhatjuk, hogy a tankönyvkiadás terén az utóbbi másfél évtizedben, de főképp az utolsó néhány évben jelentős változások történtek, a tankönyvek minőségesebbé váltak, a szabadabb tankönyvválasztás generálta konkurencia miatt pedig várhatóan további javulásra számíthatunk. Az említett változások első lépések, amelyek csak gyökeres tantervfejlesztés következtében nyilváníthatók érdemleges változásnak.

Kulcsszavak: anyanyelvi tankönyvek, titói oktatáspolitikai, a technika használata, fejlődés, ideológia, használatban levő tankönyvek, tantervi dilemmák

AZ ÓKORI EGYIPTOM VILÁGA – OKTATÁSI PROGRAMCSOMAG

Szerző: Kovács Zsófia

Intézmény neve: Pécsi Tudományegyetem – Bölcsészettudományi Kar

Témavezető: Dr. Bárdossy Ildikó
egyetemi docens

Az ókori Egyiptom világa című oktatási programcsomag tulajdonképpen egy tizenkét alkalomra tervezett szakköri foglalkozássorozat munkaterve, mely élményalapú tanulást kíván biztosítani a középfokú közoktatási intézmények tanulóinak és pedagógusainak egyaránt. Legfőbb célkitűzése három pilléren nyugszik: a tanulók érdeklődésének felkeltése a téma iránt, a hatékony önálló tanulás elősegítése, illetve a más kultúrák megértésének deklarált és rejtett ösztönzése. Egy-egy foglalkozás 1,5-2 órás időtartamot ölel fel, mely a minél teljesebb, konstruktív megvalósítás végett szükséges. A dokumentum tartalmi felépítése tematikus rendet követ, a legtöbb altéma feldolgozása pedig lehetővé teszi, hogy a pedagógus, illetve a tanulók több alternatíva közül válasszanak. A tizenkét szakköri foglalkozás során tehát lehetőség nyílik – többek közt – az ókori Egyiptom történelmi, vallási és gyermekszemléleti sajátosságainak személyre szabott felfedezésére. A tanulói aktivitás hangsúlyozása ugyanakkor lehetővé teszi az együttműködő készség, a kritikai gondolkodás, a konstruktív szövegalkotás, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség hatékony fejlesztését. E produktum a középiskola és gimnázium 9-12. évfolyamának szól; nem szűkül le csupán egyetlen évfolyamra. Az oktatási programcsomag tartalmi felépítése, módszertani változatossága lehetővé teszi, hogy a 14-18 éves korosztály tagjai a szakköri foglalkozások alkalmával, érdeklődésüknek megfelelően szerezzenek alaposabb ismereteket az ókori Egyiptom világáról.

A dokumentum tartalmi elemei tanórán és iskolán kívül, tehát a szakköri foglalkozások és a hozzá kapcsolódó otthoni (egyéni és csoportos) feladatok, kirándulások során bontakoznak ki. Műfaját tekintve éppen ezért a C-típusú oktatási programcsomagok közé sorolandó.

A mű egyfajta irányítúként kíván a pedagógusok segítségére lenni egy tanórán kívüli nevelő-oktató tevékenység megszervezésében.

Interaktív multimédiás tananyag készítése a vetületi ábrázoláshoz

*A dolgozat szerzőjének neve: Halmai Gábor
Intézmény megnevezése: Széchenyi István Egyetem, Győr*

Témavezető tanár neve: Kovács Miklós

A tudományos diákköri dolgozat célja multimédiával támogatott tananyag létrehozása a középiskolai tanulók és tanárok számára.

A multimédiás tananyag elkészítését a középiskolai tapasztalat motiválta: a tanároknak a műszaki ábrázolás tanítása során sok problémát okoz a szemléltetés. A tankönyvek, munkafüzetek tartalmaznak ugyan térhatású ábrákat, de a tanulóknak nincs lehetőségük arra, hogy a rajzolando testeket több nézeti irányból is megszemléljék.

A rendelkezésre álló tanórák száma általában kevés arra, hogy ott a tanulók megszerezzék a szükséges jártasságot a rajzkészítés területén, így a tanulás során az otthoni munkának is fontos szerep jut. Az önálló munka azonban sokszor unalmas, és nem adott az önellenőrzés lehetősége.

A multimédiás tananyag az említett problémákra kínál megoldást. Felhasználhatják a tanárok az órai munka során, projektorral kivetítve az interaktív ábrákat, amelyeket előre definiált nézeti irányokba, vagy tetszőleges helyzetbe forgathatnak. A térhatású ábrák alkalmasak ellenőrző feladatként történő felhasználásra is. A tananyag digitális táblán is eredményesen használható.

A tanulók a tananyagban flash-alapú animációkkal lépésenként nyomon követhetik a vetületek keletkezését, az animációkat tetszőleges helyen megállíthatják, visszajátszhatják. Az önálló rajzolásra szánt testeket a rajzolando nézeti képeknek megfelelő helyzetbe forgathatják. Térhatású ábrán egyes éleket kijelölve megnézhetik, hogy az adott él képe hol található a vetületi képeken. Az interaktív feladatokkal ellenőrizhetik tudásukat. A tanulók így nem passzívan nézik a képernyőn megjelenő tartalmat, hanem aktívan, igényeiknek megfelelően alakíthatják azt.

Esettanulmány a „Belvárosi séta Gyulán” című multimédiás alkalmazás fejlesztésének folyamatáról, a kezdetektől a kiadásig

Kiss Gergely

Budapesti Műszaki Főiskola, Kandó Villamosmérnöki Kar

Dr. Hassan Elsayed, PhD

A dolgozat részletesen ismerteti a „Belvárosi séta Gyulán” című DVD-ROM fejlesztésének lépéseit, annak nehézségeit és megoldásait.

Az elkészült szoftver tartalmazza azokat a legfontosabb elemeket, amelyek ugyanilyen formában felhasználhatók egy oktatóprogram vagy távoktatási tananyag elkészítésekor. Ezáltal a tananyagfejlesztés gyakorlatára nézve ez a kiadvány egy konkrét modell, melyen egy általános fejlesztést vezetek végig. Így olyan problémákat is be tudok mutatni, amelyek egy valódi oktatóanyag készítése során is előfordulhatnak. A tanulmányban részletesen kitérek a különféle tartalmak (videók, képek hanganyagok, gömbpanorámák) fejlesztői rendszerbe való integrálásának módszerére és helyes használatára.

Az anyag feldolgozásának megkönnyítésére egy mellékletet, gráfot készítettem, amely a szoftver logikai felépítését tartalmazza. Így az olvasó képes az egyes elemek tulajdonságainak vizsgálatával párhuzamosan tanulmányozni a struktúrába való megfelelő elhelyezkedésüket is.

Egy ilyen szoftver elkészítésénél a megfelelő formátumok kiválasztása és azok helyes alkalmazása precíziós munkát igényel. Ezek határozzák meg később az elkészült szoftver anyagi minőségét.

A tanulmányban végigvezettem, hogy milyen kérdések és problémák merültek fel, és milyen megoldásokat alkalmaztam az egyes esetekre. Elsőként a kompatibilitási lehetőségekkel foglalkoztam, amely az egész projektre kihatott a kivitelezés során. Ezt követően a tesztelés fázisaira is bővebben kitértem, mert az alapján rengeteg új információhoz és lehetőséghez jutottam. Az idegen felhasználókkal való teszteltetést fontosnak tartom, mert később nagymértékben befolyásolta a működési mechanizmus felépítését, és javításokat vont maga után.

Dolgozatom kiemelten foglalkozik a fentiekén kívül a szoftverfejlesztés során használt programok tulajdonságaival, előnyeivel, kompatibilitásával és hibáival is.

A Sulinet Digitális Tudásbázis biológia anyagainak elemzése szakmai és szakmódszertani szempontok alapján

Kádár Kinga Mária

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Kar

Dr. Kriska György egyetemi adjunktus

2004. Szeptemberében indították el másfél éves tervező munka után a SDT-t azzal a céllal, hogy minden közoktatásban tanított műveltségi terület minden évfolyamát felölelő elektronikus tananyag-adatbázist hozzanak létre, melyet egy könnyen kezelhető keretrendszer segítségével lehet használni az Interneten. Általános célja a Sulinet Programirodának az volt, hogy oktatási segédanyagot nyújtson a tanárok, diákok számára, valamint az értékelő és problémamegoldó gondolkodást magasabbra fejlessze. A folyamatosan bővülő bázis egyre több digitális tananyagot, segédanyagot tartalmaz, melyet előre elkészítenek egy megszerkesztett forgatókönyv alapján, azután digitális formába öntik. Céлом e tananyagbázis bemutatása, hibáinak felkutatása, véleményezése.

A tapasztalataim az oldallal kapcsolatosan vegyesek. Sok nagyszerűen elkészített anyaggal találkoztam, melyet ugyanúgy megpróbáltam elemezni, mint az általam hibásnak találtakat. A tudásbázist szakmai és szakmódszertani szempontok alapján elemeztem, a benne előforduló tananyagelemeket típusuk szerint kategorizáltam. További elemzési szempontjaim az elemek hiányosságaival, kiegészíthetőségével és javításával kapcsolatosak.

Az általam olvasott cikkek többségében esett szó arról, hogy mely iskolák milyen mértékben dolgozták fel és használták a tudásbázis anyagait, nem csupán tanárok, hanem diákok is, a SDT-t ma még sokan nem alkalmazzák. Ennek több összetevője van. Nem csupán a hibásan elkészített tananyagok az okai, tanárok többsége nem szívesen tér le az általa már jól kitaposott útról, a megszokott óravázlatoktól, melyet munkája során sikerrel alkalmaz, sőt a diákok is sokszor megelégednek a tanár által, órán leadott anyaggal.

Az SDT ugyanakkor egy jól szerkeszthető rendszer, melynek hibái javíthatók, tartalma bővíthető. Használata csak akkor válik megszokottá, ha minél többen kezdik használni, észrevételeiket megosztják a Sulinet Programiroda dolgozóival és vezetőségével.

CALIBRATE - Egy európai tananyag-portál bevezetésének első tapasztalatai

Tímár Sára
Budapesti Corvinus Egyetem

Témavezető: Csillik Olga
egyetemi tanársegéd

Az IKT eszközök felhasználásával készült tananyagok, a *digitális tananyagok* egyre nagyobb népszerűségnek örvendnek mind a tanárok, mind a tanulók körében. Számtalan kutatás rávilágított használatuk előnyeire, így az oktatási informatikai stratégiáknak köszönhetően mára is lényegesebb és szervesebb összetevői a közoktatásnak.

Az oktatási informatika fejlődésének jelenlegi szakaszában a tanulók készségeinek, ismereteinek monitorozása és a digitális tananyagok minőség-ellenőrzése mellett egyre nagyobb szerepet tulajdonítanak a tananyagokat használó tanárok kompetenciái vizsgálatának. Az EU Information Society Technologies célprogramja keretében a Calibrate Projekt (Calibrating eLearning in Schools, 2005-2008, www.calibrate.eun.org) a közoktatásban részt vevő iskolák elektronikus tananyag-erőforrásainak cseréjét, és azok kollaboratív használatát szervezte meg keresőportál és tananyagszerkesztő és -megosztó környezet segítségével.

Mérföldkö a digitális tananyagok területén Magyarország részvétele a Calibrate Projektben, ugyanis ez az első jelentős kezdeményezés az Európai Tanulási Tér fogalmának a gyakorlatban való megvalósítására; a tananyagokat a részt vevő országok megosztják egymással, s a gyakorló tanárok beáértékelésükön keresztül minősítik azokat.

A Calibrate kutatás tanár-vizsgálatai kiegészítéseként készítettem el saját kutatásomat, mely a tananyagok *tanárjelöltek* általi véleményezését, valamint ehhez kapcsolódóan informatikai kompetenciájuk és a digitális tananyagok tanórai használatához fűződő attitűdjük feltérképezését is magában foglalta.

A kutatás keretein belül az alábbi, a tanári kompetenciákat, valamint a tanárképzést illető kérdésre, feltevésre szerettem volna választ kapni: milyen kompetenciák szükségesek a digitális tananyagok használatára, illetve ezek közül melyek azok, amelyeket a tanárképzés nem fejleszt megfelelően; tudnak-e a tanárjelöltek iskolai gyakorlatukban használható leírást és értékelést adni az elérhető tananyagokról képzésük és felhasználói tapasztalataik alapján.

eXperiment digitális tananyag

Szerzők: Hodoli Tamás József - Novinics Ferenc László - Trunk Attila PTE TTK

Témavezetők: Csapó László tanársegéd, Mrázik Júlia tanársegéd

A szerzők előfeltevése szerint a fizikatanítás során a kísérletek bemutatása számos okból akadályokba ütközhet. A tantárgy iránti, hazai attitűd, illetve a kísérleti eszközök állapota és száma, valamint a kísérletezésre fordítható idő jelenthetnek problémát.

Az „eXperiment digitális tananyag” – elnevezésű és bemutatásra kerülő tananyag az emelt szintű szóbeli fizika érettségi kísérleteit tartalmazza a távoktatás sajátos igényeinek megfelelő formában. A fejlesztőcsoport törekvése volt egy oktatási segédlet megalkotása, támogatandó a tanórai kísérletezést. További elvárás volt, hogy az önálló tanulást lehetővé tegye.

Az „eXperiment digitális tananyag” az IKT eszközrendszerét felhasználva teszi lehetővé a célok elérését. Videó és animáció formájában bemutatott kísérletek jelentik a tananyag alapját, melyeket összefog egy önállóan kialakított keretrendszer. A segédletekkel, azaz mintajegyzőkönyvvel és jelenségértelmezéssel kiegészített tananyag hálózati (online) és hálózattól független (offline) környezetben egyaránt segíti az emelt szintű fizika érettségi követelményei szerinti felkészülést.

A tananyag bevétele vizsgálata kérdőíves adatgyűjtéssel történt. Az iskolai tapasztalatok kedvező fogadtatást mutattak, elsősorban a tanári válaszok értékelése jósolta megfelelően alkalmazhatónak az eXperiment digitális tananyagot. A vélemények az eXperiment digitális tananyag szükségességét alátámasztották, gyakorlati beépíthetősége pedig megfelelőnek bizonyult.

A továbbfejlesztésre tett javaslatok alapvető koncepcionális hiányosságot nem jeleztek, így a javaslatok figyelembevételével folytatható a tananyag bővítése.

Bírálok névsora

Ádám Ferencné
Antalné dr. Szabó Ágnes
Dr. Balogh Imre
Benedek György
Dr. Benkő Zsolt István
Czédliné Bárkányi Éva
Drozdik Dolli
Elek Elemérné dr.
Erlichné dr. Bogdán Katalin
Dr. Éva Erzsébet
Farkas András
Fehér Éva
Feldné dr. Knapp Ilona
Fináncz Judit
Füzesi István
Dr. Fűzfa Balázs
Fűzné dr. Kószó Mária
Gál Balázs
Dr. Gálfi Márta
Dr. Galgóczi Lászlóné
Gaul Emil
Gál László
Géczi János
Dr. Gion János
Györgyiné dr. Koncz Judit
Hajdicsné dr. Varga Katalin
Dr. Hári József
Harsányiné Petneházi Ágnes
Dr. Herbszt Mária
Dr. Herendi István
Holecz Anita
Dr. Huszti Ilona
Dr. Iker János
Dr. Ilosvay György
Dr. Karancsi Zoltán
Dr. Karlovitz János Tibor
Dr. Katona András
Dr. Kereszty Orsolya
Kis Jenőné dr. Kenesei Éva
Kissné dr. Rusvai Julianna
Kitzinger Arianna
Dr. Kontra József
Dr. Kovács András
Dr. Lakotár Katalin
Lentvorszki Anna
Lesku Katalin
Dr. Lükő István
Magocsa László
Dr. Major Éva

Dr. Makó Ferenc
Merczel Sándorné
Mézesné Szabó Katalin
Molnár Katalin
Dr. Morvai Edit
Dr. Munkácsy Katalin
Dr. Nádasí András
Nagy Jenőné
Nagyné Kovács Barbara
Némethné dr. Katona Judit
Dr. Nyéki Lajos
Oláh Ferenc
Ovárdics Andrea
Pájer Szabolcs
Paksi László
Dr. Palkovits István
Dr. Pál Ágnes
Dr. Papp Gabriella
Dr. Pitrik József
Dr. Poór Zoltán
Radács Marianna
Rapos Nóra
Róka Judit
Dr. Rosta István
Sándor Zsuzsa
Dr. Scheidné dr. Nagy Tóth Erika
Dr. Smuta Attila
Somogyi Tímea
Dr. Steklács János
Sütő Cecília
Dr. Szabó Éva
Szabóné Balogh Ágota
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szenczi Árpád
Szendreiné Boncz Ildikó
Dr. Szigeti Cecília
Dr. Szíjártó Imre
Szilágyiné Hodossy Zsuzsanna
Szinger Veronika
Takács László
Dr. Tánczos-Szabó László
Dr. Tódor Erika Mária
Dr. Torgyik Judit
Dr. Tóth Péter
Tóthné dr. Parázsó Lenke
Ujlakyné dr. Szűcs Éva
Varga Attila
Varga Klára
Dr. Vass Vilmos
Velner András
Vénné Meskó Katalin
Windné Balogh Zsuzsa

Húsvét nagyheti és ünnepi istentiszteleti rend

*Római Katolikus Székesegyházi Főplébánia
Széchenyi I. u. 8.*

Április 09. csütörtök

10:00 olajszentelési szentmise

19:00 püspöki szentmise az utolsó vacsora emlékére

Április 10. péntek

15:00 püspöki liturgia Urunk halálának emlékére

20:00 Szombathely város keresztútja (Perint melletti Szent Quirin emlékhelytől az Óperint utcán és a Kálvária utcán a Kálvária templomig)

Április 11. szombat

20:00 húsvéti vigília

*Református Egyházközség Lelkészi Hivatal
Károlyi Gáspár tér 7.*

<i>Dátum</i>	<i>Alkalom</i>	<i>Időpont</i>	<i>Helyszín</i>
Ápr.8. Bűnbánati istentisztelet		18 óra	Református templom
Ápr.9. Bűnbánati istentisztelet		18 óra	Református templom
Ápr.10.Nagypéntek - úrvacsorával (ünnepi istentisztelet)		10 óra	Református templom
Ápr.12.Húsvét vas. - úrvacsorával (ünnepi istentisztelet)		10 óra	Református templom
Ápr.13.Húsvét hétfő - úrvacsorával (ünnepi istentisztelet)		10 óra	Református templom

*Evangelikus Lelkészi Hivatal
Körmendi út 2.*

április 8. szerda: 18 óra böjti vespera - böjt esti zsoltározás - evangélikus templom

április 9. csütörtök: 18 óra Nagycsütörtök - Úrvacsora szerzésének ünnepe - evangélikus templom

19 óra Páska vacsora - a páska ünnep felidézése

április 10. péntek: 10 óra Nagypéntek - Krisztus kereszthalálának emlékűnepe - evangélikus templom

18 óra Passió-olvasás, meditáció - evangélikus templom

április 11. szombat: 18 óra Nagyszombat - nagyszombati csendesség - evangélikus templom

április 12. vasárnap: 5.30 Hajnali istentisztelet - evangélikus templom; 10 óra istentisztelet - evangélikus templom; 18 óra istentisztelet - evangélikus templom

április 13. hétfő: 10 óra Húsvét hétfői istentisztelet - evangélikus templom